

Startnotitie

Achter de Hoeven te Raamsdonksveer

14 augustus 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doelstelling van deze startnotitie	4
1.3 Leeswijzer	4
2. Het plangebied	5
2.1 Ligging en begrenzing	5
2.2 Huidige situatie	5
2.3 Geldende bestemmingsplannen	6
3. Wenselijkheid op basis van beleid	9
3.1 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant	9
3.2 SRBT-woondeal 2022-2030	9
3.3 Omgevingsvisie Geertruidenberg	10
3.4 Woonvisie 2017	10
3.5 Groenbeleid	11
3.6 Duurzaamheidsprogramma Gemeente Geertruidenberg	12
3.7 Welstandsnota 2012 Geertruidenberg	13
3.8 Detailhandelsbeleid	14
4. Haalbaarheid op basis van sectorale aspecten	15
4.1 Flora en fauna	15
4.1.1 Quickscan Wet natuurbescherming	15
4.1.2 Nader onderzoek Wet natuurbescherming	16
4.2 Verkeer en parkeren	17
4.3 Waterkering	19
4.4 Water en bodem	21
4.5 Geluid	22
4.6 Bedrijven en milieuzonering	23
4.7 Externe veiligheid	24
4.8 Kabels en leidingen	25
4.9 Overige sectorale aspecten	25
5. Uitgangspunten en randvoorwaarden	26
5.1 Doelgroepen, woningtypen, prijsklassen en woningaantal	26
5.2 Gebiedsvisie	28
5.3 Stedenbouwkundige inpassing en ruimtelijke structuur	30
5.4 Bomencompensatie	33
5.5 Duurzaamheid en klimaatadaptatie	33
6. Participatie	35
7. Procedurele uitgangspunten	36
7.1 Vervolgstappen	36
7.2 Planologische procedure	37
7.3 Anterieure overeenkomst	37

Bijlagen

1. Quickscan Wet natuurbescherming, 14 februari 2023.
2. Nader onderzoek Wet natuurbescherming, september 2023 (volgt nog)
3. Aeries-berekening, juli 2023.
4. Nee, tenzij toetsing, juli 2023.
5. Gebiedsvisie Achter de Hoeven, juli 2023.
6. Participatieaanpak, juli 2023.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het programma Donge Oevers heeft tot doel om verschillende locaties rondom de Donge te ontwikkelen om daarmee zowel de leefbaarheid als de toeristische en recreatieve aantrekkingskracht van de gemeente te vergroten. Achter de Hoeven is één van de locaties binnen het programma.

Op 23 april 2020 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de programmaexploitatie voor het gehele programma Donge Oevers en de (herziene) hoofduitgangspunten per locatie. Met betrekking tot de locatie Achter de Hoeven is het volgende besloten:

“In te stemmen met de uitgangspunten voor de ontwikkeling van de locatie Achter de Hoeven en ten behoeve van de woningbouw een startnotitie met een stedenbouwkundig en ecologisch plan op te stellen met daarbij de aanvullende harde voorwaarden:

- a. Er wordt zo min mogelijk bestaande natuur opgeofferd.*
- b. De noodgedwongen opgeofferde natuur volledig, in oppervlakte en kwaliteit, te compenseren.*
- c. De woningbouw wordt natuur-inclusief en innovatief uitgevoerd en gerealiseerd uit ecologische en duurzame materialen.*
- d. De financiële onderbouwing moet rekening houden met best- en worstcase scenario's.*
- e. Bij de uitvoering en uitwerking van het programma zo veel mogelijk lokale ondernemers mee te laten dingen in de werkzaamheden die hieruit voortvloeien.*
- f. Bij (tussentijdse) afrekeningen van het project keer op keer de afweging te maken of het voorzieningenniveau van de gemeente niet in het gedrang komt.”*

De uitgangspunten waarmee ingestemd is, luiden als volgt:

1. ontwikkeling van woningbouw;
2. opstellen van een startnotitie met een stedenbouwkundig plan om aantal woningen, woningtypen, stedenbouwkundige structuur etc. vast te stellen;
3. natuur, water en biodiversiteit krijgen ook nadrukkelijk een plek in het gebied;
4. realisatie van een openbare kade/oever.

Op 15 juni 2023 is de gemeenteraad tijdens 'De raad debatteert' geïnformeerd over de dilemma's die de eerdere (hierboven beschreven) besluitvorming veroorzaakte bij het uitwerken van de startnotitie voor Achter de Hoeven. Daarnaast is de gemeenteraad gevraagd welke uitgangspunten overeind moeten blijven en waar zit de ruimte om af te wijken.

Op 13 juli 2023 heeft de gemeenteraad bij de behandeling van de voorjaarsnota een aantal amendementen en een motie aangenomen die van invloed zijn op het project Achter de Hoeven. Deze luiden als volgt:

- De eis van het budgettair neutraal programma Donge Oevers los te laten, zodat er desgewenst naar gehandeld mag worden;
- Alle nieuwbouwprojecten in de gemeente Geertruidenberg worden gebouwd conform de Europese bouwnorm Bijna Energie Neutraal Gebouwd (BENG). Daarnaast wordt ENG bouwen gestimuleerd;
- De volgende eis te laten vervallen “een vijfde locatie aan het programma toe te voegen met als doel nieuwe natuur te ontwikkelen”.
- Verzoekt het college als gemeentelijke parkeernormen de middelwaarde van CROW te hanteren. Geldend voor nieuwe projecten, niet met terugwerkende kracht voor bestaande situaties. Dit betekent dat het desgewenst meer kan zijn.

1.2 Doelstelling van deze startnotitie

Er is met het besluit van 23 april 2020 nog geen besluit genomen over het aantal te realiseren woningen. Ook zijn daarbij nog geen woningtypologieën of doelgroepen bepaald. Er is alleen het principebesluit voor woningbouw, in combinatie met natuur en openbare ruimte, op deze locatie genomen.

In het coalitieakkoord 2022–2026 is opgenomen dat de coalitie op de locatie Achter de Hoeven beperkt woningbouw wil toestaan, waarbij het behoud van het karakteristieke groen in de wijk voorop staat en dat de inrichting van dit plan wordt gemaakt samen met de huidige inwoners van de wijk. Daarnaast is in de toelichting bij de begroting 2023–2026 opgenomen dat bij het project Achter de Hoeven het uitgangspunt is dat er zo min mogelijk groene ruimte wordt opgeofferd en dat waardevolle natuur behouden blijft.

De eerstvolgende stap in het ontwikkelingstraject is het bepalen van het ontwikkelkader voor Achter de Hoeven. Omdat beoogd wordt meer dan vier woningen toe te voegen in het gebied, moet dit door middel van een startnotitie aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Achter de Hoeven is een gebiedsontwikkeling waarbij natuur(behoud), woningbouw en de inrichting van de openbare ruimte zo goed mogelijk geïntegreerd gaan worden. Op die manier kunnen groene maatschappelijke doelen zo goed mogelijk hun harmonie vinden met andere gemeentelijke en maatschappelijke belangen. De aanpak voor deze ontwikkeling is om al deze eisen en doelstellingen in één integraal plan tot hun recht te laten komen.

Achter de Hoeven is belangrijk voor de gemeente. Woningbouwontwikkeling (op deze schaal) is maatschappelijk uiterst relevant vanwege de grote woningtekorten; tezamen met andere maatschappelijke opgaven zoals energie, klimaat en biodiversiteit. Daarnaast zal participatie een belangrijke rol spelen in dit ontwikkelingstraject. Al deze onderwerpen verdienen een prominente plek in deze startnotitie die ervoor zorgt dat opgaves bij elkaar passen en met elkaar verbonden kunnen worden. In deze startnotitie worden de voorwaarden geschetst waarbinnen woningbouwontwikkeling op de locatie Achter de Hoeven wenselijk is. Daarmee dient deze dan ook als kapstok voor de verdere uitwerking van het project.

Zoals in de raadsvergadering op 15 juni 2023 met de gemeenteraad is besproken, is het maken van keuzes noodzakelijk. Niet alle vastgestelde randvoorwaarden kunnen volledig stand houden bij de ontwikkeling van Achter de Hoeven. In deze startnotitie wordt een richting gekozen en een advies gegeven over de uitgangspunten en randvoorwaarden die zouden moeten gelden voor de ontwikkeling. Die uitgangspunten en randvoorwaarden zijn tot stand gekomen op basis van beleid en sectorale aspecten die van invloed zijn. De opzet van deze startnotitie is dan ook als zodanig; eerst komen beleid en sectorale aspecten aan bod, daarna volgt een afweging en komen we tot uitgangspunten en randvoorwaarden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat een beschrijving van het plangebied; de begrenzing, een beschrijving van de huidige en een samenvatting van de bestemmingsplanregels. In hoofdstuk 3 wordt de wenselijkheid van woningbouw op basis van provinciaal en gemeentelijk beleid in beeld gebracht. Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de kaders vanuit groenbeleid, het duurzaamheidsprogramma, het detailhandelsbeleid en de welstandsnota. Hoofdstuk 4 gaat in op de haalbaarheid van woningbouw op basis van sectorale aspecten, zoals flora en fauna, natuurwaarden, verkeer en parkeren, de waterkering en water en bodem. In hoofdstuk 5 staan de uitgangspunten en randvoorwaarden beschreven, die zijn gebaseerd op de vorige twee hoofdstukken en gaan in op zaken als woningtypen, aantal woningen, ruimtelijke structuur, natuurcompensatie en duurzaamheid. Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 ingegaan op participatie. Ten slotte staan in hoofdstuk 7 de procedurele uitgangspunten opgesomd.

2. Het plangebied

2.1 Ligging en begrenzing

De ontwikkellocatie Achter de Hoeven bevindt zich aan de noordzijde van de kern Raamsdonksveer. Het gebied ligt tussen de rivier de Donge met dijk (westzijde), bedrijventerrein Dombosch (noordzijde), woonwijk Achter de Hoeven (oostzijde) en het sportveld van Dongemond college (zuidzijde). In afbeelding 1 is de globale begrenzing van het terrein met een rood kader ingetekend.

Afbeelding 1: De locatie Achter de Hoeven en omgeving (rood kader: globale begrenzing gebied, blauwe stip: eigendom Staat)

Het plangebied bestaat uit een aantal kadastrale percelen: Gemeente Raamsdonk, sectie K, nummers 3405, 4173, 4380, 4315 (gedeeltelijk) en 5486. Het gebied heeft een oppervlakte van circa 10 ha en is in eigendom van gemeente Geertruidenberg. Uitzondering daarop vormt een klein terrein (100 m²) ter plaatse van de antennemast van de Staat in de zuidwestelijke hoek van het gebied: zie de blauwe stip in afbeelding 1. Dit gedeelte van het plangebied is daardoor niet bruikbaar voor woningbouw.

2.2 Huidige situatie

Het plangebied bestaat grotendeels uit openbaar gebied. Het betreft bos, verschillende weides en een verhard terrein met parkeerplaatsen. Zowel ter hoogte van de noordelijke grens als van de oostelijke grens van het gebied is een watergang aanwezig.

In het noordoostelijke deel van de locatie is een kleine zandvlakte aanwezig die gebruikt wordt als vrije uitlaatplek voor honden. Het bos is deels natuurlijk en deels aangeplant. Het bestaat voornamelijk uit eiken en wilgenbegroeiing. Een deel van het beboste gebied is in de jaren '90 opgespoten met een laag zand ten behoeve van woningbouw die daar ontwikkeld zou gaan worden. In het zuidoosten van het gebied is een vlindertuin aangelegd. Door omstandigheden (voornamelijk de zandgrond) komt

deze vlindertuin niet goed tot ontwikkeling op deze plek en is het op dit moment niet veel meer dan een grasveld.

De weide in het zuiden van het gebied wordt door de gemeente Geertruidenberg verhuurd aan een particulier. Deze weide wordt begraasd door paarden. In de weide staan twee containers die in gebruik zijn als paardenstal. Ten noorden van de paardenweide verhuurt de gemeente Geertruidenberg gronden aan een particulier die deze gronden gebruikt voor hondentraining.

Op het verharde terrein zijn 39 parkeerplaatsen gesitueerd. Deze parkeerplaatsen zijn er ten behoeve van de twee aanlegsteigers voor bedrijfsvaartuigen en de aanlegsteiger voor het Schipperscentrum Het Zuiden die in de Donge gelegen zijn ter hoogte van de ontwikkellocatie. Daarnaast worden deze parkeerplaatsen gebruikt door bezoekers van Fort Lunet wanneer het parkeerterrein bij het fort vol is.

Het gebied wordt in de huidige situatie via drie wegen ontsloten. Dit betreft de Reenweg in het zuiden, de Collegeweg in het zuidoosten en de Zalmweg in het noorden. De Reenweg is een smalle weg die direct aansluit op de Maasdijk. De Reenweg wordt voornamelijk gebruikt door leerlingen van het Dongemondcollege. Dit is hoofdzakelijk fietsverkeer. Daarnaast worden de parkeerplaatsen binnen het plangebied via deze weg bereikt. De Collegeweg is een straat in de bestaande woonwijk Achter de Hoeven die rechtstreeks aansluit op de Maasdijk middels een gelijkwaardige kruising met verkeerslichten. De Zalmweg is een ontsluitingsweg voor zowel het bedrijventerrein Dombosch als de bestaande woonwijk Achter de Hoeven. Ook de Zalmweg sluit met een gelijkwaardige kruising met verkeerslichten aan op de Maasdijk.

Afbeelding 2: Luchtfoto huidige situatie

2.3 Geldende bestemmingsplannen

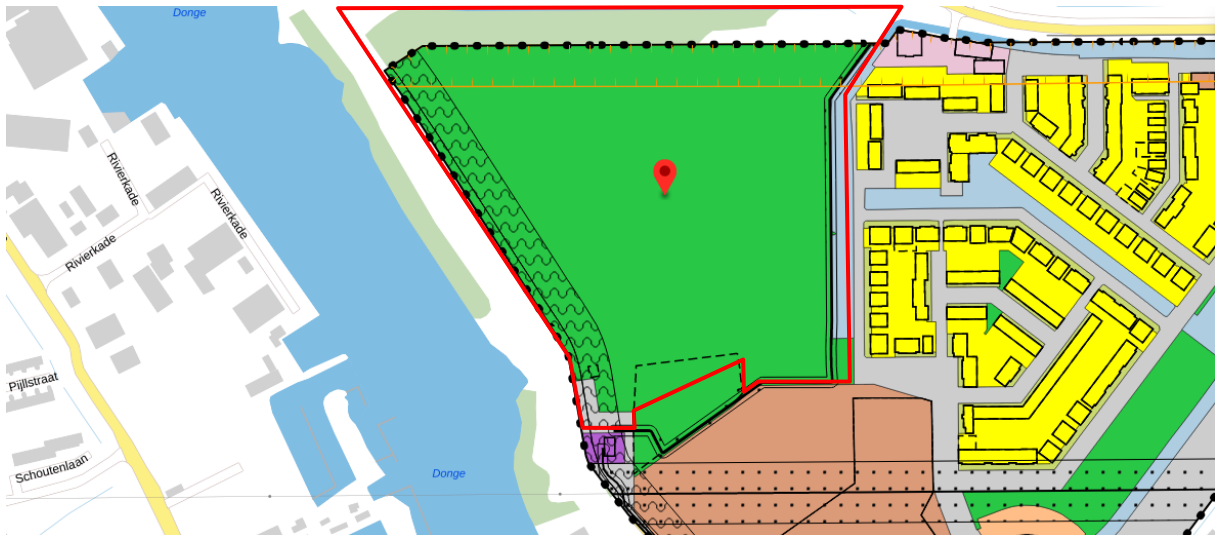
Het huidige planologische kader voor het gebied ligt vast in twee verschillende bestemmingsplannen. Het grootste gedeelte van het gebied is opgenomen in het bestemmingsplan “Achter de Hoeven” dat op 27 juni 2013 is vastgesteld. De noordelijke rand van het gebied is opgenomen in het bestemmingsplan “Dombosch” dat op 25 juni 2009 is vastgesteld.

Regels uit de bestemmingsplannen

Het gebied heeft grotendeels de bestemming 'Groen'. De oostelijke rand van het gebied (ter plaatse van de watergang) heeft de bestemming 'Water'. In het zuidwesten (ter plaatse van het parkeerterrein) zijn de gronden bestemd als 'Verkeer'. Dit betekent dat woningbouw op dit moment niet mogelijk is op de locatie.

In het zuiden van het gebied zijn de antennemast van de Staat en de gronden die in gebruik zijn als dierenweide specifiek aangeduid voor deze twee functies zodat deze (uitsluitend ter plaatse van die aanduidingen) zijn toegestaan. De noordelijke rand van het gebied is voorzien van de gebiedsaanduiding 'geluidzone – industrie'. Dit betekent dat het niet is toegestaan nieuwe geluidsgevoelige objecten (zoals woningen) te bouwen binnen deze zone. De westelijke rand van het gebied heeft de dubbelbestemmingen 'Waterstaat – Waterkering' en 'Waterstaat – Beschermingszone waterkering'. Dit betekent dat de gronden mede bestemd zijn voor de instandhouding en bescherming van de bestaande (aangrenzende) waterkering. Op of in deze gronden mag niet worden gebouwd zonder toestemming van het waterschap. Daarnaast zijn bepaalde werken en werkzaamheden alleen mogelijk met een omgevingsvergunning. Langs de zuidelijke en oostelijke rand van het gebied hebben de gronden de dubbelbestemming 'Leiding – Riool'. Dit houdt in dat die gronden mede bestemd zijn voor de aanleg, instandhouding en/of bescherming van een ondergrondse rioolwaterpersleiding. In deze strook liggen twee van deze buizen.

Afbeelding 3: Uitsnede verbeelding bestemmingsplan Achter de Hoeven (rood kader: globale begrenzing gebied)

Geschiedenis

Al in het begin van de jaren '90 is door de toenmalige gemeente Raamsdonk een bestemmingsplan 'Achter de Hoeven' opgesteld met als doelstelling in dit gebied een woonwijk tot ontwikkeling te brengen. Hoewel de stedenbouwkundige grondslag van het planconcept in z'n algemeenheid met instemming werd ontvangen, heeft de provincie duidelijk gemaakt dat de beoogde aantallen op dat moment niet passend waren binnen de woningbouwcontingenten. Om die reden zou de provincie dan ook goedkeuring onthouden aan het bestemmingsplan en heeft de gemeente Raamsdonk er voor gekozen om de bestemmingsplan procedure niet door te zetten en de ontwikkeling middels losse (artikel 19 WRO) procedures gefaseerd uit te voeren. Na de samenvoeging van de gemeenten Raamsdonk en Geertruidenberg in 1997 is er prioriteit gegeven aan de ontwikkeling van andere locaties aan de Donge, oftewel het masterplan Donge-oevers. Omdat met deze ontwikkelingen vooralsnog in de woningbehoefte van de gemeente kon worden voorzien heeft het nog niet ontwikkelde deel van Achter de Hoeven het karakter van een reserveringsgebied voor woningbouw-op-langere-termijn gekregen. In het bestemmingsplan Achter de Hoeven uit 2002 heeft het huidige plangebied dan ook de bestemming 'nader uit te werken overgangsgebied' gekregen. Deze bestemming beoogt agrarisch gebruik met landschappelijke waarden, verkeersdoeleinden in de vorm van voet- en fietspaden, waterpartijen en behoud en versterking van bestaande groenstructuren. In het bestemmingsplan Achter de Hoeven uit 2013 is dit vertaald naar de huidige groenbestemming

Conclusie

De locatie Achter de Hoeven was in het verleden in beeld voor de ontwikkeling van woningbouw. Maar is door de tijdsgeschiedenis nooit zo bestemd geweest. Met het bestemmingsplan Achter de Hoeven uit 2013 is de bestemming veranderd naar Groen waardoor woningbouw op dit moment niet toegestaan is binnen dit gebied. Een planologische procedure zal dan ook nodig zijn om de gewenste woningbouw mogelijk te kunnen maken.

3. Wenselijkheid op basis van beleid

3.1 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Er is in Nederland en ook in Noord-Brabant sprake van een woningtekort. Er zullen in de provincie tot 2050 naar verwachting nog zo'n 175 tot 200 duizend woningen aan de voorraad moeten worden toegevoegd. Het leeuwendeel hiervan, oftewel zo'n 130.000 tot 150.000 woningen, zal de komende 10 tot 15 jaar moeten worden gerealiseerd. Dat komt neer op een gemiddelde jaarlijkse voorraadgroei, die ruim boven de 10.000 woningen zal moeten liggen. Het zorgen voor een continue hoge bouwproductie is de komende jaren dringend noodzakelijk. Eén van de richtinggevende provinciale principes is om optimaal in te zetten op inbreiden, herstructureren en transformeren.

Achter de Hoeven is binnen de Interim omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant gelegen in de zone die is aangeduid als 'stedelijk gebied'. Ontwikkelingen voor wonen, werken of voorzieningen moeten binnen dit 'stedelijk gebied' worden gerealiseerd. De voorziene woningbouw is dan ook in overeenstemming met de verordening van de provincie en in overeenstemming met het richtinggevende principe om in te zetten op inbreiding.

Binnen de contour van deze zone binnen de gemeente Geertruidenberg zijn nog maar weinig gebieden gelegen waarin nog ruimte is voor de realisatie van woningen. De meeste gebieden die zijn gelegen binnen het stedelijk gebied, waar op dit moment nog geen bebouwing is gerealiseerd, zijn gelegen aan de westzijde van de gemeente nabij de Amertak. Dit gebied is in de gemeentelijke Omgevingsvisie aangewezen als zoekgebied voor bedrijventerrein. In de directe omgeving van de woonkernen zijn geen andere percelen waar een woningbouwopgave van een aanzienlijke omvang kan worden gerealiseerd binnen de zone 'stedelijk gebied'.

Een bestemmingsplan dat voorziet in dergelijke ontwikkelingen moet een onderbouwing bevatten dat de ruimtelijke ontwikkeling past binnen de regionale afspraken en dat het een duurzame stedelijke ontwikkeling is. Daarnaast moet de ontwikkeling zorgvuldig ruimtegebruik bevorderen. Ook moet de ontwikkeling optimaal invulling geven aan de mogelijkheden voor productie en gebruik van duurzame energie en moet het rekening houden met klimaatverandering, waaronder het tegengaan van hittestress en voldoende ruimte voor de opvang van water. Ten slotte moet de ontwikkeling optimaal invulling geven aan de mogelijkheden voor duurzame mobiliteit en dient het bij te dragen aan een duurzame, concurrerende economie.

Conclusie

Achter de Hoeven ligt binnen de stedelijke contouren zoals bepaald door de provincie. Met woningbouw op de locatie Achter de Hoeven wordt bijgedragen aan het provinciale beleid om tot 2030 jaarlijks 10.000 woningen te realiseren in Brabant.

De benodigde onderbouwing om aan de provincie aan te tonen dat er sprake is van een duurzame stedelijke ontwikkeling waarbij sprake is van zorgvuldig ruimtegebruik en rekening wordt gehouden met klimaatverandering, hittestress en opvang van water wordt bij de planologische procedure opgesteld. De ambities om zoveel mogelijk natuur te behouden, natuurinclusief te bouwen en gebruik te maken van ecologische duurzame materialen draagt bij aan deze onderbouwing..

3.2 SRBT-woondeal 2022-2030

In opdracht van het Rijk is de regionale woondeal voor de Stedelijke Regio Breda – Tilburg (hierna: SRBT) opgesteld. In de periode t/m 2030 moeten ruim 39.000 woningen worden gerealiseerd in deze regio waar ook gemeente Geertruidenberg onder valt. In de SRBT-Woondeal staan onder andere afspraken over de woningbouwopgave in de regio en het vergroten van het betaalbaar woningaanbod. Het streven is dat twee-derde van de t/m 2030 nieuw te realiseren woningen betaalbare woningen zijn. Onder dit betaalbare segment vallen:

- sociale huurwoningen (tot de liberalisatiegrens (€ 808,- per maand in 2023);
- middeldure huurwoningen (vanaf de liberalisatiegrens (€ 808,- per maand in 2023) tot een maximum van € 1.000 per maand);

- betaalbare koopwoningen tot € 355.000 (prijsspeil 2023; jaarlijks door het Rijk vastgestelde betaalbaarheidsgrens).

Per gemeente binnen de SRBT wordt 30% in de sociale huur gerealiseerd en 40% in middeldure huurwoningen en/of betaalbare koopwoningen bij nieuwe plannen. Gemeenten die meer sociale huurwoningen in hun bestaande woonvoorraad hebben dan 30%, houden dit aandeel vast.

Binnen gemeente Geertruidenberg is het aandeel huurwoningen 31,3% (d.d. 2022. Bron: CBS). Dit aandeel van 31,3% betreft de huurwoningen in eigendom van 'toegelaten instellingen volkshuisvesting'. Het is het aantal huurwoningen waarvan is vastgesteld dat de eigenaar een toegelaten instelling is. Het betreft niet het aantal sociale huurwoningen omdat er alleen is vastgesteld wie de eigenaar is en er niet is gekeken naar de hoogte van de huurprijs. Onder 'toegelaten instellingen volkshuisvesting' wordt verstaan: woningbouwvereniging, woningstichting, woningcorporatie. Ook is houdt dit percentage geen rekening met huurwoningen onder de sociale huurgrens die niet in eigendom zijn van een toegelaten instelling. Het exacte aandeel sociale huurwoningen is daarom onbekend, maar zal ca. 31% bedragen.

Conclusie

Er is een grote maatschappelijke opgave binnen de SRBT waar ook de gemeente Geertruidenberg aan bij moet dragen. Er zijn niet veel grote binnenstedelijke locaties voorhanden om woningbouw te realiseren waardoor het nodig is om Achter de Hoeven hiervoor in te zetten. In hoofdstuk 5 van deze startnotitie wordt ingegaan op de randvoorwaarden voor de ontwikkeling op het vlak van doelgroepen, woningaantallen en woningtypen. Daar wordt ook beschreven hoe dat zich verhoudt tot de afspraken in de Woondeal.

3.3 Omgevingsvisie Geertruidenberg

In de omgevingsvisie (vastgesteld op 3 juni 2021) is het beleid ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Geertruidenberg opgenomen. In deze visie staat een overzicht van mogelijke woningbouwlocaties. Daarin is Achter de Hoeven met een programma van circa 180 woningen opgenomen.

Nieuwbouw van woningen wordt bepaald op basis van de wensen van de bevolking en de markt. Ambities om te bouwen naar behoefte worden hiermee bereikt. Bij nieuwbouw van woningen krijgt inbreiding de voorkeur. Dit betekent dat zo veel mogelijk binnen de kernen bouwen en zo min mogelijk uitbreiden naar het buitengebied. Inbreiding betekent ook dat bij nieuwe woningen en wijken geprobeerd wordt om zoveel mogelijk groen te behouden en te realiseren zoals groen, bomen en parken. Dit is ook nodig om hittestress tegen te gaan en regenwater op te vangen. Bij toekomstige ontwikkelingen wordt nadrukkelijk en goed onderbouwd aangegeven wat het effect van de ontwikkeling is op het openbaar groen en parkvoorzieningen.

Conclusie

Achter de Hoeven is in de Omgevingsvisie opgenomen als ontwikkellocatie voor circa 180 woningen. Met de ontwikkeling van deze locatie is er sprake van inbreiding binnen het bestaand stedelijk gebied. Het behouden van zo veel mogelijk groen is eerder door de gemeenteraad als randvoorwaarde vastgesteld. Hoe daar uitvoering aan wordt gegeven (alsmede aan het uitgangspunt om te bouwen naar behoefte) wordt verderop in deze startnotitie beschreven en onderbouwd.

3.4 Woonvisie 2017

In de gemeentelijke Woonvisie 2017 "Aangenaam en duurzaam wonen" wordt een woonbeeld voor onze toekomst geschetst. De speerpunten zijn beschikbaarheid, betaalbaarheid, duurzaamheid, woonkwaliteit, transformatie, leefbaarheid en langer thuis. Deze speerpunten zijn nog steeds actueel.

De woonvisie is echter gebaseerd op cijfers van 2015/2016 en het is van groot belang om de trends en ontwikkelingen nadien mee te nemen in de afwegingen omtrent de kaders die gesteld worden voor

de ontwikkeling van Achter de Hoeven. De druk op de woningmarkt is sterk toegenomen en de woningprijzen zijn behoorlijk gestegen. Er is een grotere noodzaak om versneld woningen te realiseren.

We zien dat de trend van kleiner wordende huishoudens zich de komende jaren door blijft zetten. We verwachten van ouderen dat ze langer zelfstandig thuis blijven wonen en we zien dat het voor starters steeds lastiger wordt om een eerste stap op de woningmarkt te zetten. Starterswoningen, levensloopbestendige woningen en (sociale) huurwoningen krijgen bij ontwikkelingen dan ook de voorkeur. Deze ambitie was al vastgelegd in de Woonvisie 2017 en is doorvertaald in de omgevingsvisie.

Actualisering van het woonbeleid in de vorm van een programma Wonen staat op de planning. De provinciale prognoses (september 2021) geven ons al een beeld van de woningbehoefte tot aan 2030. Tot aan 2030 is een groei geprognostiseerd van 690 woningen binnen gemeente Geertruidenberg. Het woningbouwprogramma tot aan 2030 laat een verwacht aantal van circa 800 woningen zien. Hiermee blijven we binnen de marge van 130% ten opzichte van de provinciale prognoses.¹ Voor de locatie Achter de Hoeven is in de programmering vooralsnog uitgegaan van 200 woningen.

Conclusie

De noodzaak tot woningbouw is groot. We hebben een grote maatschappelijke opgave te realiseren en er zijn weinig binnenstedelijke locaties beschikbaar waar dit mogelijk is. Het is dan ook noodzakelijk om de locatie Achter de Hoeven voor woningbouw te benutten.

3.5 Groenbeleid

Het gemeentelijke beleid omtrent groen ligt vast in het Bomenstructuurplan 'Eenheid in diversiteit' uit 2008 en het Bomenbeleidsplan 'Niet kappen maar koesteren' uit 2017.

Het bomenstructuurplan geeft aan welke boomstructuren gemeente Geertruidenberg herbergt, wat de waarde en functie van deze structuren is en hoe zij te handhaven en versterken zijn.

Doel van het bomenbeleidsplan is het ontwikkelen van een duurzaam bomenbestand wat een bijdrage levert aan de ruimtelijke kwaliteit en identiteit en aan een groene en gezonde leefomgeving voor mens en dier.

Op basis van het Bomenbeleidsplan is er bij ruimtelijke ontwikkelingen (die van invloed kunnen zijn op bomen van een bepaalde omvang) de verplichting een bomen effect analyse (BEA) uit te voeren. Met behulp van een BEA wordt beoordeeld of een duurzame instandhouding van de houtopstand mogelijk is met uitvoering van de voorgenomen plannen. De BEA brengt gedetailleerd in beeld wat de risico's zijn van de ruimtelijke plannen voor het bestaande boomareaal. Hierdoor wordt het mogelijk vroegtijdig in het proces maatregelen te treffen.

Voor bomen die om een zogenoemde 'rode reden' moeten wijken geldt een compensatieplicht. Onder een rode reden worden alle motieven tot kap bedoeld, die niet te maken hebben met het bomenbeheer zelf, zoals woningbouw. Bij de compensatie geldt de volgende prioritering:

1. Gelijkwaardige compensatie op de locatie;
2. Gelijkwaardige compensatie buiten het plangebied;
3. Financiële compensatie door storting bomenvoorziening.

Onder 'gelijkwaardig' verstaan we de kosten die nodig zijn om een vergelijkbare boom op een vergelijkbare standplaats terug te krijgen. In de praktijk betekent dit meestal dat voor één boom die verdwijnt meerdere bomen terug geplant moeten worden om tot een gelijkwaardige compensatie te komen.

---

¹ Op basis van ervaringen geldt de vuistregel dat er circa 130% plancapaciteit over de totale bouwopgave nodig is om vertraging op te kunnen vangen en tot 100% van de productiebehoefte te kunnen komen.

Bij het Bomenbeleidsplan hoort de Beschermden bomenlijst. Als waardevolle en monumentale bomen en boomstructuren op deze lijst staan, worden ze beschermd tegen kap, rooien, beschadigen en ontsieren.

Conclusie

De bomen in het plangebied maken geen onderdeel uit van een beschermde structuur en zijn ook niet aangemerkt als waardevol of monumentaal. Dat betekent dat het gaat om reguliere houtopstanden. Voor gemeentelijke houtopstanden die om 'rode' redenen verdwijnen geldt de voorwaarde dat deze getaxeerd worden en gelijkwaardig worden gecompenseerd. In het kader van deze startnotitie is het nog niet zinvol om taxaties uit te laten voeren aangezien er nog geen concreet plan is uitgewerkt. Dit wordt in het vervolg van het proces als randvoorwaarde meegenomen.

De compensatieplicht wordt eveneens als kader meegegeven aan ontwikkelaars. Deze compensatieplicht staat los van de eventuele compensatieplicht die voortkomt uit de ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (zie hoofdstuk 4).

3.6 Duurzaamheidsprogramma Gemeente Geertruidenberg

De gemeente gaat voor een duurzaam Geertruidenberg in 2050. Het Duurzaamheidsprogramma bestaat uit vier thema's die ook voor Achter de Hoeven van belang zijn:

- **Energietransitie:** besparen op de energievraag, het duurzaam opwekken van energie en gebruiken van warmte, elektriciteit, biomassa en hernieuwbare gassen, het transformeren van de huidige energie infrastructuur naar een toekomstbestendige infrastructuur (waaronder de uitfasering van aardgas en het gasnet) en het opslaan van energie om de ongelijkzijdigheid van vraag en aanbod te kunnen regelen. In de Woonvisie 2017 'Duurzaam en Aangenaam Wonen' is al de doelstelling opgenomen dat alle nieuwbouwwoningen minimaal EPC=0 (energieneutraal) moeten zijn, maar bij voorkeur NoM (Nul-op-de-Meter). Het aardgasvrij verwarmen van woningen betekent vaak dat er een verzekering nodig is van het elektriciteitsnet. Dit moet een plek krijgen in de openbare ruimte. Ook hiermee moeten we dus rekening houden bij de ontwikkeling.
- **Mobiliteit:** de transitie naar elektrisch rijden, op waterstof of biobrandstof. Er zijn ook andere mobiliteitsveranderingen die hand in hand gaan met elektrisch rijden. Denk aan deelauto's en de trend dat lopen en fietsen steeds meer een serieus alternatief wordt voor de auto.
- **Klimaatadaptatie:** om schade door een versnelde klimaatverandering te voorkomen, dan wel controleerbaar te houden, zullen we maatregelen moeten nemen. Het gaat om maatregelen om wateroverlast bij hevige regenval te beperken, om het risico op overstromingen te verkleinen, om droogte in bepaalde perioden tegen te gaan en om hittestress te voorkomen.
- **Circulaire economie:** in een circulaire economie behouden grondstoffen hun waarde omdat er constant nieuwe hoogwaardige toepassingen zijn voor de grondstoffen. Grondstoffen circuleren in kringlopen en worden dus geen afval, maar blijven grondstoffen. Doelstelling is dat Geertruidenberg in 2050 een circulaire economie heeft.

Conclusie

Bij de ontwikkeling van Achter de Hoeven wordt met de vier thema's rekening gehouden:

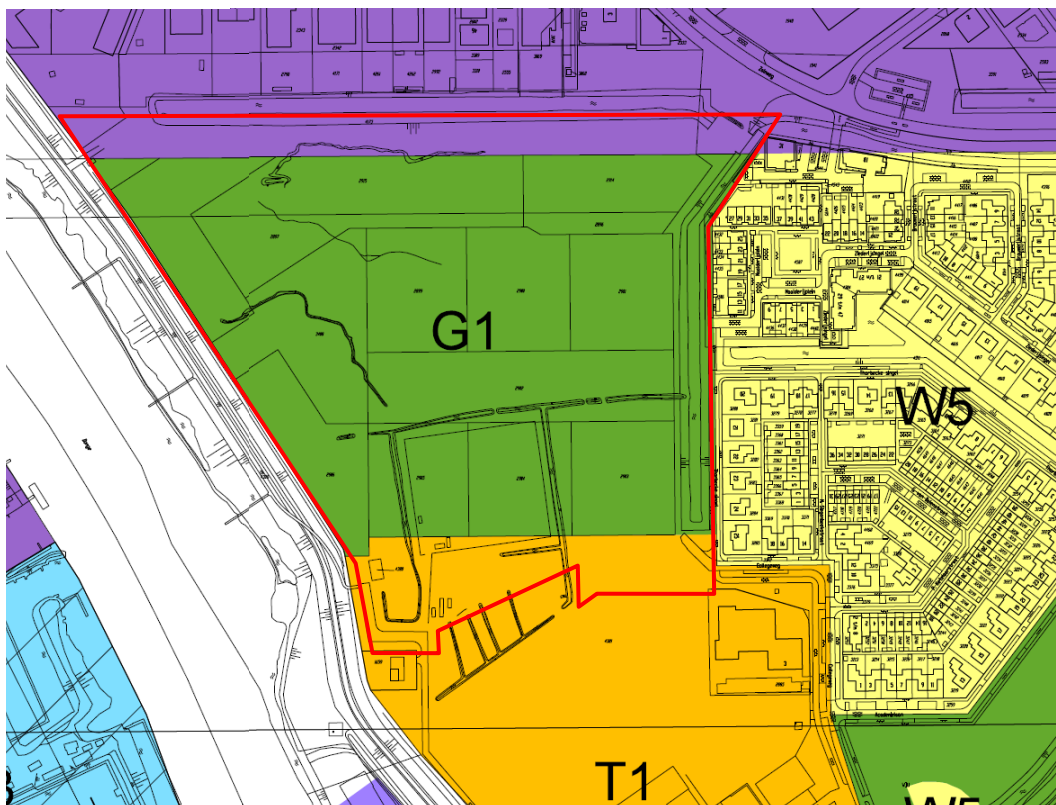
- **Energietransitie:** nieuwe woningen voldoen aan de eisen van 'Bijna energieneutrale gebouwen' (BENG). Het heeft de voorkeur om met een zo laag mogelijk energieverbruik en zo veel mogelijk duurzame opwek te realiseren en dus beter de presteren dan de eisen vanuit BENG; in de openbare ruimte houden we rekening met de verzekering van het elektriciteitsnet;
- **Mobiliteit:** het aanleggen van elektrische laadpalen, het creëren van voldoende fietsstallingen en een mogelijkheid voor deelmobiliteit;
- **Circulaire economie:** het stimuleren van circulair bouwen en het faciliteren van de gescheiden afvalstromen van huisafval. Dit gebeurt volgens het huidige afvalbeleid door middel van ondergrondse inzamel punten in de openbare ruimte en verschillende containers per huishouden;
- **Klimaatadaptatie:** het behouden en creëren van een groen/blauw woongebied met het planten van inheemse bomen en planten om hittestress tegen te gaan en biodiversiteit te vergroten. Waar mogelijk natuurinclusieve maatregelen nemen, kiezen voor waterdoorlaatbare bestrating voor de infiltratie van regenwater en zorgen voor voldoende opvang van overtollig regenwater.

In hoofdstuk 5 van deze startnotitie wordt ingegaan op de randvoorwaarden voor de ontwikkeling van Achter de Hoeven, daar worden ook de kaders op het gebied van duurzaamheid verder beschreven. Ook wordt dit later in het proces in het aanbestedingsdocument beschreven, inclusief beoordelingscriteria zodat projectontwikkelaars die zich inschrijven daar extra punten mee kunnen verdienen.

3.7 Welstandsnota 2012 Geertruidenberg

Het gemeentelijke welstandsbeleid is vastgelegd in de Welstandsnota 2012. In de nota zijn gebieden getypeerd naar hun kenmerken. De locatie is grotendeels aangeduid als bebouwingstype 'G1 Groen / Parken / Sport'. Het zuidelijke gedeelte van de locatie is aangeduid als 'T1 Bijzondere bebouwing'. De naastgelegen woonwijk Achter de Hoeven is opgenomen als type 'W5 Thematische bebouwing' en Dombosch is aangeduid als 'B2 Bedrijventerrein'. Zie afbeelding 4.

Daarnaast is de locatie grotendeels (het deel met bebouwingstype G1) aangewezen als gebied waar geen welstandstoets hoeft te worden uitgevoerd. Het zuidelijke gedeelte van het gebied is aangewezen als gebied waar een reguliere welstandstoets moet worden uitgevoerd. In de naastgelegen woonwijk Achter de Hoeven geldt ook de reguliere welstandstoets. Dit is allemaal gebaseerd op de situatie zoals deze in 2012, bij het vaststellen van de welstandsnota, was of werd voorzien.

Afbeelding 4: Uitsnede bebouwingstypekaart Welstandsnota 2012 (rood kader: globale begrenzing gebied)

Volgens de welstandsnota (paragraaf 3.6.2.) is het passend om bij nieuwe ontwikkelingen in afwijking van het bestemmingsplan (ook die in welstandsvrije gebieden) na te gaan welke welstandscriteria passend zijn voor de welstandsbeoordeling van de ontwikkeling en van de beheersituatie daarna. Opties hierbij zijn het van toepassing verklaren van andere welstandscriteria (bijvoorbeeld die van een

ander bebouwingstype, in dit geval lijkt het gebiedstype 'Thematische bebouwing' (W5) het meest voor de hand te liggen) en/of het vaststellen van een beeldkwaliteitsplan.

De commissie ruimtelijke kwaliteit (hierna: CRK) is tweemaal om advies gevraagd tijdens de totstandkoming van deze startnotitie. De eerste keer was op 4 april 2023, in de periode dat participatie met bewoners en belanghebbenden plaatsvond. De CRK is op dat moment geïnformeerd over de stand van zaken van het project en er is de mogelijkheid geboden aan de commissieleden om de digitale enquête in te vullen en op die manier de gevraagde input te leveren over de huidige waarden van het gebied. De tweede keer was op 8 augustus 2023. In die vergadering heeft de CRK een conceptversie van deze startnotitie besproken.

De CRK vindt woningbouw op deze locatie zeker voorstelbaar. In de nadere uitwerking van het plan moet duidelijker naar voren komen wat de specifieke karakteristieken van deze plek zijn en hoe die in het ontwerp terug komen. Ook moet in de verdere uitwerking goed onderzocht worden hoe de woningbouwvlekken aansluiten op de omgeving. Positionering van functies zoals parkeren zijn daarin essentieel.

Omdat het bosgebied als waardevol wordt betiteld wordt voorgesteld om hier zo min mogelijk grondgebonden woningen in bouwblokken toe te passen, maar te kiezen voor een vrijere en speelse opzet van gestapelde blokken waar het groen beter tussendoor kan sijpelen. Bouwvolumes die boven de boomtoppen uitsteken zijn voorstelbaar.

Conclusie

De locatie is van behoorlijke omvang (10 ha) en het betreft een flink aantal woningen. De woningbouw die er plaats zal vinden, heeft een uitstraling naar en impact op de bestaande woonwijk, de Donge en het bedrijventerrein Dombosch. Daarom is het belangrijk beeldkwaliteit op een goede manier te borgen. Dit zal niet gebeuren door middel van het toetsen aan het welstandsbeleid uit de welstandsnota uit 2012, omdat deze hoofdzakelijk is gericht op beheer van bestaande situaties. Na de vaststelling van de startnotitie wordt als eerstvolgende stap een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Daarin wordt het nieuwe welstandsregime (inclusief reguliere welstandstoetsing) voor het gebied bepaald. De CRK wordt ook tijdens dat proces betrokken. Het beeldkwaliteitsplan wordt door de gemeenteraad vastgesteld als vervanging van dit gedeelte van de welstandsnota.

3.8 Detailhandelsbeleid

In 2009 heeft de gemeenteraad van Geertruidenberg het Masterplan Centrum Raamsdonksveer vastgesteld. In het Masterplan is bepaald dat concentratie van de winkels gewenst is om de aantrekkelijkheid voor het winkelend publiek te verhogen en het winkelbestand zo krachtig mogelijk te ontwikkelen. Gestreefd wordt om de winkelvoorzieningen zoveel mogelijk te concentreren in het gebied Keizersdijk, Hoofdstraat, Anker/Gangboord, Heereplein en dit gebied zo optimaal mogelijk in te richten als kernwinkelgebied. Deze beleidslijn is later bestendigd in de Detailhandelsvisie en in de Economische visie.

Conclusie

Het plangebied van Achter de Hoeven ligt (ver) buiten het kernwinkelgebied zoals dit in het Masterplan is aangeduid. Daarmee ligt detailhandel binnen de locatie niet voor de hand. Wel is het voorstelbaar dat er een aan huis gebonden beroep (fysio, kapper, pedicure e.d) of solitair een daghoreca zaak of maatschappelijke functie zich zou willen vestigen binnen het gebied.

4. Haalbaarheid op basis van sectorale aspecten

4.1 Flora en fauna

Ten behoeve van de bescherming van natuurwaarden geldt de Wet natuurbescherming. De daarin opgenomen bescherming omvat de onderdelen:

- soortenbescherming;
- gebiedsbescherming;
- bescherming van houtopstanden.

4.1.1 Quicksan Wet natuurbescherming

Er is een quickscan Wet natuurbescherming op de locatie uitgevoerd.² Deze is als bijlage 1 bij deze startnotitie gevoegd, hieronder volgt een samenvatting van de resultaten. Deze quickscan had als doel in te schatten of er op de locatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenoemde ontwikkeling.

Soortenbescherming

Hieronder de tabel met een samenvatting van de bevindingen ten aanzien van soortenbescherming.

Soortgroep		Ingrep versturend	Nader onderzoek	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	Algemeen	Ja	Nee	- Het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren. - Indien binnen het broedseizoen wordt gewerkt een broedvogelinspectie laten uitvoeren.
	Jaarrond beschermd	Mogelijk	Ja	- Nader onderzoek naar boomvalk, buizerd, havik, sperwer en ransuil. - Broedvogelinspectie categorie 5 nestlocaties in combinatie met een omgevingscheck. - Contact opnemen met lokale steenuilenwerkgroep.
Vleermuizen	Verblijfplaatsen	Mogelijk	Ja	- Nader onderzoek naar verblijfplaatsen gebouwen boombewonende vleermuissoorten. - Mits de verlichting rondom de nieuwe woningen in uitstraling naar de omgeving beperkt blijft, ondervinden verblijfplaatsen buiten het plangebied geen hinder.
	Foerageergebied	Mogelijk	Ja	- Nader onderzoek naar foerageergebied in het bebost gebied en de open vlakte/weilanden op de locatie. - Gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting.
	Vliegroutes	Mogelijk	Ja	- Nader onderzoek naar vliegroutes bij de bomenrijen aanwezig langs de weilanden en langs de randen van de locatie. - Gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting.
Grondgebonden zoogdieren		Mogelijk	Ja	- Nader onderzoek naar de bever, bunzing, steenmarter en wezel. - Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene zoogdieren.
Amfibieën		Mogelijk	Nee	- Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene amfibieën.
Vissen		Nee	Nee	- Mits de sloten aan de randen van het gebied niet worden aangetast, zijn er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming te verwachten.

² Actualisatie rapportage quickscan Wet natuurbescherming Achter de Hoeven Raamsdonksveer. Econsultancy, 14 februari 2023.

Gebiedsbescherming – Natura 2000-gebieden

De locatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, De Biesbosch, bevindt zich op circa 750 meter afstand ten noordwesten van de locatie. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect. Externe effecten als gevolg van licht, trilling en geluid door de voorgenomen plannen zijn gezien de afstand niet te verwachten. Externe effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie zijn vanwege de voorgenomen nieuwbouw ontwikkeling en afstand tot het Natura 2000-gebied op voorhand niet uit te sluiten. Vervolgonderzoek ten aanzien van stikstof wordt daarom noodzakelijk geacht. Dit kan in eerste instantie worden onderzocht middels een modelberekening (Aerius-calculator). Afhankelijk van de uitkomst hoeft (1) geen verder onderzoek plaats te vinden, (2) dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd, of (3) dient een passende beoordeling te worden gemaakt.

Gebiedsbescherming – Natuurnetwerk

De locatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. Het ligt echter wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Dit betreft de rivier de Donge welke zich 30 meter ten westen van de locatie bevindt. Om de effecten van de voorgenomen herinrichting op de locatie te onderzoeken wordt een nee, tenzij toetsing geadviseerd. Daarmee worden de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities onderzocht.

Bescherming van houtopstanden

Aangezien de houtopstand op de locatie gelegen is binnen de grenzen van de bebouwde kom, is er geen meldings- en herplantplicht. Ook vanuit de gemeentelijke verordening is er geen omgevingsvergunningsplicht.

4.1.2 Nader onderzoek Wet natuurbescherming

Naar aanleiding van de resultaten van de quickscan is een nader onderzoek uitgevoerd.³ Deze is als bijlage 2 bij deze startnotitie gevoegd. Dit onderzoek gaat in op de volgende onderdelen:

- Soortenbescherming: broedvogels, vleermuizen en bepaalde grondgebonden zoogdieren;
- Gebiedsbescherming – Natura 2000-gebieden: modelberekening i.v.m. stikstof;
- Gebiedsbescherming – Natuurnetwerk: nee, tenzij toetsing.

Hieronder volgt per onderdeel een samenvatting van de resultaten van het onderzoek.

Soortenbescherming

Op dit moment vindt er nader onderzoek plaats naar de aanwezigheid van broedvogels, vleermuizen, enkele grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Deze onderzoeken zijn gebonden aan periodes in het jaar. Half september zijn de onderzoeken afgerond. Of er daadwerkelijk maatregelen nodig zijn en eventueel ontheffing Wet natuurbescherming is op dit moment nog niet te zeggen. Hiervoor moet eerst het onderzoek worden afgerond. Er moet wel rekening worden gehouden met maatregelen.

Gebiedsbescherming – Natura 2000-gebieden

De modelberekening (Aerius-calculator) voor de huidige fase en de gebruiksfase (als de woningen bewoond worden) is uitgevoerd.⁴ Deze is als bijlage 3 bij deze startnotitie gevoegd. Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten. Voor de bouwfase kan nu nog geen berekening gemaakt worden, aangezien er nog geen duidelijkheid is over de uitvoering van de werkzaamheden.

De depositie tijdens de gebruiksfase is berekend. Er is een vergelijking gemaakt tussen de huidige fase en twee verschillende scenario's voor de gebruiksfase. Hieruit blijkt dat de gebruiksfase in beide scenario's geen significante nadelige effecten heeft op de kritische depositiewaarden van de naastgelegen Natura 2000-gebieden. De depositiewaarden voor deze twee fases leveren geen resultaten boven de 0,00 mol/ha/j op.

Gebiedsbescherming – Natuurnetwerk

³ Onderzoek door NWC.

⁴ Aerius-berekening, juli 2023.

Om de effecten van de voorgenomen herinrichting op de locatie te onderzoeken is een nee, tenzij toetsing uitgevoerd.⁵ Deze is als bijlage 4 bij deze startnotitie gevoegd. Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten.

Bij het uitvoeren van de voorgenomen plannen binnen het plangebied zullen de huidige natuurbeheertypen in stand blijven. De omgevingsfactoren zullen nauwelijks veranderen als extra lichtuitstraling vermeden kan worden. Daarnaast zullen de plannen niet tot versnippering van het NNB leiden.

Conclusie

Vanuit de gebiedsbescherming zijn er geen belemmeringen te verwachten voor de ontwikkeling. Omdat de onderzoeken naar de soortenbescherming nog niet zijn afgerond is hier geen conclusie uit te trekken, maar door de ontwikkelaar(s) moet rekening worden gehouden met het mitigerende maatregelen en/of werken buiten bepaalde periodes in het jaar.

4.2 Verkeer en parkeren

Verkeer

In de huidige situatie wordt het gebied via drie wegen ontsloten: de Reenweg, de Collegeweg en de Zalmweg. De wegen sluiten alle drie rechtstreeks aan op de Maasdijk. De Collegeweg en de Zalmweg hebben daarbij een kruising met verkeerslichten. De Reenweg is een smalle erftoegangsweg die voornamelijk wordt gebruikt door leerlingen van het Dongemond college (fietsverkeer) en bezoekers aan de recreatieve voorzieningen bij Fort Lunet. De Reenweg wordt met een inritconstructie ontsloten op de Maasdijk.

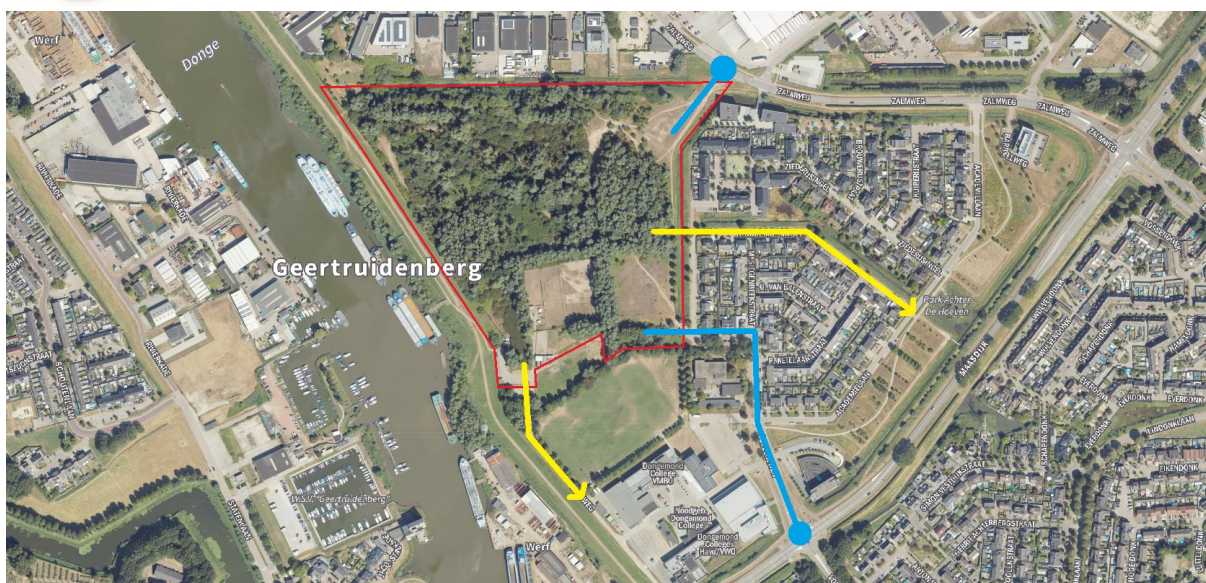
De Maasdijk is een gebiedsontsluitingsweg met een 50km/h regime ten oosten van het plangebied. De Maasdijk biedt een directe verbinding met de A27 en het centrum van Raamsdonksveer. Hoewel theoretisch gezien de Maasdijk een goede verkeersader is, wordt dit niet altijd zo ervaren. Diverse omwonenden ervaren de weg als "druk". Langs de Maasdijk ligt een vrij liggend tweerichtingen fietspad wat voor een veilige en veel gebruikte ontsluiting van de bestaande naastgelegen woonwijk en bedrijventerrein Dombosch zorgt. Dit biedt ook kansen voor het plangebied. Het fietspad staat in directe verbinding met zowel het centrum van Raamsdonksveer als Geertruidenberg. Aan de Maasdijk ligt ter hoogte van de Reenweg ook de bushalte 'Collegeweg'. Vanaf deze halte kunnen reizigers de bus nemen naar het busstation van Raamsdonksveer om vanuit daar over te stappen richting onder andere Maastricht, Breda, Utrecht en Oosterhout. Deze halte ligt circa 430 meter van het centrum van het plangebied vandaan. Dat is relatief ver weg. Met het oog op de aankomende OV concessie is via de provincie Noord-Brabant geopperd om t.z.t. de lijnvoering van de Maasdijk te verplaatsen naar de Zalmweg – Ramgatseweg – Steurweg te laten lopen. Daar hebben de toekomstige bewoners en de werknemers op Dombosch profijt van.

De te realiseren woningen dienen goed bereikbaar te zijn. De CROW/ASVV richtlijnen qua maatvoering en inrichting moeten daarvoor worden gehanteerd. Daarnaast mag de ontwikkeling van het gebied Achter de Hoeven geen onevenredige negatieve gevolgen hebben voor het verkeer op het omliggende wegennet. Er mogen geen nieuwe aansluitingen op de Maasdijk worden gemaakt. De Reenweg is gezien zijn inrichting en de functie voor de leerlingen van het Dongemond college niet geschikt als ontsluiting voor de nieuwe wijk. Het zou wellicht als fietsstraat kunnen fungeren. De Zalmweg en de Collegeweg zullen daarmee de belangrijkste ontsluitingsroutes van het gebied worden.

---

⁵ Nee, tenzij toets. NWC, juli 2023.

Afbeelding 5: Gewenste ontsluiting van het plangebied

Op afbeelding 5 is weergegeven hoe de gewenste ontsluiting van het gebied bij een toekomstige ontwikkeling er uit ziet. De blauwe lijnen geven aan via welke wegen het gemotoriseerde verkeer het gebied kan bereiken en verlaten. Bij voorkeur krijgen deze twee ontsluitingen in het plangebied geen directe verbinding om sluipverkeer vanuit het zuiden richting Dombosch te voorkomen.

De ontsluitingen die zijn aangeduid met de gele pijlen zijn alleen beoogd voor langzaam verkeer, nood- en hulpdiensten en bestemmingsverkeer.

Tijdens de twee informatieavonden met omwonenden over Achter de Hoeven is gebleken dat de verkeersafwikkeling van het gebied een zorgpunt voor hen is. Op basis van de CROW/ASVV 2021 kan aan de hand van vuistregels een globale inschatting worden gemaakt van de verkeersgeneratie per etmaal. Rekening houdend met het type woonmilieu 'centrum-dorps' en de grove inschatting van de realisatie van 150-200 woningen zal de totale hoeveelheid motorvoertuigbewegingen per etmaal voor de ontwikkeling van Achter de Hoeven circa 945 – 1260 zijn. Door de verbreding van de A27 en aanpassingen bij de op- en afritten van de A27, is de provinciale prognose dat de intensiteiten op de Maasdijk aanzienlijk dalen. In deze berekening van het provinciale verkeersmodel is voor modeljaar 2030 ook al rekening gehouden met de komst van woningen binnen Achter de Hoeven. De verwachting is dan ook dat er geen onevenredige negatieve gevolgen zijn voor het verkeer op het omliggende wegennet.

Op het moment dat het plan verder is uitgewerkt, tijdens de aanbesteding, dient er door ontwikkelaars op basis van CROW/ASVV kencijfers inzichtelijk gemaakt te worden wat de verkeersgeneratie van het plan is. Voor deze hoeveelheid extra verkeer dient aantoonbaar gemaakt te worden dat hiervoor voldoende restcapaciteit bestaat op het omliggende wegennet en de betreffende kruispunten. Het realiseren van de aansluitingen van het plangebied op het omliggende wegennet zijn voor kosten van de ontwikkelaar..

Parkeren

Het ontwerp van het openbaar gebied moet voldoen aan de richtlijnen van het CROW/ASVV qua maatvoering en inrichting. De parkeercapaciteit van de ontwikkeling moet indien er sprake is van een concreet project, tijdens de aanbesteding, met een concreet inrichtingsplan aangetoond worden. De gemeente hecht er waarde aan dat er bij de uitwerking van het plan rekening wordt gehouden met de aanleg van de infrastructuur voor elektrische voertuigen. Op dit moment zijn er subsidiemogelijkheden voor de aanleg van openbare laadpalen voor elektrische auto's bij de provincie Noord-Brabant. Mogelijk kan daar t.z.t. nog gebruik van gemaakt worden.

Voor de berekening van de parkeervraag en oplossingen dient op dit moment gebruik gemaakt te worden van het gemeentelijk parkeerbeleid "Parkeren doen we zo".

Er wordt in de landelijke richtlijnen (waarop ons parkeerbeleid is gebaseerd) gewerkt met een bandbreedte voor de parkeernormen. Die biedt ruimte voor maatwerk voor ontwikkelingen. In ons parkeerbeleid is er echter voor gekozen om voor de verschillende woningtypen wel te werken met een vaste parkeernorm, aan de bovenkant van de bandbreedte van de landelijke CROW-richtlijn. De achterliggende gedachte is dat onze gemeente qua openbaar vervoer en fiets geen optimale verbindingen heeft met de grotere steden in de buurt en de inwoners daardoor meer dan gemiddeld afhankelijk zijn van de auto, waardoor de hoge parkeernorm nodig is om voldoende parkeercapaciteit te garanderen.

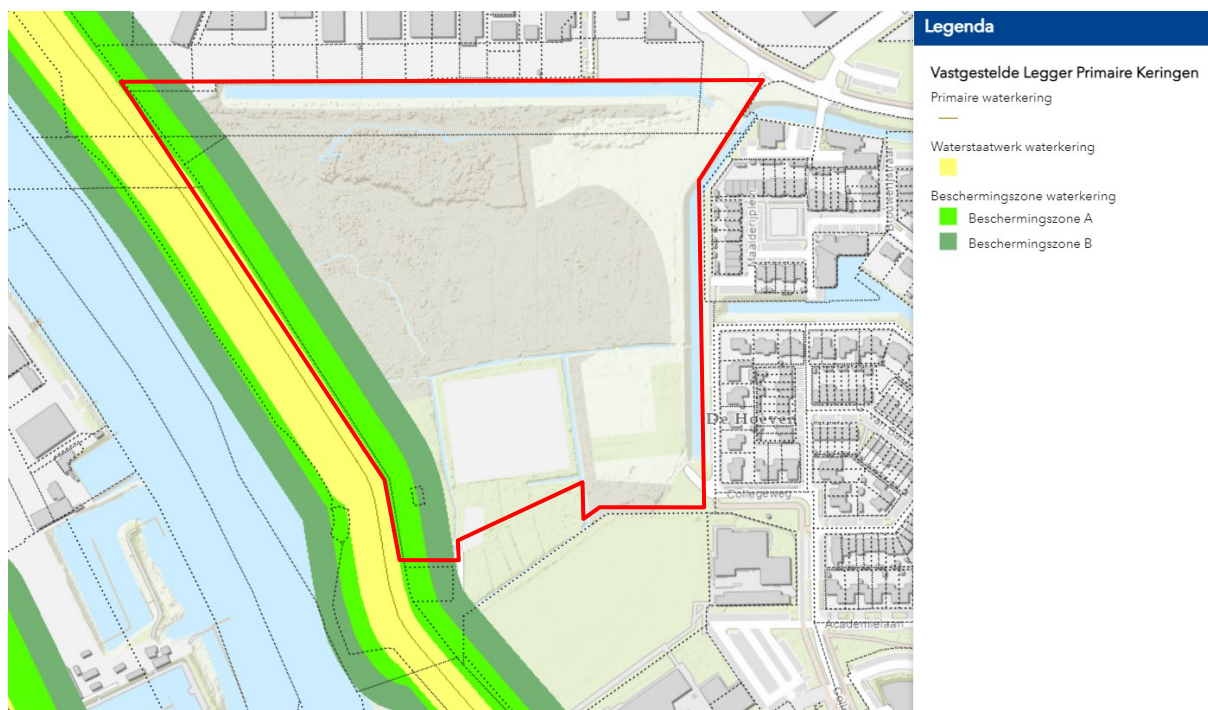
Met de ontwikkeling van Achter de Hoeven staan we echter voor de opgave om zo veel mogelijk natuur te behouden. Daarnaast is de woningbehoefte groot en moeten ook sociale huur en middeldure huurwoningen en/of betaalbare koopwoningen gerealiseerd worden. Dat zijn woningtypen die doorgaans geen mogelijkheid tot parkeren op eigen terrein hebben. Een hoge parkeernorm zorgt voor een grote druk op het openbaar gebied. Dat haaks staat op de opgave om zoveel mogelijk natuur te behouden.

Gezien de opgave van natuurbeschoud en het te realiseren woningbouwprogramma adviseren we om voor alle woningtypen een gemiddelde parkeernorm per woning aan te houden. Met deze planmatige afwijking van het vigerend parkeerbeleid wordt recht gedaan aan de opgave voor natuurbeschoud én wordt invulling gegeven aan de motie "Parkeernormen" die op 13 juli 2023 in het kader van de voorjaarsnota is aangenomen door de gemeenteraad. Daarmee ziet de tabel met parkeernormen voor Achter de Hoeven er als volgt uit.

Type woning	Gemiddelde parkeernorm per woning, inclusief 0,3 pp voor bezoekers
Koop, vrijstaand	2,2
Koop, twee-onder-een-kap	2,1
Koop, tussen/hoek	1,9
Koop, etage, goedkoop	1,6
Koop, etage, midden	1,8
Koop, etage, duur	2,0
Huur, etage, midden/goedkoop	1,4
Huur, etage, duur	1,8
Huurhuis, sociale huur	1,6
Huur, vrije sector	1,9
Aanleunwoning, serviceflat	1,1

4.3 Waterkering

Het gebied Achter de Hoeven wordt aan de westzijde begrensd door de rivier de Donge met naastgelegen dijk. Deze dijk is een primaire waterkering. Het westelijke gedeelte van het plangebied is gelegen binnen beschermingszone A en B en het profiel van vrije ruimte van deze primaire waterkering (zie afbeelding 6). Voor het ontwikkelen van bebouwing gelden binnen deze zones beperkingen.

Afbeelding 6: Uitsnede Legger Waterschap Brabantse Delta (rood kader: globale begrenzing gebied)

Het beleid van het waterschap is erop gericht dat de sterkte en stabiliteit van de primaire waterkeringen gegarandeerd is en blijft en dat toekomstige dijkversterkingen voor zo laag mogelijk maatschappelijk kosten kunnen worden uitgevoerd. Hieronder volgt een opsomming van de (on)mogelijkheden binnen de diverse zoneringen. Let wel: in beschermingszones kan het zijn dat er wel mogelijkheden, maar dat hierover pas een uitspraak kan worden gedaan wanneer berekeningen zijn uitgevoerd door initiatiefnemer. Logischerwijs zal dan eerst bekend moeten zijn wat binnen de betreffende zones gewenst is, voordat dergelijke berekeningen worden gedaan.

Het waterschap toetst plannen aan de huidige wet- en regelgeving. Aan de aanwezigheid van bestaande woningbouw in de directe omgeving binnen de waterkeringszone en beschermingszones A en B kunnen geen rechten worden ontleend. Deze is immers gerealiseerd in een periode dat andere normen voor de waterkering golden en andere wet- en regelgeving gold of mogelijk zelfs in een periode dat er nog geen wet- en regelgeving was voor primaire waterkeringen.

Het plangebied ligt net buiten de waterkeringszone van de dijk, waardoor deze in beginsel niet van invloed is op de ontwikkeling van Achter de Hoeven. Voor de volledigheid merken wij op dat woningbouw binnen een waterkeringszone niet is toegestaan. Ook voor het inrichten van de openbare ruimte in deze zone gelden beperkingen.

Profiel van vrije ruimte

Het profiel van vrije ruimte (het is een profiel zowel in de breedte als de hoogte) heeft als doel het in de toekomst mogelijk maken van een dijkversterking tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. De primaire waterkeringen worden elke 12 jaar beoordeeld op basis van het ontwerpinstrumentarium. De primaire waterkering is ter hoogte van Achter de Hoeven afgekeurd op basis van meerdere faalmechanismen, te weten hoogte (graserosie kruin en binnentalud), gras afschuiven binnentalud, graserosie buitentalud en piping (water onder de primaire waterkering door). Op basis van de huidige informatie zal er in de toekomst dus een dijkversterking uitgevoerd moeten worden. Met deze kennis is het noodzakelijk dat het profiel van vrije ruimte in de toekomst benut kan worden voor een dijkversterking. Binnen het profiel van vrije ruimte kan het waterschap daarom geen nieuwe woningbouw toestaan.

Het profiel van vrije ruimte is afhankelijk van diverse factoren en verschilt daardoor in omvang per primaire waterkering. Daarom moet dit per ontwikkeling berekend worden door het waterschap. Het kan zo zijn dat het profiel van vrije ruimte breder is dan beschermingszone A. Hierdoor kunnen de beleidsuitgangspunten zoals aangeven onder het kopje “beschermingszone A” overruled worden door de beleidsuitgangspunten die gelden ter plaatse van het profiel van vrije ruimte.

Beschermingszone A

Buiten het profiel van vrije ruimte zijn mogelijkheden voor nieuwbouw. Er zullen wel technische eisen worden gesteld, zoals het gebruik van grondverdringende palen. Ook moet worden gekeken naar de invloed van de bebouwing op de waterkering en de mogelijkheden voor het verbeteren van de waterkering. Er zijn enkele beperkingen voor het inrichten van de openbare ruimte.

Beschermingszone B

Nieuwbouw is toegestaan buiten het profiel van vrije ruimte. Voor (grotere) aanpassingen aan het maaiveld moet worden gekeken naar het effect op de waterkering.

Conclusie

Binnen beschermingszone A kunnen mogelijkheden voor nieuwbouw zijn. Daarbij gelden echter wel voorwaarden én het moet buiten het profiel van vrije ruimte blijken te liggen. Binnen beschermingszone B, buiten het profiel van vrije ruimte, is nieuwbouw toegestaan. Daarnaast geldt er een vergunningplicht, waardoor het verboden is om zonder vergunning gebruik te maken van een primaire waterkering of bijbehorende beschermingszone A en profiel van vrije ruimte, door handelingen te verrichten etc. Daarnaast hanteert het waterschap het principe ‘onbebouwd blijft onbebouwd’, op basis van artikel 15 van de ‘Beleidsregels voor waterkering, waterkwantiteit en grondwater’. In de beoogde gebiedsvisie en het toekomstperspectief worden de vrijwaringszones gerespecteerd. De ontwikkeling zal naar verwachting dan ook geen belemmeringen ondervinden als gevolg van het waterschapsbeleid.

4.4 Water en bodem

Het rijksbeleid ‘Water en Bodem Sturend’ (beschreven in de kamerbrief Water en bodem sturend van november 2022) stelt dat het water- en bodemsysteem sturend moet worden voor de ruimtelijke ordening. Er is vanuit dat principe geen reden om op de locatie Achter de Hoeven niet te bouwen, maar er is wel een aantal aandachtspunten van belang:

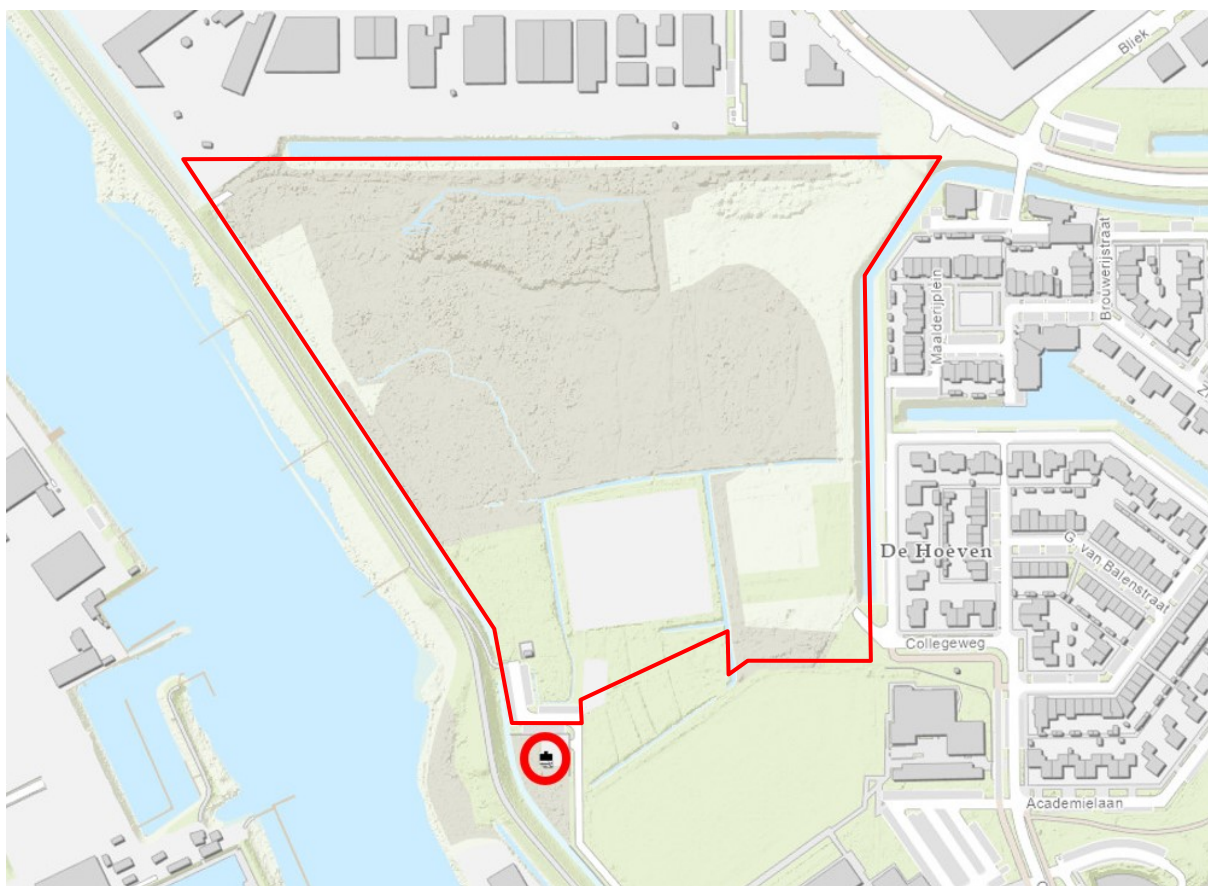
- waterveiligheid (overstroming vanuit de Donge);
- wateroverlast (overstroming door extreme buien);
- water vasthouden.

Voor wat betreft waterveiligheid staat in paragraaf 4.3 Waterkering beschreven waarmee bij de ontwikkeling van het gebied rekening moet worden gehouden. Als het gaat om wateroverlast, water vasthouden en droogte, is het belangrijk om voldoende ruimte te hebben voor het opvangen van water en het vasthouden en infiltreren van regenwater.

Ten zuidwesten van het plangebied staat een rioolgemaal (zie afbeelding 7). Dit is in eigendom van het waterschap. Een beschrijving van de leidingen die vanuit dit gemaal weglopen en door het plangebied gaan, staat in paragraaf 4.8 Kabels en leidingen.

Het rioolgemaal verwerkt het rioolwater van Geertruidenberg, Dombosch en een gedeelte van Raamsdonksveer en heeft de maximale capaciteit bereikt. Waterschap Brabantse Delta en de gemeente treden nog in overleg over de aanpak van het gemaal.

Afbeelding 7: Ligging gemaal waterschap binnen rode cirkel (rood kader: globale begrenzing gebied)

Voorafgaand aan de aanbestedingsprocedure wordt een bodemonderzoek uitgevoerd. Daarmee worden de samenstelling en opbouw van de bodem in het gebied inzichtelijk. Daarnaast zal dit inzicht geven in de grondwaterstand, zodat hier bij verdere planontwikkeling rekening mee kan worden gehouden.

Door de ontwikkeling van het gebied neemt het verhard oppervlak toe. Vanuit het beleid van het waterschap is compensatie in de vorm van waterberging dan ook noodzakelijk, omdat de toename van verharding de ondergrens van 500 m² ruimschoots zal overstijgen. Hoeveel de toename gaat zijn is op dit moment nog niet te zeggen. Dat is afhankelijk van de verdere uitwerking van het plan. Het is aan de ontwikkelaar(s) om bij planuitwerking dan ook rekening te houden met nieuwe waterberging die voldoet aan de algemene regels van het waterschap.

4.5 Geluid

Ten noorden van het plangebied ligt het bedrijventerrein Dombosch. De 50 dB(A) geluidscontour van dit bedrijventerrein loopt over het noordelijk deel van het plangebied (zie afbeelding 3 Verbeelding bestemmingsplan). Woningen dienen in principe buiten deze contour gesitueerd te worden. Indien woningen binnen de contour geprojecteerd worden, zal een hogere waarde verleend moeten worden en/of zijn maatregelen aan de woningen noodzakelijk. De contour ligt op 1,5 meter hoogte, indien hoogbouw aan de noordzijde van het plangebied gerealiseerd zou worden, moet er rekening mee gehouden worden dat de geluidbelasting op grotere bouwhoogte hoger is. In het aanbestedingsdocument wordt dit opgenomen als randvoorwaarde en het uiteindelijke plan zal in de ruimtelijke procedure hierop getoetst worden en voorzien moeten zijn van de juiste maatregelen.

Ten zuiden van het plangebied ligt scheepswerf Ruijtenberg. De 50 dB(A) contour van deze scheepswerf ligt ten zuiden van het plangebied. Dit betreft de in 1989 vastgestelde contour. (zie

afbeelding 8). In de praktijk is gebleken dat de huidige activiteiten van de scheepswerf soms meer geluid produceren dan volgens de vastgestelde contour is toegestaan. De gemeente is al geruime tijd met de werf in gesprek is om tot een structurele oplossing te komen. De kleinste afstand tussen de werf en de beoogde woningen zoals opgenomen in de gebiedsvisie bedraagt ca. 100 meter. Het is dan ook aannemelijk dat de afstand tussen de werf en de woningen voldoende is om geluidoverlast uit te sluiten.

Afbeelding 8: geluidzone Wet geluidhinder gezoneerd industrieterrein scheepswerf Ruitenberg (bron: OMWB)

Voor de ontwikkelaar(s) ligt er een verplichting om de haalbaarheid van de voorgestelde ontwikkeling te onderzoeken.

4.6 Bedrijven en milieuzonering

Milieuzonering is het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies ter bescherming of vergroting van de kwaliteit van de leefomgeving. Milieuzonering beperkt zich in het algemeen tot de milieuaspecten met een ruimtelijke dimensie: geur, stof, geluid en gevaar. Het aspect geluid is in de vorige paragraaf al behandeld.

Ten noorden van het plangebied ligt het bedrijventerrein Dombosch. In het zuidelijke gedeelte van het bedrijventerrein, grenzend aan het gebied Achter de Hoeven, zijn bedrijven tot en met milieucategorie 3.2 toegestaan. Ten noorden van de Ramgatseweg en Zalmweg zijn bedrijven tot en met milieucategorie 4.1 toegestaan. Daarnaast zijn de percelen Brasem 11 en Brasem 44 specifiek bestemd voor de bestaande bedrijven in milieucategorie 4.2 en het perceel Brasem 47 voor het bestaande bedrijf in milieucategorie 4.1. Bestaande bedrijven betekent in dit geval (op basis van het bestemmingsplan) gebruik dat op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan bestond.

Om gemeenten een handreiking te bieden voor het verantwoord inpassen van bedrijvigheid in haar fysieke omgeving, heeft de VNG de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (uitgave maart 2009) opgesteld. In die publicatie is een richtafstandenlijst opgenomen in relatie tot het omgevingstype 'rustige woonwijk'. Tot dat omgevingstype moet de toekomstige woonbebouwing in Achter de Hoeven gerekend worden.

Richtafstandentabel	
Milieucategorie	Richtafstand in meters tot 'rustige woonwijk'
1	10
2	30
3.1	50
3.2	100
4.1	200
4.2	300

Vanaf de percelen Brasem 28 tot en met 50 is 100 meter de richtafstand voor de nieuwe woningen vanwege de milieucategorie 3.2. Bekend is dat veel bedrijven aan de zuidkant van de Brasem in feite in een lagere milieucategorie vallen. Getracht wordt om zo veel mogelijk aan de richtafstand te voldoen. Maar wanneer dit niet haalbaar is bij de ontwikkeling is de verwachting dat er geen feitelijke belemmering voor de huidige bedrijven gaat optreden.

Van de huidige bedrijven op Brasem 44 en 47 (specifiek bestemd voor 4.2 en 4.1) is bekend dat de ze nu in de categorieën 3.2 respectievelijk 3.1 vallen. Het bestemmingsplan uit 2009 stelt ook dat bij verandering van bedrijfsactiviteiten ten hoogte de beoogde categorie, in dit geval 3.2, is toegestaan. Dat lijkt in dit geval dan ook te zijn gebeurd. Voor deze percelen wordt dan ook verder geen rekening gehouden met de hogere milieucategorieën.

Op Brasem 11 is het bedrijf BelNed gevestigd. Vanuit het bestemmingsplan is hier een maatwerk categorie 4.2 opgelegd. De richtafstand van 300 meter kan bij de ontwikkeling van woningen in het gebied niet nageleefd worden. Bij de planologische procedure moet dan ook gemotiveerd worden dat woningbouw binnen de richtafstand acceptabel is.

De geluidscontour van het bedrijventerrein Dombosch is vastgesteld. Daar wordt bij de ontwikkeling zo goed als mogelijk rekening mee gehouden. Geluid is in veel gevallen de maatgevende milieubelastende activiteit die de milieucategorie bepaald, zeker bij de lagere categorieën tot en met 3.2. De vastgestelde geluidzone is daarom voor de meest bedrijven aan de zuidkant van het bedrijventerrein veelal maatgevender dan de richtafstand, omdat die 50 dB contour minder ver reikt dan de richtafstand van 100 meter.

Hoewel de verwachting is dat bij de ontwikkeling de woningen op voldoende afstand van de bedrijven gerealiseerd kunnen worden en er dus geen belemmering voor de huidige bedrijven optreedt, zal bij de planologische procedure en tijdens de aanbesteding hier nader naar gekeken moeten worden.

4.7 Externe veiligheid

Direct ten noorden van het plangebied, aan de Zalmweg, is een aardgasontvangststation gevestigd. Het Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer is van toepassing. Er geldt een veiligheidsafstand van 15 meter voor kwetsbare objecten, zoals woningen. Gezien de afstand tussen het plangebied en het station, zorgt dit niet voor belemmeringen bij woningbouwontwikkeling.

Ten noorden van het gebied loopt ook een hogedruk gasleiding van Gasunie. De risicocontour voor het plaatsgebonden risico is nul meter. Het groepsrisico moet berekend en verantwoord worden binnen de 1%-letaliteitscontour. Die is op basis van de kenmerken van deze buisleiding 240 meter. Als er (beperkt) kwetsbare objecten, zoals woningen, binnen deze contour gebouwd gaan worden, zal een verantwoording van het groepsrisico moeten worden opgesteld. Aangezien de zone 240 meter breed is, is het zeer waarschijnlijk dat het voor de ontwikkeling van Achter de Hoeven nodig zal zijn. Dit zal gebeuren in het kader van de ruimtelijke procedure. Omdat de beoogde woningen op ruime afstand (> 100m) van het gasontvangststation worden gerealiseerd ligt in de lijn der verwachting dat deze verantwoording geen probleem hoeft te zijn.

4.8 Kabels en leidingen

In de zuidwestelijke hoek van het plangebied staat een antennemast van de Staat, (zie blauwe stip in afbeelding 1). Dit een mast van het C2000 netwerk, het communicatienetwerk voor de hulpdiensten, waaronder politie, brandweer, ambulance en marechaussee. T-Mobile en Vodafone maken ook gebruik van de mast en een stukje grond. Er is vanuit de Staat geen bezwaar tegen als de mast ingepast wordt in nieuwbouwplannen. Voorwaarde is dat er geen hoge bebouwing (>40m) naast of in de directe omgeving komt, en dat de mast 24/7 direct bereikbaar blijft, ook voor zwaar transport.

Zoals in paragraaf 4.5 Water en bodem staat beschreven, is er ten zuidwesten van het gebied een gemaal gevestigd. Vanuit dat gemaal lopen twee rioolleidingen door het plangebied, aan de zuid-, oost- en noordoostelijke rand van het gebied. Bij de ontwikkeling van het gebied moet rekening worden gehouden met behoud van een veilige ligging en de continuïteit van deze leidingen. Dit zal niet tot beperkingen voor de woningbouw leiden.

Ten zuiden van het gebied loopt een bovengrondse 150 Kv hoogspanningsleiding. Het plangebied ligt buiten de 50 meter brede beschermingszone van deze leiding waardoor deze niet voor belemmeringen zorgt bij de ontwikkeling van woningbouw in het gebied. Overigens wordt de 150 kV-hoogspanningsverbinding in de toekomst verwijderd. Dit gebeurt als de nieuwe ondergrondse kabelverbinding aangesloten is. Het verwijderen van de bovengrondse lijnverbinding staan nu gepland voor circa 2026.

4.9 Overige sectorale aspecten

Naast de sectorale aspecten die in de voorgaande paragrafen van dit hoofdstuk behandeld zijn, is er nog een aantal aspecten dat in het kader van de bestemmingsplanprocedure onderzocht moet worden. Daarbij moet onder andere gedacht worden aan: cultuurhistorie, archeologie, geluid (wegverkeer) en luchtkwaliteit. Deze aspecten zijn niet van een dusdanige invloed op het project dat deze in de startnotitie behandeld moeten worden.

5. Uitgangspunten en randvoorwaarden

5.1 Doelgroepen, woningtypen, prijsklassen en woningaantal

Zoals uit de beschrijving van het provinciale, regionale en gemeentelijke beleid in hoofdstuk 3 blijkt, is de noodzaak tot woningbouw groot. We hebben een grote maatschappelijke opgave te realiseren en er zijn weinig binnenstedelijke locaties beschikbaar waar dit mogelijk is. Het is dan ook noodzakelijk om de locatie Achter de Hoeven voor woningbouw te benutten. Bijkomend voordeel is dat de locatie in eigendom van de gemeente is, waardoor we beter de regie kunnen voeren op de kwaliteit van het te ontwikkelen plan.

In de SRBT-Woondeal staan onder andere afspraken over het vergroten van het betaalbaar woningaanbod. Het streven is dat twee-derde van de t/m 2030 nieuw te realiseren woningen betaalbare woningen zijn. De afspraak is dat bij nieuwe plannen 30% in de sociale huur en 40% in middeldure huurwoningen en/of betaalbare koopwoningen wordt gerealiseerd. Gemeenten die meer sociale huurwoningen in hun bestaande woonvoorraad hebben dan 30%, houden dit aandeel vast. Binnen gemeente Geertruidenberg is het aandeel sociale huurwoningen circa 31,3%.

Doelgroepen en woningtypen

Voor het bepalen van de doelgroepen waarvoor woningbouw nodig is, zijn verschillende bronnen geraadpleegd. Hieruit komen de volgende adviezen en aandachtspunten naar voren:

- De trends als afnemende huishoudensgrootte en toename alleenstaanden zullen (net als in de afgelopen jaren al het geval was) blijven bijdragen aan de groei van het aantal één- en tweepersoonshuishoudens. Ook dient er rekening te worden gehouden met veranderende woonvoorkeuren.
- Voor nieuwbouw is het van belang dat we een onderscheidend aanbod creëren en er ontstaat voor de toekomst een aanzienlijke vraag naar appartementen in koop- én huursector.

De insteek is dat er een gedifferentieerd woningbouwprogramma wordt gerealiseerd. Senioren, starters en 1 tot 2 persoonshuishoudens zijn belangrijke doelgroepen waar de woningvoorraad nog onvoldoende mogelijkheden voor biedt. Dit zijn dan ook doelgroepen waar ruimte voor moet zijn, zowel in de vorm van koopwoningen als in de vorm van huurwoningen. Daar hangt niet één specifiek woningtype aan vast.

Eén van de criteria uit de woonvisie is flexibel bouwen bij nieuwbouw. Daarmee kunnen woningen op een later tijdstip geschikt gemaakt worden voor een andere doelgroep. Dit sluit goed aan op de visie om voor diverse doelgroepen woningen te realiseren. Flexibel bouwen willen we toepassen op woningen die zich daar voor lenen, te weten brede varianten van rijwoningen en twee-onder-één-kapwoningen. Bij smalle woningen en woongebouwen is flexibel bouwen technisch onhaalbaar gebleken en bij vrijstaande woningen is het flexibele bouw niet nodig aangezien het onwenselijk is dat het aantal functionele binnenruimten bij deze woningen wordt teruggebracht.

Een ander criterium uit de woonvisie is levensloopbestendig bouwen. Ook dit sluit goed aan op de visie om voor diverse doelgroepen woningen te realiseren. Levensloopbestendige woningen moeten er dan ook in iedere categorie gebouwd worden. Niet alle woningtypen lenen zich daar even goed voor, dus dat hoeft niet in iedere categorie 100% te zijn. Woongebouwen zijn er zeer geschikt voor dus gestapelde woningen moeten allemaal levensloopbestendig zijn.

Puur en alleen kijkend naar het woonbeleid en de SRBT-Woondeal zouden we tot de volgende onderverdeling van woningcategorieën komen: 30% sociale huur, 10% middenhuur, 10% goedkope koop, 20% bereikbare koop, 20% middeldure koop en 10% dure koop.

Echter, we hebben ook te maken met de karakteristieken van het gebied, de marktomstandigheden met de hoge bouwkosten en verhoogde hypotheekrentes en de overige taakstellingen die de gemeenteraad heeft gesteld, waarvan natuurbehoud en een (zo veel als mogelijk) budgetneutraal programma Donge Oevers de belangrijkste en meest bepalende zijn. Dat maakt dat de gewenste verdeling niet uitvoerbaar is.

Goedkope koopwoningen zijn woningen tot een verkoopprijs van € 229.900,-. In de praktijk blijkt het in de huidige marktsituatie nagenoeg onhaalbaar om koopwoningen onder deze prijsgrens te realiseren. Om tot realistische randvoorwaarden te komen waarbinnen het gebied ontwikkeld moet worden, wordt er geen verplichting tot het realiseren van goedkope koopwoningen opgenomen. Wel wordt de wens uitgesproken om deze categorie in het plan te laten landen.

Hoogbouw wordt vaak als een oplossing gezien om toch tot grotere woningbouwaantallen te komen, zonder te veel ruimtebeslag. Voor het parkeren is ondergronds of half verdiept een kostbare oplossing die vaak niet haalbaar wordt geacht, zeker voor goedkopere of sociale woningen. Met als gevolg dat het parkeren merendeels op maaiveld plaats vindt. Dus hoe hoger de gestapelde woningen, hoe groter de benodigde ruimte op maaiveld. Dit conflicteert met het zo veel mogelijk in stand houden van het groen. Bovendien zorgen technische eisen (constructie, veiligheid, etc) voor fors hogere bouwkosten als het aantal bouwlagen toeneemt. Gestapelde woonvormen zijn in het plangebied dan ook zeker wenselijk, zowel programmatisch als stedenbouwkundig, maar vragen een zorgvuldige inpassing. Gezocht moet worden naar de juiste balans tussen aantal woningen en ruimte beslag. De boomgrens als richtlijn voor de beoogde bouwhoogte is voorstelbaar (zie paragraaf 5.2). Praktisch gezien vertaald dit zich naar 4 tot 5 bouwlagen (ca. 12 tot 15 meter).

Samenvattend komen we tot de volgende verdeling van type woningen:

- Minimaal 20% in de categorie sociale huur;
- Minimaal 20% in de categorie bereikbare koop;
- Maximaal 25% in de categorie middeldure koop;
- Maximaal 35% in de categorie dure koop.

Voor alle vier de woningtypen geldt dat er zowel grondgebonden als gestapelde woningen moeten worden gerealiseerd, om zo voor iedere doelgroep woningen te ontwikkelen. In het vervolgproces, in het kader van de aanbestedingsprocedure, wordt dit nog verder gespecificeerd. Dit geldt ook voor de criteria omtrent flexibel bouwen en levensloopbestendige woningen. Naast de verplichting tot de realisatie van woningen in de bovenstaande categorieën, is er de wens voor goedkope koopwoningen en middenhuur woningen. Ook dit zal in het vervolgproces nader gespecificeerd worden.

In de SRBT-Woondeal is afgesproken dat er per gemeente 30% in de sociale huur, 40% in de middeldure huur en/of betaalbare koopwoningen wordt gerealiseerd. De voorgestelde verdeling voor Achter de Hoeven sluit hier niet volledig op aan. Echter, uitgaande van een bestaande woningvoorraad van circa 9.000 woningen met 31 % sociale huurwoningen en de toevoeging van 180 woningen binnen Achter de Hoeven met 36 sociale huurwoningen, zakt het percentage sociale huur slechts 0,3%. Dus er zal dan nog steeds sprake zijn van ca. 31% sociale huurwoningen binnen onze gemeente. Hiermee wordt aan de belangrijkste voorwaarde uit de SRBT-Woondeal voldaan.

Prijsklassen

De verkoopprijzen en huurprijzen van de woningen als volgt ingedeeld.

- sociale huur tot de liberalisatiegrens van € 808,06 / maand
- middenhuur tot € 1.100 huur / maand
- goedkope koop tot €229.900,-
- Bereikbare koop vanaf €229.900,- tot €287.100,-
- Middeldure koop vanaf €287.100,- tot €342.100,-
- Dure koop vanaf €342.100,-

De bovengenoemde prijscategorieën zijn conform het raadsbesluit van 20 april 2023 en de wettelijke bepaalde normen voor sociale- en middenhuur. Het moment van uitgifte van de gronden is nu nog niet bepaald. Indexering van de categorieën vindt jaarlijks plaats door de raad. Voor 2024 is het college gemachtigd deze indexatie door te voeren. De uiteindelijke prijscategorieën worden vastgelegd in de anterieure overeenkomst die met de ontwikkelaar(s) gesloten wordt. Na ondertekening worden deze niet meer geïndexeerd.

Aantal woningen

Eenzijds is er de woningbehoefte en de opgave van een (zo veel als mogelijk) budgetneutraal programma Donge Oevers, waardoor er zo veel mogelijk woningen binnen het gebied gerealiseerd

zouden moeten worden. Met een oppervlakte van 10 ha kan daarbij gedacht worden aan meer dan 200 woningen, zonder dat er sprake is van een heel hoge woningdichtheid. De dichtheid zou dan uit kunnen komen op 20 woningen per hectare, terwijl een moderne grondgebonden nieuwbouwwijk rekening moet houden met dichtheden tussen de 30 en 35 woningen per hectare. Anderzijds is er de opdracht om zo veel mogelijk natuur te behouden.

Het uitgangspunt moet zijn om goed te kijken naar wat passend is binnen het gebied en daarbinnen het maximaal haalbare te plaatsen, passend in de omgeving. Daarop wordt ingegaan in paragraaf 5.2 Stedenbouwkundige inpassing en ruimtelijke structuur. Het maximaal aantal dat geschikt wordt geacht voor Achter de Hoeven is 180 woningen. Omdat de locatie ook een substantiële bijdrage moet leveren aan onze woningbouwopgave stellen we ook een minimum vast van 150 woningen. Op deze manier hebben ontwikkelaar(s) en woningbouwcorporaties voldoende marge om creatief met de gevraagde aantallen om te gaan. De overige kaders op alle andere onderwerpen (natuurbehoud, financiën, programmaverdeling, parkeren etc) bieden genoeg houvast voor een goede inrichting van het gebied.

5.2 Gebiedsvisie

We willen zorgvuldig omgaan met de bestaande natuurwaarden in het gebied en deze waar mogelijk versterken in samenhang met woningbouw. Vanuit beleid (zie paragraaf 3.5 Groenbeleid) en vanuit de Wet natuurbescherming (zie paragraaf 4.1 Flora en fauna) gelden al bepaalde kaders ter bescherming van natuurwaarden. Hierdoor is de compensatieplicht bij het kappen van bomen geregeld en is de soortenbescherming en gebiedsbescherming op basis van de Wet natuurbescherming bepaald.

Daarnaast willen we echter ook goed in beeld hebben wat in zijn algemeenheid de waarde van het gebied is en hoe we deze zouden kunnen behouden en versterken, los van de beleidsmatige en wettelijke bepalingen.

Gebiedsvisie door BRO

Om inzicht te krijgen in de huidige waarden van het gebied én handvatten voor natuurversterking in samenhang met woningbouw, heeft het adviesbureau BRO een gebiedsvisie opgesteld.⁶ Deze is als bijlage 5 bij deze startnotitie gevoegd. Hieronder volgt een samenvatting van de bevindingen.

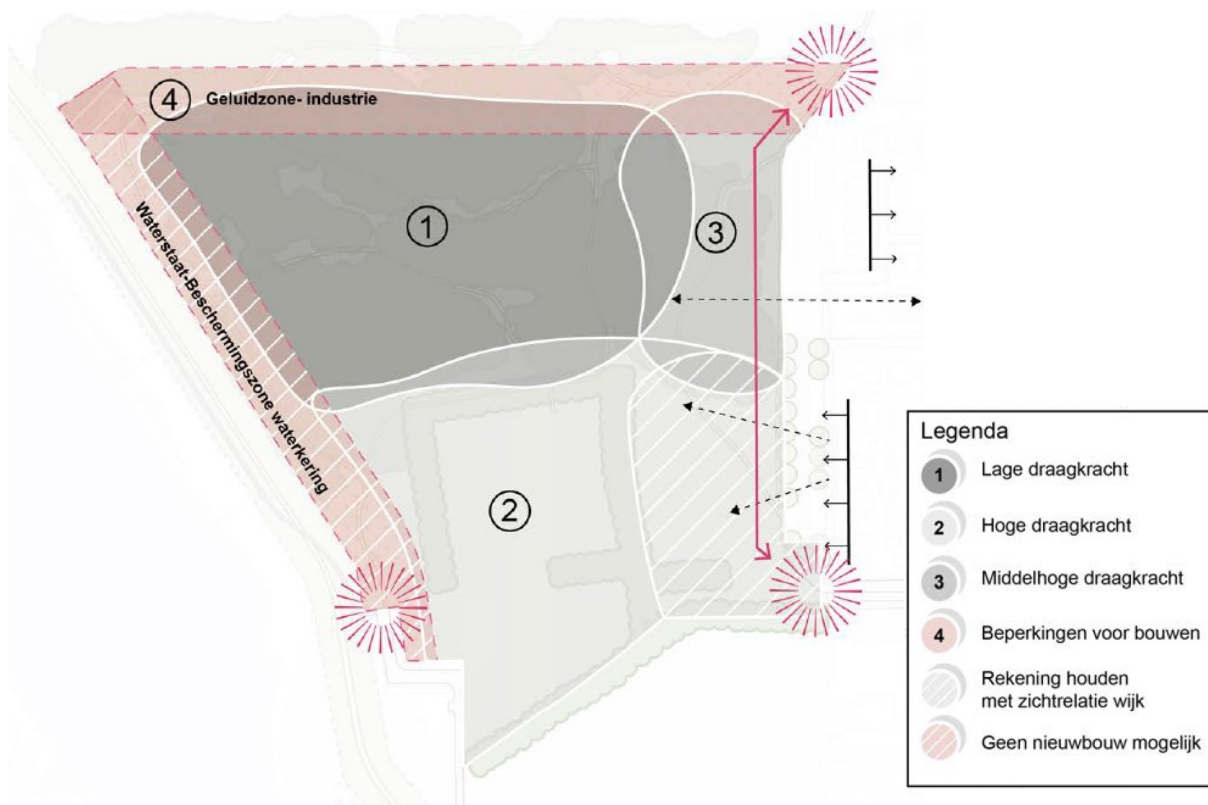
Het gebied Achter de Hoeven kan verdeeld worden in hoofdzakelijk vier gebieden, waarbinnen verschillende accenten zijn gelegd. De gebieden zijn (zie afbeelding 9):

1. Boslandschap – lage draagkracht;
2. Functionele zone – hoge draagkracht;
3. Overgangszone – middelhoge draagkracht;
4. Vrijwaringszone – beperkingen voor bouwen.

Vanuit de verkenning van de gebiedswaarden is de draagkracht per gebied bepaald. De draagkracht is bepaald door de aanwezige natuurwaarden van het gebied, de kwetsbaarheid van deze waarden en de ruimte die deze waarden laten voor de ontwikkeling van woningbouw. De draagkracht beschermt de kernkwaliteiten van het gebied, maar geeft ook de ruimte aan nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen, zoals woningbouw. Er wordt dus optimaal gekeken naar de bestaande natuurwaarden en hoe die beschermd kunnen worden. Als de bestaande natuurwaarden niet groot is, heeft het gebied een hoge draagkracht voor nieuwe functies zoals woningbouw.

---

⁶ Gebiedsvisie Achter de Hoeven Gemeente Geertruidenberg. BRO, juli 2023.

Afbeelding 9: Draagkracht van het gebied Achter de Hoeven

In het deelgebied **'Boslandschap' (1)** is het belangrijkste doel het beschermen en versterken van het besloten karakter en de aanwezige natuurwaarden. Door de hoge (potentiële) natuurwaarden is de draagkracht voor de ontwikkeling van woningbouw beperkt en moet er vooral gezocht worden naar activiteiten die in harmonie zijn met de natuurfunctie van dit gebied.

Aan de zuidzijde van het gebied bevindt zich een **'Functionele zone' (2)** met een duidelijke structuur van houtsingels en open velden. Deze zone heeft de grootste draagkracht als het gaat om het omvormen van de huidige situatie naar woningbouw. Er is een grote kwaliteitsslag te behalen door het weghalen van hekwerken en het verbeteren van de doorwaadbaarheid van het gebied. Bij de transformatie kan het groene karakter en de lokale schaal behouden worden door de woningbouw in te passen met behoud van de aanwezige houtsingels. Het is bij de ontwikkeling van deze zone van belang dat de sterke kamerstructuur gewaarborgd is en er ruimte gehouden wordt tussen de nieuwbouw en de woningen langs de Thorbecke Singel die naar het gebied zijn gericht.

De **'Overgangszone' (3)** betreft de zone aan de oostzijde van het plangebied. Voor een deel bestaat dit gebied uit een bos met naalddhout dat beperktere ecologische waarden kent. De positie naast en relatie met de huidige woonwijk, een goede bereikbaarheid vanuit bestaande wegen en de aanwezige beperkte ecologische waarden maken dat dit gebied een middelhoge draagkracht heeft. Bij de transformatie van dit gebied naar woningbouw is het belangrijk voort te bouwen op de kwaliteiten vanuit het naastgelegen boslandschap. Het deelgebied wordt gekenmerkt door de inpassing van appartementengebouwen die in een bosrijke omgeving staan. Daarmee vindt er geen versnippering van bosareaal plaats door het uitgeven van tuinen. Uitgangspunt voor de gebouwen is dat de maximale bouwhoogte onder de boomkronen blijft.

Langs de dijk en aan de zijde van het bedrijventerrein liggen **'Vrijwaringszones' (4)**. Voor de zone langs de dijk is nieuwe bebouwing uitgesloten. In de zone langs Dombosch gelden beperkingen voor het bouwen van woningen. De draagkracht voor nieuwe woningen binnen deze gebieden is daarmee

laag. Deze zones kunnen een belangrijke rol spelen ter inpassing van het (nieuwe woon)gebied en de versterking van huidige ecologische waarden.

Vanuit de draagkracht van de deelgebieden en de ontwikkelkansen is een toekomstperspectief opgesteld voor Achter de Hoeven. Het toekomstperspectief omschrijft op hoofdlijnen het gewenste eindbeeld van het plangebied en de manier waarop nieuwe ontwikkelingen een kwaliteitsimpuls kunnen geven aan het gebied.

Conclusie

BRO heeft onderzocht en in beeld gebracht wat de huidige waarden van het gebied zijn en welke indeling van het gebied daar het beste bij past. Het door BRO voorgestelde toekomstperspectief houdt zo goed als mogelijk rekening met de natuurwaarden van het gebied. In de volgende paragraaf worden de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de ontwikkeling van het gebied beschreven. Daarin wordt ook aangegeven in hoeverre, rekening houdend met ook alle andere aspecten die invloed hebben op de ontwikkeling, dit toekomstperspectief overeind kan blijven. Vervolgens wordt in paragraaf 5.4 ingegaan op wat dit betekent voor de natuurcompensatie die de gemeenteraad heeft vastgesteld.

5.3 Stedenbouwkundige inpassing en ruimtelijke structuur

Ruimtelijke analyse omgeving

Achter de Hoeven is gelegen ten noorden van de kern Raamsdonksveer in de voormalige polder 'Van de Hoeven'. Deze polder werd in het westen begrensd door de dijk langs de rivier de Donge en aan de oostzijde door de polder 'Nieuwe Hooipolder'. Ten noorden van het plangebied waren de polders 'Oude Dombosch' en 'De Gecombineerde Aanwassen' gelegen. In het kader van de ontwikkeling van het industrieterrein 'Dombosch' zijn deze polders opgespoten waardoor het polderlandschap en de daarbij behorende kernmerken vrijwel volledig zijn verdwenen.

In de jaren '90 is de naastgelegen woonwijk Achter de Hoeven gerealiseerd. Deze wijk bestaat voor de helft uit rijwoningen, daarnaast zijn er twee-onder-één-kapwoningen (25%) en vrijstaande woningen (15%) gesitueerd. Ten slotte is er aan het Maalderijplein een appartementengebouw gelegen. In totaal staan er ruim 230 woningen in de wijk. De singels vormen de dragers voor de hoofdstructuur van het woongebied en zijn loodrecht op de Maasdijk en de Zalmweg georiënteerd. Over het algemeen bestaan de grondgebonden woningen uit één of twee lagen met kap.

Ruimtelijke analyse bestaande situatie

In de gebiedsvisie van BRO is een analyse gedaan van de bestaande situatie van het plangebied. Daaruit bleek dat het gebied verdeeld kan worden in hoofdzakelijk vier gebieden:

- Boslandschap – lage draagkracht voor woningbouw;
- Functionele zone – hoge draagkracht voor woningbouw;
- Overgangszone – middelhoge draagkracht voor woningbouw;
- Vrijwaringszone – beperkingen voor bouwen.

Ruimtelijke structuur – woningbouw én natuurbehoud

We willen zorgvuldig omgaan met de bestaande natuurwaarden in het gebied en deze waar mogelijk versterken, een en ander in samenhang met woningbouw. Zoals uit de analyse van BRO blijkt, zijn de functionele zone en de overgangszone geschikt voor woningbouw en zou binnen het boslandschap het beschermen en het versterken van het besloten karakter en de aanwezige natuurwaarden het belangrijkste doel moeten zijn. Dat is puur en alleen kijkend naar de doelstelling van natuurbehoud en vanuit de draagkracht van het gebied beredeneerd. Dat leverde het toekomstperspectief op zoals in de gebiedsvisie van BRO gepresenteerd.

Eenzijds is er het door BRO geschetste toekomstperspectief waarbij maximaal rekening wordt gehouden met de bestaande natuurwaarden en het behoud en de versterking daarvan. Anderzijds is er de woningbehoefte en de opgave van een (zo veel als mogelijk) budgetneutraal programma Donge Oevers waardoor er zo veel mogelijk woningen binnen het gebied gerealiseerd zouden moeten worden. Dit strookt niet met elkaar waardoor er een balans tussen deze twee aspecten gevonden

moet worden. Zodoende wordt er hierna een aangepast toekomstperspectief gepresenteerd, met bijbehorende uitwerkingsprincipes. In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de consequenties die dit heeft voor natuurcompensatie.

Toekomstperspectief en uitwerkingsprincipes

Om de woningbouwontwikkeling in samenhang te laten plaatsvinden met het behoud en versterking van de gebiedswaarden zijn er uitwerkingsprincipes opgesteld. Deze gaan over welke mogelijkheden er zijn om bij te dragen aan de versterking van gebiedswaarden door een impuls in landschappelijke, recreatieve en ecologische kwaliteit. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen vier deelgebieden. Hieronder volgt per deelgebied een beschrijving van het toekomstperspectief met de bijbehorende uitwerkingsprincipes. In figuur 10 is het toekomstperspectief weergegeven met de beoogde deelgebieden. Het geschetste toekomstperspectief is geen in beton gegoten stedenbouwkundig plan, maar geeft de gewenste ontwikkelrichting aan waar de ontwikkelaar(s) op voort kunnen borduren.

Afbeelding 10: Toekomstperspectief Achter de Hoeven

Boslandschap

In dit deelgebied komen volop natuurwaarden voor en is het doel om deze natuurwaarden zo veel als mogelijk te beschermen en te versterken. De besloten boskern is de hoofdstructuurdrager van deze zone en tevens de kwaliteit voor naastgelegen gebieden. Natuurversterking is kansrijk in die zin dat de bestaande natuur versterkt kan worden, bijvoorbeeld door deze gevarieerder te maken en gebieden qua typering beter aan te laten sluiten bij de doelsoorten. Daarnaast liggen er ook kansen om natuurareaal toe te voegen in de directe omgeving van de het boslandschap. Dit kan bijvoorbeeld door slimme combinaties te maken met de ontwikkeling van de woningen en de openbare ruimte in de naastgelegen deelgebied en door de invulling van gebieden in de vrijwaringszones van de dijk en langs het bedrijventerrein. Het aanleggen van recreatieve paden is belangrijk voor bezoekers om de natuur te beleven en als verbinding tussen de bestaande en nieuwe woongebieden. Het uitgangspunt dat hierbij voorop staat is dat het gebied niet wordt verstoord, maar wel voor een deel kan worden opengesteld. Het beperken van verharding en de uitvoering van recreatieve paden in halfverharding helpt hierbij. Aandacht gaat uit naar het maken van een doorlopende route en een nieuwe entree aan de dijk.

Landschapskamer

De landschapskamers lenen zich goed voor omvorming naar woningbouw. Deze transformatie wordt ingepast met behoud van de aanwezige houtsingels rondom dit deelgebied, zodat het groene karakter en de lokale schaal kan worden behouden. De houtsingels geven structuur aan de te ontwikkelen woonvelden en zorgen voor een gebiedseigen inpassing in het landschap. Bij de ontwikkeling van dit deelgebied is het van belang dat de sterke kamerstructuur gewaarborgd is en er ruimte gehouden wordt tussen de nieuwbouw en de woningen langs de Thorbecke Singel die naar het gebied zijn gericht. Het omvormen van deze zone tot woongebied biedt kansen voor de toegankelijkheid van het bosgebied en de verbinding van de woonwijk naar de dijk. Uitgangspunten voor dit gebied:

- grondgebonden woningen in maximaal 2 bouwlagen, 2 bouwlagen met kap. Incidenteel 3 bouwlagen mogelijk;
- twee gemengde bouwblokken;
- parkeren zoveel mogelijk in hofstructuur of op eigen terrein. Indien nodig langs de zuidranden;
- handhaven houtsingels rondom dit deelgebied;
- toevoegen bomenlaan in verlengde Reenweg;
- parkeren combineren met waterberging/ grastegels;
- padenstructuur aantakken in bosgebied;
- toevoegen bos langs dijkzone.
- Groen van de omliggende gebieden voelbaar en beleefbaar houden in het deelgebied.

Boswonen

Voor dit deelgebied is het belangrijk voort te bouwen op de kwaliteiten vanuit het naastgelegen bosgebied. Het deelgebied wordt gekenmerkt door de inpassing van grotere bouwblokken die in een bosrijke omgeving staan. Dit zijn bij voorkeur appartementengebouwen, zodat er geen versnippering van bosareaal plaatsvindt door het uitgeven van tuinen. Parkeerplaatsen zijn rondom en waar mogelijk onder de gebouwen ingepast, waarbij het bos doorloopt tot tussen de gebouwen. Voldoende afstand tussen de gebouwen is daarom van belang. Uitgangspunt voor de gebouwen is dat de maximale bouwhoogte onder de boomkronen blijft.

- vier appartementengebouwen aan westzijde,
- één gemengde bouwblokken met grondgebonden woningen aan oostzijde;
- afstand tussen appartementengebouwen minimaal 25 meter;
- bouwhoogte van appartementengebouwen onder boomkronen, maximaal 4 tot 5 bouwlagen;
- parkeren rondom gebouwen zo veel mogelijk in het groen ingepast;
- oriëntatie appartementengebouwen naar oostzijde;
- ontsluiten appartementengebouwen via insteekstraten oostwest;
- parkeren combineren met waterberging/ grastegels;
- padenstructuur aantakken in bosgebied;
- toevoegen bos noordzijde.

Parkzone

Tussen de twee deelgebieden en langs de oostrand is een parkzone geïntroduceerd, die aansluit op het groenblauwe netwerk langs de Thorbecke Singel. Structurerende elementen hierin zijn de ontsluitingswegen, bomenrij en de huidige watergang. De parkzone heeft een open karakter en biedt ruimte voor sport en spel, verblijven en (extra) water. De parkzone zorgt er voor dat er een gepaste afstand wordt gehouden tot de naastgelegen woningen en functioneert als een overgangszone naar het bos. Een kans binnen de parkzone is het realiseren van een fysieke verbinding naar de Thorbecke Singel, in lijn met de huidige watergang. Deze verbinding is bedoeld voor langzaam verkeer.

5.4 Bomencompensatie

Ondanks dat we proberen zoveel mogelijk bomen te behouden, is kap noodzakelijk om tot een woningbouwontwikkeling te komen. Het compenseren van bomen die gekapt moeten worden is vanuit het gemeentelijke beleid noodzakelijk. Door het toevoegen van bomen aan de zuidkant van het boslandschap en het versterken van de bestaande boomstructuren kan een deel in het plangebied gecompenseerd worden.

Uitgangspunt is om zoveel mogelijk van de te compenseren bomen in of rond het plangebied terug te laten komen. Dit wordt ook als voorwaarden aan de ontwikkelaar(s) meegegeven. Hoeveel bomen er gecompenseerd moeten worden is nu nog niet te zeggen. Daarom is op dit moment ook niet in te schatten voor hoeveel bomen er een locatie elders in de gemeente gezocht moet worden.

5.5 Duurzaamheid en klimaatadaptatie

Zoals in paragraaf 3.6 Duurzaamheidsprogramma Gemeente Geertruidenberg staat beschreven, wordt vanuit het duurzaamheidsprogramma binnen het project Achter de hoeven rekening gehouden met de vier thema's; energietransitie, mobiliteit, circulaire economie en klimaatadaptatie. Een en ander aan de hand van de maatregelen die daar genoemd staan. Deze maatregelen worden in het aanbestedingsdocument nog nader gespecificeerd voor zover ze door de projectontwikkelaar uitgevoerd kunnen/moeten worden.

Naast de maatregelen die volgen uit van het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid heeft de gemeenteraad in het besluit van april 2020 de opdracht gegeven dat de woningbouw binnen Achter de Hoeven natuur-inclusief en innovatief moet worden uitgevoerd en gerealiseerd moet worden uit ecologische en duurzame materialen. In deze paragraaf werken we uit wat we daaronder verstaan en tot welke uitgangspunten en randvoorwaarden dat leidt. In het vervolgproces, in het kader van de aanbestedingsprocedure zal dit nog verder worden gespecificeerd, zodat de plannen die ingediend worden daarop beoordeeld kunnen worden.

Duurzame en ecologische materialen

Met ecologische (bouw)materialen worden alle materialen bedoeld die gemaakt zijn van nagroeibare stoffen (zonder toevoeging van chemische stoffen), zoals hout, hennep, vlas, kurk, riet, bamboe, kokos, katoen, schapenwol en stro. Toegepast op de bouw kunnen we dan denken aan constructiehout/houtskeletbouw, kurk als muur- of vloerbedekking en isolatiemateriaal, riet als dakbedekking, bamboehout voor de vloer of binnendeuren, isolatiemateriaal van kokos, schapenwol, hennep vlas, stro etc. Verder vallen onder ecologische materialen ook bouw materiaal van mineralen, zoals gebakken klei, baksteen en leem. Hoe ecologisch een gebouw is, wordt bepaald door de ecologische voetafdruk. Dit kan worden berekend door verschillende factoren, zoals CO₂-uitstoot van de producten. Het is niet altijd mogelijk en wenselijk om alleen ecologische bouwmaterialen toe te passen. Dit kan door praktische redenen, maar ook financiële of technische aspecten kunnen aanleiding zijn om te kiezen voor traditionele bouwmaterialen. Belangrijk is dat ontwikkelaars zo veel als mogelijk gebruik maken van ecologische materialen. In de aanbestedingsprocedure gaat het toepassen van ecologische materialen zorgen voor een positievere beoordeling. De manier van beoordelen moet nog verder uitgewerkt worden.

Natuurinclusief en innovatief bouwen

Bij natuurinclusief bouwen houden bouwende partijen rekening met beschermde diersoorten (onder meer huismussen, vleermuizen en gierzwaluwen) en de hoeveelheid groen op, aan en rondom gebouwen. De focus op de relatie van het gebouw tot zijn directe en indirecte leefomgeving. Hoe natuurinclusiever de bouw, hoe beter deze relatie is. Natuurinclusief bouwen wordt bekeken op verschillende schalen, de volgende twee zijn van belang bij de ontwikkeling van Achter de Hoeven:

- Wijk- en buurtniveau: benut de dynamiek van woningbouw en het beheer van de openbare ruimte om de te ontwikkelen woongebieden groener te maken, groengebieden met elkaar te verbinden en de kwaliteit van de leefgebieden voor planten en dieren te verbeteren. Bekijk de mogelijkheden om van ruimte dubbel gebruik te maken zoals parken op daken.
- Gebouw- en straatniveau: maak ruimte voor groen met bijvoorbeeld bloemrijke bermen, nestkastjes en -stenen, natuurlijke oevers en poelen of met gevel- en daktuinen. Zorg voor samenhang tussen natuurinclusieve maatregelen aan gebouwen en in het openbaar groen.

In het aanbestedingsdocument worden beoordelingscriteria voor natuurinclusief bouwen uitgeschreven. Daar worden concrete maatregelen aan gekoppeld, zodat projectontwikkelaars die zich inschrijven weten met welke elementen extra punten te verdienen zijn. Er zal ook een minimale inspanning aan gekoppeld worden, zodat er een garantie is op een minimale mate van natuurinclusiviteit in het project. We moeten daarbij echter wel reëel blijven in het basisniveau dat we vereisen.

Voor wat betreft innovatief bouwen kunnen we stellen dat innovatie en een beweging richting 'groenere' (bouw)methoden noodzakelijk zijn, vanwege economische en maatschappelijke druk. Het is echter lastig te vangen in concrete eisen die in een aanbestedingsdocument opgenomen kunnen worden en we moeten ook reëel blijven in de eisen die we stellen aan projectontwikkelaars. eisen die we op het gebied van natuurinclusief bouwen stellen, dwingen we de ontwikkeling van een duurzame wijk al af. Daar zijn extra eisen ten aanzien van innovatief bouwen niet voor nodig.

In het op stellen beeldkwaliteitplan wordt ook de nodige aandacht besteed aan het toepassen van ecologische materialen, zowel in de openbare ruimte als op gebouw niveau. Ook natuurinclusieve maatregelen in de openbare ruimte en in- en rond gebouwen kunnen hier in meegenomen worden. Naast de toetsing in het aanbestedingsdocument gaat dan ook het BKP een toetsingskader vormen om de ambities op deze twee aspecten na te leven.

6. Participatie

De gemeenteraad heeft op 9 februari 2023 de 'Verordening burgerparticipatie Geertruidenberg 2023' vastgesteld. Deze verordening bepaalt dat ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van gemeentelijk beleid betrokken moeten worden. Inwoners hebben in toenemende mate een belangrijke rol in de agendering, de voorbereiding, de totstandkoming, de uitvoering en de beoordeling van beleid. Niet alleen omdat de burger de gevolgen van beleid ervaart, maar ook omdat participatie aan het politieke proces als intrinsieke waarde van de Nederlandse samenleving wordt ervaren. Participatie mobiliseert de kennis en steun van betrokkenen bij beleidsproblemen waarvan de overheid op voorhand nog niet weet, of nog niet wil bepalen, hoe deze opgelost zullen worden.

Participatieaanpak Achter de Hoeven

Om inzichtelijk te maken op welke manier participatie in het project Achter de Hoeven vorm wordt gegeven, is een participatieaanpak opgesteld. Dit plan gaat in op het doel en de intentie van de participatie, het niveau van de participatie, de kernvragen en de beïnvloedingsruimte die er is voor de deelnemers, tezamen met de kaders, de manier waarop de deelnemers hun inbreng kunnen leveren en de planning van het participatieproces. De participatieaanpak is als bijlage 6 bij deze startnotitie gevoegd.

Zoals uit de voorgaande hoofdstukken is gebleken, is het project Achter de Hoeven met alle verschillende opgaven die er spelen een complex project. Belanghebbenden zijn mogelijk onvoldoende ingevoerd in de volledige complexiteit en de consequenties van keuzes. Het is van het grootste belang om geen valse verwachtingen te wekken. Participatie kan enkel zinvol zijn en betekenis hebben als alle varianten die ter tafel komen op alle aspecten haalbaar en uitvoerbaar zijn. Daarom zijn er keuzes gemaakt in de onderdelen waarover wel en waarover geen participatie plaats kan vinden.

In de aanloop naar het opstellen van deze startnotitie heeft ook al participatie plaatsgevonden. In de participatieaanpak staat een beschrijving van het doel en de intentie van deze participatie en alle andere keuzes die daarover gemaakt zijn, evenals een verslag van de resultaten van die participatie. Uit de gesprekken die gevoerd zijn tijdens de informatieavond en de online tool die belangstellende konden invullen is gebleken dat met name het bosgebied gewaardeerd wordt door direct omwonenden. Met name de beleving van het gebied en gebruiksmogelijkheid om hier te kunnen wandelen, de hond uit te laten en om te spelen zijn belangrijke elementen die aangehaald worden. De aanwezigheid van de (dieren)weides aan de zuidzijde wordt als weinig waardevol geacht. De vlindertuin wordt alleen waardevol geacht door de direct aanwonenden. Op basis van deze informatie en de onafhankelijke beoordeling van BRO heeft de gebiedsvisie vorm gekregen.

7. Procedurele uitgangspunten

7.1 Vervolgstappen

Na vaststelling van deze startnotitie is de eerstvolgende stap het opstellen van een beeldkwaliteitsplan. Daarin wordt het nieuwe welstandsregime (inclusief reguliere welstandstoetsing) voor het gebied bepaald. De CRK wordt tijdens dat proces betrokken. En zoals in de participatieaanpak is beschreven, wordt er ook participatie georganiseerd om belanghebbenden een rol te geven tijdens dit proces. Het beeldkwaliteitsplan wordt door de gemeenteraad vastgesteld als vervanging van dit gedeelte van de welstandsnota.

De volgende stap is het opstellen van de leidraad voor de aanbestedingsprocedure voor de verkoop van de gronden. Deze leidraad zal alle relevante en beschikbare informatie bevatten, die geïnteresseerden nodig hebben om inzicht te verkrijgen in de inhoud van de opdracht en het te doorlopen selectieproces om zodoende te kunnen besluiten al dan niet een aanbieding in te dienen. Deze leidraad zal de uitgangspunten, ambities, kaders en randvoorwaarden beschrijven ten aanzien van de selectie van toekomstige eigenaar en ontwikkelaar van de gronden. Daarin worden de kaders en randvoorwaarden uit deze startnotitie uiteraard meegenomen.

Thuisvester is als lokale 'toegelaten instelling volkshuisvesting' de eerste gesprekspartner voor de realisatie van de sociale huurwoningen in het plan. In verkennende gesprekken heeft Thuisvester aangegeven interesse te hebben in de realisatie. Hun voorkeur gaat er naar uit om de woningen in eigen regie te ontwikkelen. Dat wil zeggen dat ze zelf de woningen laten realiseren en niet afnemen van een ontwikkelaar. Ook heeft het de voorkeur van Thuisvester om bij grondgebonden woningen deze gegroepeerd te ontwikkelen. Dat wil zeggen dat de woningen niet verspreid door het plangebied geplaatst worden, maar in blokken van minimaal 6 à 7 woningen worden gerealiseerd. Bij gestapelde woningbouw heeft het de voorkeur van Thuisvester om de sociale huurwoningen te concentreren in één of twee bouwblokken. Het combineren van sociale huur met koop en middeldure huur in één gestapeld bouwblok is vanuit beheeraspecten geen wenselijke situatie. Bij de aanbesteding zullen deze wensen van Thuisvester zo veel als mogelijk meegenomen worden.

In de leidraad worden selectie- en gunningscriteria vastgelegd aan de hand waarvan een keuze voor een ontwikkelaar wordt gemaakt. Zowel prijs als kwaliteit zullen daar onderdeel van uitmaken, waarbij ten aanzien van prijs een bodemprijs zal worden bepaald en de ingestuurde plannen vervolgens voornamelijk op kwaliteit beoordeeld zullen worden. De leidraad wordt vastgesteld door het college van B&W, de gemeenteraad zal daarover worden geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.

Het exacte te doorlopen selectieproces wordt nog nader uitgewerkt in de leidraad, maar globaal bestaat het proces uit de volgende stappen:

- publicatie leidraad met uitnodiging tot inschrijving;
- selectie van maximaal vijf partijen voor presentatie van hun plannen;
- advies van commissie ruimtelijke kwaliteit aan de beoordelingscommissie;
- definitieve beoordeling plannen door beoordelingscommissie;
- advies aan en besluit door het college van B&W over keuze één partij als winnaar.

De beoordeling wordt uitgevoerd door een beoordelingscommissie, waarvan de samenstelling hieronder is beschreven. Het advies van de beoordelingscommissie wordt voorgelegd aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Geertruidenberg. Op grond van dit advies bepaalt het College aan welke partij de gronden verkocht zullen worden. De gemeenteraad wordt daarover geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.

De beoordelingscommissie bestaat uit:

- Voorzitter: programmamanager Donge Oevers;
- Projectleider Achter de Hoeven gemeente Geertruidenberg;
- Vakinhoudelijk deskundige medewerkers van de gemeente Geertruidenberg op belangrijke thema's binnen het project, bijvoorbeeld op het gebied van verkeer, milieu en flora en fauna.

7.2 Planologische procedure

In de vigerende bestemmingsplannen heeft het grootste gedeelte van het plangebied de bestemming Groen. De woningen zijn daardoor niet direct mogelijk op basis van het bestemmingsplan.

Om het toekomstige gebruik te regelen is een planologische procedure nodig. Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zal dit met een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) gebeuren.

De keuzes voor de planologische procedure zal voor de aanbestedingsprocedure bekend moeten zijn. Met een omgevingsplan voor het plangebied kan een kader geschept worden waarbinnen ontwikkelaar(s) kunnen opereren. Echter is voor zowel de gemeente als voor ontwikkelaars een omgevingsplan nog een onbekend product.

Een omgevingsvergunning kan gebruikt worden om een concreet initiatief te vergunnen. Dit is dus niet kader scheppend en kan dan ook pas laat in het proces duidelijkheid geven. Hiervoor is het namelijk nodig om een redelijk gedetailleerd plan te hebben.

Zolang ontwikkelaars veel onzekerheid hebben over een onherroepelijk planologisch kader waar binnen ze de woningen kunnen bouwen, zal dit van invloed zijn op de inschrijvingen van potentiële partijen.

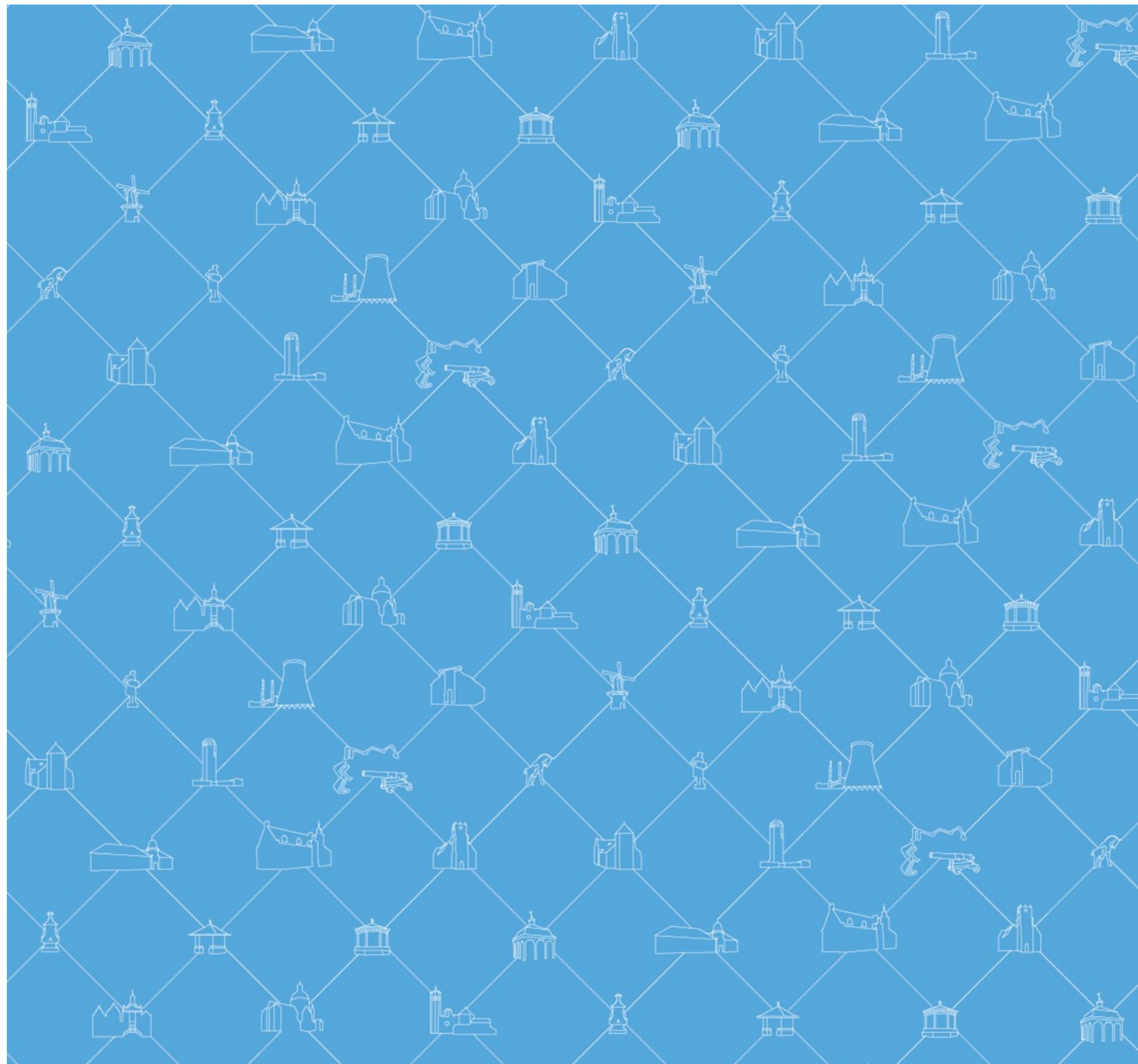
7.3 Anterieure overeenkomst

Met Thuisvester en de ontwikkelende partij(en) worden anterieure overeenkomsten gesloten. In deze overeenkomsten worden concretere afspraken gemaakt dan bijvoorbeeld in een bestemmingsplan of omgevingsplan vastgelegd kunnen worden. De overeenkomst bevat in ieder geval afspraken over:

- Programma: aantal woningen, prijsklassen, type woningen;
- Mate van levensloopbestendigheid, duurzaam bouwen, politiekeurmerk, energiezuinigheid;
- Aanleg openbare ruimte;
- Planning en fasering;
- Participatie.

Maar ook wordt in de overeenkomst de wettelijk verplichte exploitatiebijdrage vastgelegd. Voor het bepalen van de exploitatiebijdrage maakt de gemeente gebruik van de plankostenscan zoals bedoeld in de regeling plankosten exploitatieplan. Op deze manier voldoet de gemeente aan haar verplichting om alle kosten die zij maken te verhalen op de initiatiefnemer.

Postbus 10.001
4940 GA Raamsdonksveer
Vrijheidstraat 2
4941 DX Raamsdonksveer
Telefoon: 14 0162
E-mail: info@geertruidenberg.nl

www.geertruidenberg.nl

ECOLOGIE

RAPPORTAGE

Actualisatie quickscan Wet natuurbescherming

Achter de Hoeven

Raamsdonksveer

Actualisatie rapportage quickscan Wet natuurbescherming

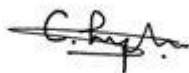
Achter de Hoeven, Raamsdonksveer

Opdrachtgever	Gemeente Geertruidenberg Postbus 10.001 4940 GA Raamsdonksveer

Rapportnummer	14592.001
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	14 februari 2023

Opsteller	Mevrouw C.I. Langendoen, MSc

Paraaf

Kwaliteitscontrole	De heer L. Golterman, MSc

Paraaf

Daarom Econsultancy

KWALITEITSZORG

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

CERTIFICERING

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

BETROUWBAARHEID

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

GELDIGHEID ONDERZOEK

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
2.2	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	6
4.1	Zorgplicht	6
4.2	Soortenbescherming	6
4.3	Gebiedenbescherming	7
4.4	Houtopstanden	8
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	9
5.1	Vogels	9
5.2	Vleermuizen	13
5.3	Overige zoogdieren	15
5.4	Reptielen	17
5.5	Amfibieën	17
5.6	Vissen	17
5.7	Ongewervelden	18
5.8	Planten	18
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	19
6.1	Broedvogels	19
6.2	Vleermuizen	20
6.3	Overige zoogdieren	21
6.4	Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	22
6.5	Overige soort(groep)en	22
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	23
7.1	Natura 2000	23
7.2	Natuurnetwerk Nederland	24
8	HOUTOPSTANDEN	26
9	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	27

Bijlage 1	toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
Bijlage 2	verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Gemeente Geertruidenberg opdracht gekregen voor het actualiseren van een quickscan Wet natuurbescherming op de locatie de Achter de Hoeven te Raamsdonksveer.

De actualisatie van de quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie. Aanleiding van huidig onderzoek is dat op de onderzoekslocatie door Econsultancy in 2021 een quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd (rapport 14592.001, versie D1, d.d. 16 maart 2021). Actualisatie van de quickscan is niet noodzakelijk volgens de wetgeving. Echter, in combinatie met het veldbezoek wat uitgevoerd moet worden voor het in kaart brengen van nestlocaties en bomen die in potentie geschikt zijn voor vleermuizen, kan er op deze manier weer een volledig actueel rapport aanwezig zijn wat 3 jaar geldig is.

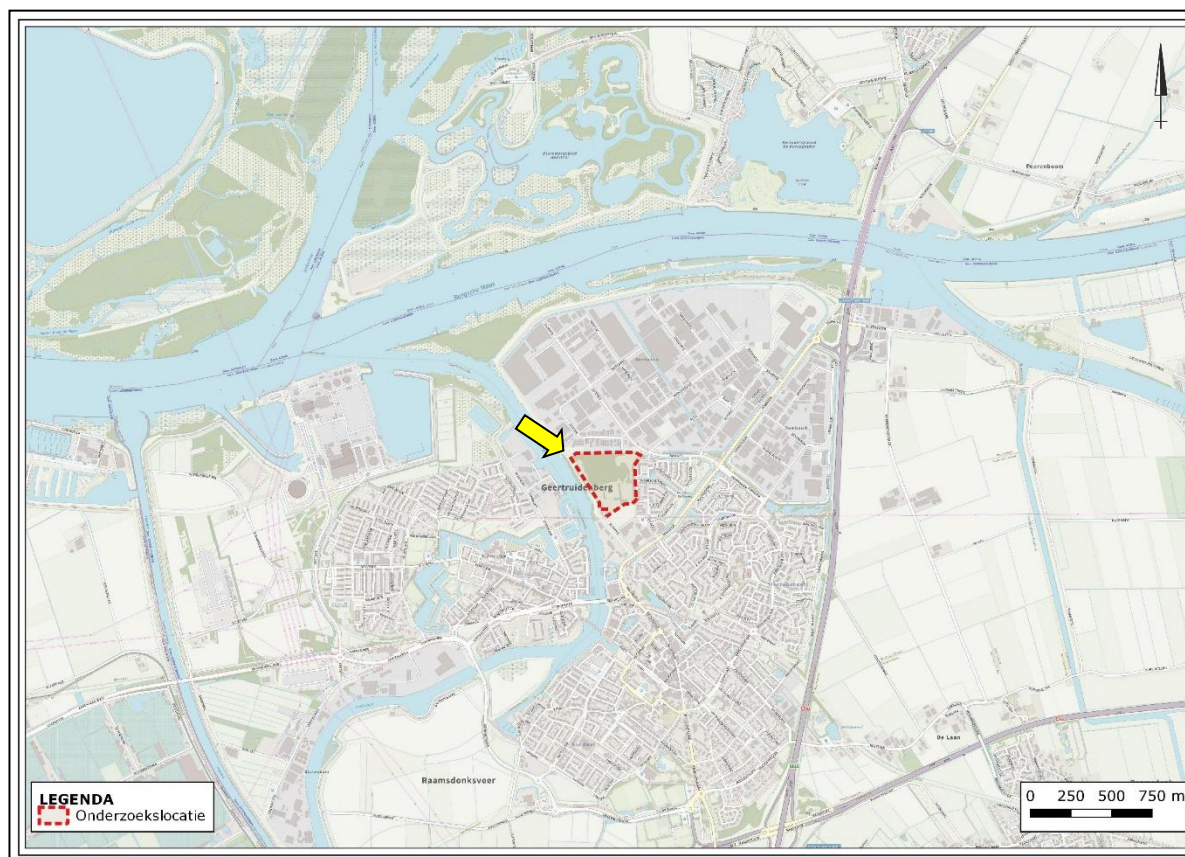
De quickscan Wet natuurbescherming heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Econsultancy is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. Econsultancy is naast de uitgevoerde quickscan in februari 2021 niet eerder betrokken geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek van de onderzoekslocatie.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 9,6$ ha) ligt nabij de Reenweg en de Collegeweg, circa één kilometer ten noorden van de kern van Raamsdonksveer. In figuur 2.1 is de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 2.1 Topografische ligging van de onderzoekslocatie. De gele pijl duidt deze aan.

De onderzoekslocatie bestaat uit bos, verschillende weides die deels door paarden begraasd worden en verhard terrein met enkele parkeerplaatsen. Het bos is deels natuurlijk en deels aangeplant. Er zijn poeltjes en in het noordoostelijke deel van de onderzoekslocatie is een kleine zandvlakte aanwezig, welke gebruikt wordt als vrije uitlaatplek voor honden. Het bos bestaat voornamelijk uit eiken en wilgenbegroeiing. Daarnaast komt hier onder andere de volgende vegetatie voor: beuken, zwarte elzen, rode kornoelje, riet, braam, Canadese fijnstraal en teunisbloem. Een deel van het beboste gebied is in de jaren '90 opgespoten met een laag zand. De verschillende weides die zich in het zuiden van de onderzoekslocatie bevinden worden begraasd door paarden. In één van de weides staan twee containers die in gebruik zijn als paardenstal. Ook op het verharde terrein naast de weides staat een container. Alle containers bestaan uit metalen beplating met houten elementen. In het oosten van de onderzoekslocatie is een vlindertuin aangelegd, welke op het moment van het veldbezoek werd aangetroffen.

als grasveld. De onderzoekslocatie is geheel ingesloten tussen enerzijds een rivier en anderzijds bebouwing in de vorm van woonwijken of een bedrijvenpark. Aan de westelijke begrenzing van de onderzoekslocatie bevindt zich een laag hek voorzien van gaas met een grote maaswijdte (circa 10 x 10 cm) en bovenlangs prikkeldraad met daarachter een dijklichaam en hierachter de rivier de Donge.

In figuur 2.2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. Figuur 2.3 t/m figuur 2.11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2.2 Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 2.3 Weides op de zuidelijke helft van de onderzoekslocatie; kijkrichting naar het zuiden.

Figuur 2.4 Noordelijke begrenzing van de onderzoekslocatie; kijkrichting naar het oosten.

Figuur 2.5 Westelijke begrenzing van de onderzoekslocatie; kijkrichting naar het noorden.

Figuur 2.6 Oostelijke begrenzing van de onderzoekslocatie; kijkrichting naar het zuiden.

Figuur 2.7 Vrije uitlaatplek voor honden op het noordoostelijke deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.8 Bosachtig gebied op de noordelijke helft van de onderzoekslocatie.

Figuur 2.9 Een van de containers op het erf ten westen van de grasvelden; kijkrichting naar het noorden.

Figuur 2.10 Weiland en twee paardenstallen; kijkrichting naar het noorden.

Figuur 2.11 Takkenhopen op noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

Een deel van het terrein is in de jaren 90 opgespoten met een laag zand om woningbouw te realiseren. De plannen voor woningbouw zijn toentertijd uitgesteld waardoor natuur zich heeft kunnen ontwikkelen op het terrein. De initiatiefnemer is voornemens de woningbouw alsnog door te zetten.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een bureauonderzoek en een veldbezoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 2 februari 2023. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat. Tijdens dit veldbezoek zijn potentiële nesten van broedvogels en bomen die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen in kaart gebracht.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Noord-Brabant opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDF) opgevraagd.

De quickscan Wet natuurbescherming is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of voortplantingsplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 21 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel VI) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn en hierdoor een jaarrond beschermd status hebben. Uit verspreidingsgegevens uit het NDFF- uitvoerportaal zijn in de afgelopen 7 jaar in een straal van 3 kilometer de volgende (categorie 1-4 jaarrond) beschermde vogelsoorten aangetroffen: slechtvalk, gierzwaluw, huismus, roek, ooievaar, grote gele kwikstaart, steenuil, kerkuil, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer, wespendif, zwarte wouw.

Van deze soorten zijn binnen Nederland de **slechtvalk**, **gierzwaluw** en **huismus** gebonden aan gebouwen als broedlocatie. Deze soorten kunnen op voorhand worden uitgesloten door de afwezigheid van geschikte bebouwing voor de soorten op de onderzoekslocatie.

De **roek** broedt in opvallende kolonies met grote nesten. Tijdens het veldbezoek is geen roekenkolonie aangetroffen, waardoor het redelijkerwijs is uit te sluiten dat de roek op de onderzoekslocatie broedt.

De **ooievaar** broedt op ooievaarspalen en andere menselijke bouwwerken, maar soms ook in zelfgemaakte nesten in bomen. Ooievaarspalen en geschikte menselijke bouwsels zijn niet aanwezig op de onderzoekslocatie. Tijdens het veldbezoek zijn geen grote nesten of andere sporen van de ooievaar waargenomen. NDFF-gegevens laten waarnemingen van de ooievaar zien in omliggende wei- en akkerlanden. Het is daarom voor deze soort zeer onwaarschijnlijk dat deze op of nabij de onderzoekslocatie broedt en een negatief effect ondervindt van de voorgenomen ingreep.

De **grote gele kwikstaart** nestelt graag bij stromend water in een nis in de muur, bij bomenwortels in natuurlijke oevers en onder bruggen. Dit is niet in geschikte vorm aanwezig op de onderzoekslocatie. Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF is de grote gele kwikstaart de afgelopen jaren meerdere malen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen, waaronder in de rivier de Donge direct ten westen van de onderzoekslocatie. Deze waarnemingen zijn met name in de wintermaanden, wanneer de mannetjes zich door het hele land sporadisch verspreiden. De grote gele kwikstaart broedt voornamelijk in het (zuid)oosten van het land.

Hiermee wordt het zeer onwaarschijnlijk geacht dat de grote gele kwikstaart broedt binnen de onderzoekslocatie.

De **steenuil** broedt vaak in natuurlijke holtes van bomen, en in rustige hoeken en nissen van gebouwen of schuren, vaak op boerenerven. Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF is de steenuil met name in de akkergebieden rondom Geertruidenberg waargenomen, met een afstand groter dan 2 kilometer. Tijdens het veldbezoek zijn geen bomen aangetroffen met geschikte holtes voor de steenuil, ook is er geen gunstige bebouwing aanwezig op de onderzoekslocatie voor de steenuil. Door het ontbreken van een geschikte nest- en rustlocatie op het plangebied, is het zeer onwaarschijnlijk dat zich op de onderzoekslocatie een beschermde functie voor de steenuil bevindt en dat deze soort op of nabij de onderzoekslocatie een negatief effect ondervindt van de voorgenomen ingreep. Echter, ten westen van het plangebied zijn grote knotwilgen aanwezig, die mogelijk nestlocaties voor de steenuil bieden. Om erachter te komen of de steenuil mogelijk gebruik maakt van deze knotwilgen, wordt geadviseerd contact op te nemen met de lokale steenuilwerkgroep. Afhankelijk van de conclusies uit dit contact kan nader onderzoek steenuil alsnog geadviseerd worden (zie hoofdstuk 6).

De **kerkuil** broedt veelal in nestkasten en incidenteel in boomholten. Verder broedt de soort in toegankelijke hoge, donkere en tochtvrije delen van boerenschuren, kerken en torens. Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF is de kerkuil met name in het Natura 2000-gebied de Biesbosch waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen bomen aangetroffen met nestkasten of geschikte holtes voor de kerkuil, ook is er geen gunstige bebouwing aanwezig op de onderzoekslocatie voor de kerkuil. Vanwege het ontbreken van een geschikte broedlocatie is het redelijkerwijs uit te sluiten dat de kerkuil op de onderzoekslocatie broedt en een negatief effect ondervindt van de voorgenomen ingreep.

De **boomvalk**, **buizerd**, **havik**, **ransuil**, **sperwer**, **wespendief** en **zwarte wouw** broeden in bossen of halfopen landschappen, vaak hoog in een boomkruin, waar ze grote nesten maken of hergebruiken. Tijdens het veldbezoek zijn drie grote nesten waargenomen in de op de onderzoekslocatie aanwezige bomen (figuur 5.1 t/m 5.3). Ook is er een plukplaats van een houtduif aangetroffen, wat duidt op de aanwezigheid van een roofvogel. Boven genoemde soorten zullen hieronder apart toegelicht worden.

Figuur 5.1. Groot vogelnest (aangewezen met gele pijl) in boom op het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 5.2. Groot vogelnest in boom op de noordelijke begrenzing van de onderzoekslocatie.

Figuur 5.3. Vogelnest in boom op het noordwestelijk deel van de onderzoekslocatie.

De **boomvalk** broedt in allerlei typen bos, liefst in halfopen bos of aan de randen ervan, maar ook wel in solitaire bomen. De boomvalk broedt regelmatig in populierensingels, op erven en in stadsparken en is daarmee niet uit te sluiten voor de onderzoekslocatie. Tevens laten de verspreidingsgegevens van de NDFF verschillende waarnemingen zien van de boomvalk binnen een afstand van één kilometer de afgelopen vijf jaar.

De **buizerd** is momenteel de talrijkste broedende roofvogel in ons land. Oorspronkelijk gebonden aan grote bossen op zandgronden, broedt hij tegenwoordig door het hele land, ook in kleine bosjes, soms zelfs in solitaire bomen in open land. De verspreidingsgegevens van de NDFF laten verschillende waarnemingen zien van de buizerd op de onderzoekslocatie in de afgelopen vijf jaar. Tevens is tijdens het veldbezoek in februari 2021 een buizerd waargenomen boven het plangebied waargenomen, wat ondersteunt wordt door een wandelaar wie de buizerd regelmatig waarneemt boven de onderzoekslocatie.

De **havik** broedt in alle bosrijke streken en niet zelden ook in kleinere, geïsoleerde bosjes in boerenland. De onderzoekslocatie vormt in principe geschikt habitat voor de havik. Tevens laten de verspreidingsgegevens van de NDFF verschillende waarnemingen zien van de havik binnen een afstand van twee kilometer de afgelopen vijf jaar. De waarnemingen van de havik zijn met name in het Natura 2000-gebied de Biesbosch geweest.

De **ransuil** broedt in allerlei landschappen maar mijden grote bossen, boomloze gebieden en steden. Ze maken daarbij veelal gebruik van oude kraaien- of eksterneesten. De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de ransuil. De verspreidingsgegevens van de NDFF laten verschillende waarnemingen zien van de ransuil binnen een afstand van één kilometer de afgelopen vijf jaar. Tevens vertelde een wandelaar regelmatig een ransuil te hebben waargenomen boven de onderzoekslocatie.

De **sperwer** komt in Nederland inmiddels bijna overal voor, met uitzondering van bijna boomloze gebieden. De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de sperwer en verspreidingsgegevens van NDFF laten waarnemingen van de sperwer zien binnen een afstand van twee kilometer de afgelopen vijf jaar. Tevens vertelde een wandelaar regelmatig een sperwer te hebben waargenomen boven de onderzoekslocatie.

De **wespendief** broedt in de meeste grote bossen en zijn leefgebied bestaat uit loofbossen en gemengde bossen, met open plekken, heide, hoogvenen en graslandjes. Binnen de onderzoekslocatie zijn geen grote bossen aanwezig en daarmee vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat voor de wespandief. De waarnemingen die via de verspreidingsgegevens van de NDFF getoond worden bevinden zich in het Natura 2000-gebied de Biesbosch, gelegen op 750 meter ten noorden van de onderzoekslocatie. De Biesbosch zal onder andere door de omvang voor meer geschikt habitat van de wespandief zorgen. Het gebruik van de onderzoekslocatie door de wespandief is hierdoor zeer onwaarschijnlijk.

De **zwarte wouw** is uit te sluiten doordat de broedpopulatie in Nederland zeer klein is (3 paar) en de soort niet broedt nabij de onderzoekslocatie (bron: Vogelbescherming, 2020). De enkele waarneming die via de verspreidingsgegevens van de NDFF getoond wordt betreft een overvliegende (trek)vogel.

Indien het plangebied door de boomvalk, buizerd, havik, ransuil en/of sperwer gebruikt wordt als broedlocatie, dan kan de voorgenomen ingreep verstorend of schadelijk zijn en is nader onderzoek noodzakelijk geacht (zie hoofdstuk 6).

Broedvogels categorie 5 (nesten jaarrond situatie afhankelijk beschermd) en algemene broedvogels

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk hollenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Op en nabij de onderzoekslocatie zijn meerdere nesten en spechtengaten aangetroffen. Ook zijn er verschillende vogelsoorten gezien en/of gehoord, zoals de ekster, koolmees en de groene specht. De onderzoekslocatie is geheel ingesloten tussen enerzijds een rivier en anderzijds bebouwing in de vorm van woonwijken of een bedrijvenpark. Het is niet op voorhand vast te stellen of er afdoende alternatieven van vergelijkbare kwaliteit in de directe omgeving aanwezig zijn. Geadviseerd wordt een broedvogel inspectie van het plangebied uit te laten voeren in combinatie met een omgevingscheck, om te zien of de omgeving afdoende alternatieven kan bieden voor de aanwezige categorie 5 broedvogels (zie hoofdstuk 6). De onderzoekslocatie kan daarnaast nestgelegenheid bieden aan algemene broedvogels, zoals de merel, roodborst, meeuw en houtduif. Deze soorten zijn allen tijdens het veldbezoek in februari 2023 waargenomen. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken. Indien binnen het broedseizoen wordt gewerkt dient een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden (zie hoofdstuk 6).

Figuur 5.4 Luchtfoto onderzoekslocatie met hierin de aanwezige nesten aangegeven.

5.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens en de verspreidingsatlas van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en meervleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Alle bebouwing op de onderzoekslocatie zoals omschreven in hoofdstuk 2 is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van openingen in de gesloten containers, houten beplating en constructies in de open stalcontainers. Deze bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomer-, kraam-, paar- en/of individueel winterverblijf (zie hoofdstuk 6).

Figuur 5.5 Gesloten containers die in potentie geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

Figuur 5.6 Gesloten schuurt met houten beplating die in potentie geschikt is als verblijfplaats van vleermuizen.

Figuur 5.7 Open paardenstallen die in potentie geschikt zijn als verblijfplaats van vleermuizen.

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, die kunnen dienen als potentiële vaste rust- of voortplantingsplaats voor boombewonende vleermuizen. Deze zijn aangetroffen en daarmee zijn verblijfplaatsen van de boombewonende vleermuizen niet uit te sluiten. Exacte locaties van deze bomen zijn weergegeven in figuur 5.8. Nader onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen in de bomen wordt noodzakelijk geacht (zie hoofdstuk 6).

Figuur 5.8 Luchtfoto onderzoekslocatie met hierin de aanwezige potentieel geschikte bomen voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich een bedrijventerrein en ten oosten een woonwijk. Eventuele verblijfplaatsen hierin ondervinden door de afstand tot de bouwlocatie en de aard van de ingreep, geen hinder van de ingreep op de onderzoekslocatie, vooropgesteld dat de verlichting rondom de nieuwe woningen in uitstraling naar de omgeving beperkt blijft.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen om te foerageren. Het mogelijke verlies van foerageerhabitat door de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie is relatief groot. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen wat de impact van de ingreep op de lokale populatie kan zijn (zie hoofdstuk 6). Tevens dient tijdens de werkzaamheden en na de realisatie van de woonwijk gebruik te worden gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting om foerageermogelijkheden niet te beperken.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Door de herinrichting van de

onderzoeksllocatie worden verbindingen en daarmee een mogelijke vliegroute voor vleermuizen verstoord (zie hoofdstuk 6).

5.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

Streng beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF ligt de onderzoeksllocatie binnen het verspreidingsgebied van de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren: bever, bunzing, wezel, steenmarter, boommarter, eekhoorn en damhert.

De onderzoeksllocatie vormt geschikt habitat voor de **bever**. Deze soort komt voor in het overgangsgedied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste. Gezien de aanwezigheid van geschikt habitat voor de bever, kan het op voorhand niet worden uitgesloten dat de bever gebruik maakt van de onderzoeksllocatie (hoofdstuk 6). Tevens betreffen de NDFF waarnemingen van de bever de oever van de direct ten westen van de onderzoeksllocatie gelegen rivier de Donge. Het aanwezig hek langs de westzijde van de planlocatie is op zichzelf een barrière voor de bever, echter zijn er gaten en onderdoorgangen die geschikt zijn voor de bever om te passeren.

De **bunzing**, **wezel** en **steenmarter** komen voor in verschillende landschapstypen, maar de voorkeur gaat uit naar kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden om te foerageren en veelal water in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn, maar ook meer waterrijke gebieden zoals rietvelden. Het gehele functionele leefgebied dient met elkaar in verbinding te staan door dekkingsrijke landschapselementen, die tevens vaak als foerageergebieden worden gebruikt. Kleine marterachtigen maken een schuilplaats in oude hopen van bijvoorbeeld konijn, mol, vos en das, maar ook onder steenhopen, in holle omgevallen bomen, onder boomwortels en in leegstaande schuurtjes of hooizolders. Verbindingsroutes en foerageergebieden worden als essentieel gekenmerkt indien vaste rust- en voortplantingsplaatsen van kleine marterachtigen binnen of buiten de onderzoeksllocatie hun functie verliezen door het wegnemen van onderdelen uit het leefgebied op de onderzoeksllocatie. Op de onderzoeksllocatie zijn elementen aanwezig die mogelijk in gebruik kunnen zijn als vaste rust- en verblijfsplaats, migratieroute of foerageergebied door kleine marterachtigen en de steenmarter (figuur 5.9 t/m 5.11). De geschiktheid van het habitat wordt onderstreept door het veelvuldig aantreffen van sporen van prooidieren op de onderzoeksllocatie, zoals konijnenkeutels en hopen van muizen en ratten in oevers van de watergangen die de onderzoeksllocatie begrenzen. Tevens vertelde een wandelaar een wezel te hebben waargenomen op de onderzoeksllocatie. Aanwezigheid van een vaste rust- of voortplantingsplaatsen van de bunzing, wezel en steenmarter zijn niet op voorhand uit te sluiten (zie hoofdstuk 6).

Figuur 5.9 Hol aangetroffen op oever langs noordelijke sloot.

Figuur 5.10 Hol in bebost gebied op noordelijke deel onderzoekslocatie.

Figuur 5.11 Takkenhoop op zuidelijk deel onderzoekslocatie.

De **boommarter** heeft een sterke voorkeur voor bosrijke landschapstypen op zowel zand- als kleigronden. De boommarter maakt gebruik van boomholtes, van onder andere spechten, holle bomen en ruimtes onder boomwortels en takkenrillen als verblijfplaats. De soort heeft binnen zijn territorium verscheidene vaste rust- en verblijfplaatsen en foerageergebieden. In tegenstelling tot de steenmarter, is de boommarter een mensschuwe soort en vermijdt gebieden met veel urbane verstoring. De onderzoekslocatie is niet gelegen in een bosrijke omgeving en staat permanent onder urbane verstoring door de frequent gebruik van de locatie door mensen. Daarnaast is ten westen van de onderzoekslocatie, aan de overkant van de rivier de Donge een industrieterrein gelegen. De enkele twee waarnemingen die in de afgelopen 5 jaar in de omgeving van de onderzoekslocatie gedaan zijn, hebben betrekking op Natura 2000-gebied de Biesbosch. De onderzoekslocatie vormt geen geschikt leefgebied voor de boommarter waardoor nader onderzoek niet nodig wordt geacht.

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de **eekhoorn**. De hoge bomen op de onderzoekslocatie konden door het ontbreken van bladerdek goed worden onderzocht op de aanwezigheid van nesten. Er zijn geen nesten van eekhoorns aangetroffen, zodat de aanwezigheid van een vaste rust- of voortplantingsplaats van de eekhoorn kan worden uitgesloten. Daarnaast is er slechts één waarneming van de eekhoorn, betreffende een dood exemplaar, gedaan in de afgelopen 5 jaar op circa 3 kilometer ten zuiden van de onderzoekslocatie.

Het **damhert** komt (vrijwel) uitsluitend voor in uitgestrekte bosrijke natuurgebieden. Hij heeft een voorkeur voor oudere bossen met dichte ondergroei. Daarnaast is het een sociaal dier dat leeft in roedels. De onderzoekslocatie betreft deels verhard terrein, kleinschalig aangeplant en natuurlijk bos en weides. Hiermee biedt het niet voldoende dekking en leefgebied voor een damhert. Tevens betreffen de twee NDFF waarnemingen van het damhert het Natura 2000-gebied de Biesbosch. Wegens het ontbreken van geschikt habitat binnen de onderzoekslocatie kan verstoring ten aanzien van het damhert als gevolg van de voorgenomen ingreep uitgesloten worden.

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als vos, ree en konijn. Tijdens de twee veldbezoeken in 2021 en in 2023 zijn verschillende hollen aangetroffen (figuur 5.9 t/m 5.11). Volgens verschillende wandelaars en de verspreidingsgegevens van de NDFF zijn de vos en de ree de afgelopen jaren meerdere malen waargenomen op of nabij de onderzoekslocatie. Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren, zoals de vossenburcht en kleine hollen, op de onderzoekslocatie worden verstoord of vernietigd. Voor

deze algemeen voorkomende soorten geldt in de provincie Noord-Brabant een algehele vrijstelling, mits de zorgplicht in acht genomen wordt (zie hoofdstuk 6).

5.4 Reptielen

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geschikt habitat aanwezig voor reptielen zoals de ringslang. Echter, volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en de verspreidingsatlas komt de ringslang niet in dit deel van Nederland voor. Er zijn in de afgelopen vijf jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie ook geen andere beschermde en vrijgestelde reptielensoorten waargenomen. Het is daarom onwaarschijnlijk dat de onderzoekslocatie in gebruik is als (vaste) rust- of verblijfplaats van reptielen.

5.5 Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is in de afgelopen vijf jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie geen van de streng beschermde amfibiesoorten waargenomen. Wel zijn algemene amfibiesoorten zoals bruine kikker, meerkikker, kleine watersalamander en gewone pad op de onderzoekslocatie te verwachten. De soorten geven de voorkeur aan habitat met bosjes, overhoekjes en ruigten in kleinschalige landschappen met een vochtige bodem. Zij komen dan ook geregeld voor in bossen, parken, tuinen en weilanden. Ook de sloten die de onderzoekslocatie begrenzen kunnen onderkomen bieden aan deze soorten. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten verder beschutting vinden tussen de aanwezige beplanting en ruigte. Indien deze algemene amfibiesoorten aanwezig zijn tijdens de voorgenomen werkzaamheden, kunnen negatieve gevolgen voor hen ontstaan, waardoor het zaak is om aandacht te schenken aan de algemene zorgplicht (zie hoofdstuk 6).

5.6 Vissen

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar de volgende streng beschermde vissoort uit de categorie 'habitatrichtlijn' is waargenomen: grote modderkruiper.

De sloten die de onderzoekslocatie begrenzen, worden door de ingreep niet aangetast, waardoor er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming te verwachten zijn met betrekking tot beschermde vissoorten, zoals de grote modderkruiper.

5.7 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Volgens gegevens van de NDFF zijn binnen enkele kilometers in het buitengebied rondom de onderzoekslocatie, enkel in het Natura 2000-gebied de Biesbosch, in de afgelopen 5 jaar de gevlekte glanslibel, Kempense heidelibel en rivierrombout aangetroffen. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

Vlinders

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF is in de afgelopen 5 jaar binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie de volgende streng beschermde dagvlindersoort uit de categorie 'andere soorten' waargenomen: grote vos. De waarneming betreft één exemplaar op circa één kilometer ten noorden van de planlocatie. Beschermde vlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Geschikte waardplanten voor beschermde vlindersoorten als sleedoornpage (sleedoorn), iepenpage (iep) en kleine ijsvogelvlinder (kamperfoelie) zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. De waargenomen grote vos is naar verwachting een vlinder op trektocht en is geen aanwijzing voor de aanwezigheid van een lokale populatie.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.8 Planten

De onderzoekslocatie bestaat uit verharding, weiland en bebost gebied (vooral wilgen), bestaande uit een vegetatie met verschillende ruigtesoorten. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende plantensoorten waargenomen: Canadese fijnstraal, teunisbloem en de braam. De planten op de onderzoekslocatie geven aan dat een deel van de bodem voedselrijk, zuur en vochtig is. In dergelijke vegetaties zijn geen beschermde soorten te verwachten. De meeste beschermde plantensoorten en de daarbij horende specifieke groeiomstandigheden zijn zeldzaam te noemen en zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Delen van het gebied, onder andere waar het zand is gestort, zijn voedselarm waardoor er in theorie een mogelijkheid is voor beschermde plantensoorten om hier te groeien. Echter komen er volgens verspreidingsgegevens van de NDFF de afgelopen 5 jaar geen beschermde soorten binnen een straal van 3 kilometer voor, waardoor het zeer onwaarschijnlijk wordt geacht dat er beschermde plantensoorten groeien.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Broedvogels

Jaarrond beschermde broedvogels

De boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer zijn beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Daarom is het verboden nesten van deze soorten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen.

Indien de aangetroffen grote nesten op de onderzoekslocatie in gebruik zijn door één van deze soorten, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er broedgevallen van roofvogels op de onderzoekslocatie aanwezig zijn, dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van de desbetreffende soorten. Door middel van verschillende onderzoeksrondes worden de nesten geobserveerd en wordt mogelijk broedactiviteit vastgesteld. Daarnaast dient tevens de functie van de onderzoekslocatie als foerageergebied voor roofvogels onderzocht te worden.

Om erachter te komen of de steenuil mogelijk gebruik maakt van de knotwilgen ten westen van de onderzoekslocatie, wordt geadviseerd contact op te nemen met de lokale steenuilwerkgroep. Afhankelijk van de conclusies uit dit contact kan nader onderzoek naar de steenuil alsnog geadviseerd worden.

Broedvogels (nesten jaarrond situatie afhankelijk beschermd) en algemene broedvogels

Vogels met een nestbescherming conform categorie 5 hebben mogelijk geen afdoende alternatieve broedgelegenheid in de omgeving. Het is daarom van belang door middel van een broedvogelinspectie de betreffende soorten vast te stellen. Vervolgens kan door middel van een omgevingscheck beoordeeld worden of er maatregelen moeten worden getroffen om de populaties duurzaam in stand te houden.

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen.

Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Indien het groen toch binnen het broedseizoen gekapt dient te worden, zal voorafgaand hieraan door een ter zake kundig ecooloog geïnspecteerd moeten worden of er broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. De ecooloog zal naar aanleiding van de inspectie kunnen adviseren of het mogelijk is om het groen te kappen zonder daarbij broedvogels te verstoren.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

6.2 Vleermuizen

De bebouwing op de onderzoekslocatie, in de vorm van containers en paardenstallen, zijn in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Dit geldt ook voor een aantal bomen met holten en/of loshangend schors. De sloop van de bebouwing en de kap van dergelijke bomen zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2021). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode half mei tot en met half september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een activiteitenplan, dienen vervolgens ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de provincie Noord-Brabant, middels een ontheffingsaanvraag.

6.3 Overige zoogdieren

Bever

De bever is een beschermde inheemse diersoort en tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang, die strikt moeten worden beschermd. De bever wordt ook benoemd in Bijlage II van de Conventie van Bern.

De voortplantingsplaats van de bever is de burcht waarin de soort zijn jongen ter wereld brengt en waar de jongen groot gebracht worden. In de context van de Wet natuurbescherming moet onder de voortplantingsplaats en rustplaats ook de functionele leefomgeving van die plekken worden begrepen, voor zover het functioneren van die plekken als zodanig daarvan afhankelijk is. Alle activiteiten die het voortplantingssucces negatief beïnvloeden of teniet doen leiden tot een overtreding van artikel 3.5 lid 2.

Overtreding van dit artikel is aan de orde wanneer de burcht negatief beïnvloed wordt, maar ook wanneer het gebied waarin de burcht van de bever is aangetroffen vernietigd of aangetast wordt of wanneer de kwaliteit daarvan voor de bever zodanig verslechtert, waardoor de burcht niet meer zijn functie van voortplantingsplaats of vaste rust- of voortplantingsplaats kan vervullen (BIJ12, 2017).

De bever maakt mogelijk gebruik van de onderzoekslocatie om voedsel te zoeken. Hierbij maakt de soort gebruik van de watergang rond het plangebied. De watergangen die gebruikt worden door de bever worden in het kader van de planvorming niet gedempt. Van directe aantasting van voedselhabitat is daarom geen sprake. Indirecte aantasting van leefgebied kan aan de orde zijn als de bevers het gebied vermijden als gevolg van verstoring. Bevers zijn nacht actieve dieren, verstoring is alleen aan de orde bij nachtelijke activiteit van mensen of aanwezigheid van licht langs de watergangen.

Er kan echter niet direct worden uitgesloten dat er op de onderzoekslocatie of in de directe omgeving een burcht of hollen aanwezig zijn. Een aanvullend ecologisch onderzoek wordt noodzakelijk geacht om het terreingebruik door de bever te onderzoeken en de onderzoekslocatie en directe omgeving te controleren op burchten en hollen.

Bunzing, wezel en steenmarter

De bunzing, wezel en steenmarter behoren tot de beschermde inheemse diersoorten krachtens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het is hierdoor verboden om de soorten in hun natuurlijk verspreidingshabitat opzettelijk te doden en vangen, alsook om vaste rust- en voortplantingsplaatsen van de soorten te beschadigen of vernielen. Daarmee is functioneel leefgebied ten behoeve van het functioneren van de vaste rust- en voortplantingsplaatsen eveneens beschermd.

Wanneer op de onderzoekslocatie essentiële onderdelen van het functionele leefgebied van kleine marterachtigen en steenmarter aanwezig zijn, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. De bosschage, riethagen en greppels op de onderzoekslocatie bieden potentieel leefgebied, foerageergebied en mogelijk vaste rust- en voortplantingsplaatsen voor deze beschermde soorten. De lijnvormige elementen in het landschap bieden migratieroutes tussen deze habitats. Het verwijderen van de aanwezige beplanting en het vergraven van hollen kan

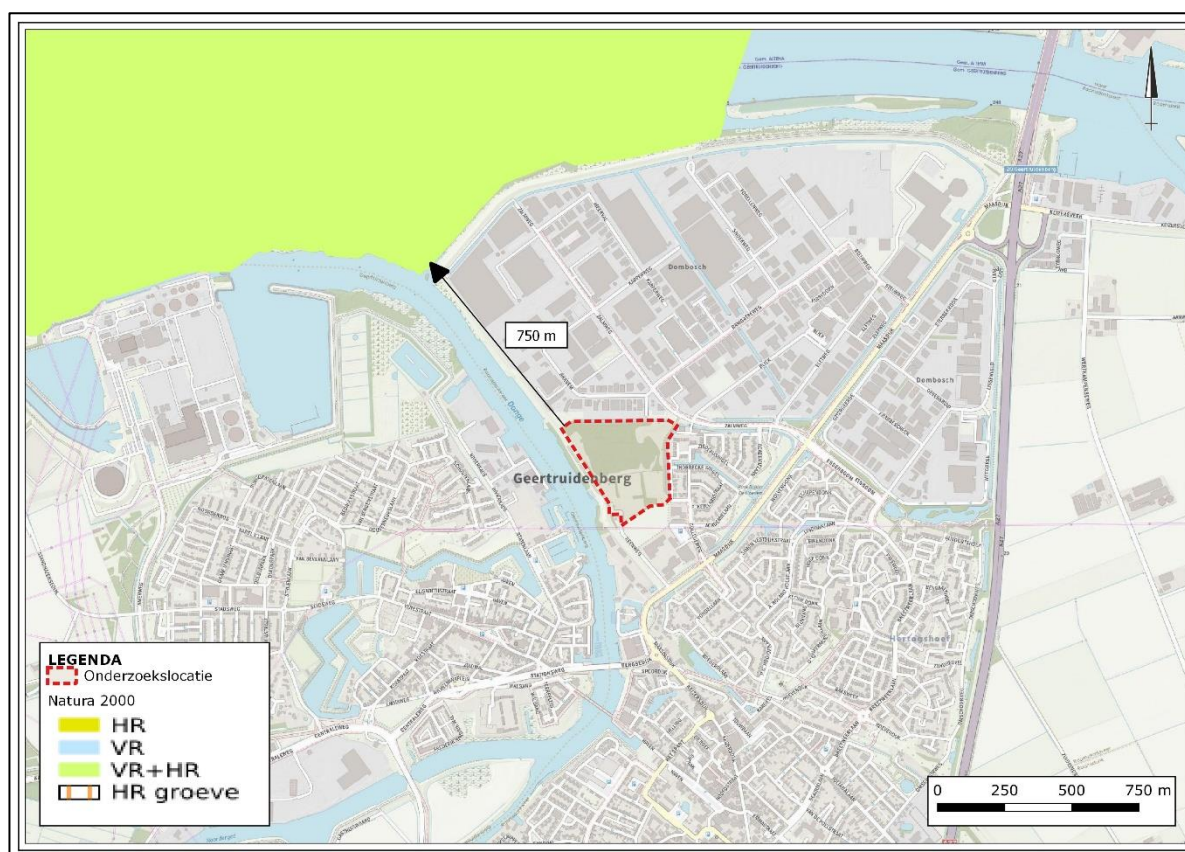

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen, op vanuit de Wet natuurbescherming aangewezen beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, De Biesbosch, bevindt zich op circa 750 meter afstand ten noordwesten van de onderzoekslocatie (zie figuur 7.1).

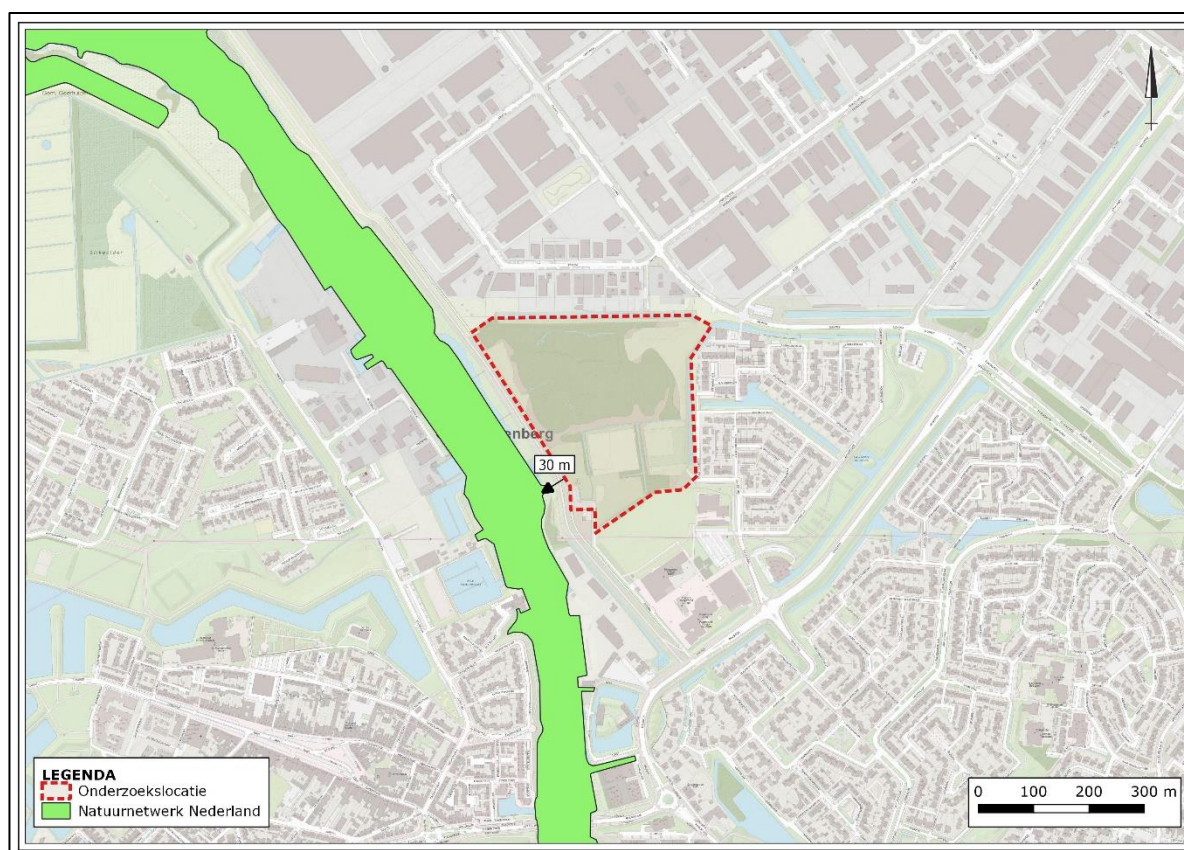
Figuur 7.1 Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect. Externe effecten als gevolg van licht, trilling en geluid als door de voorgenomen

plannen op de onderzoekslocatie zijn, gezien de afstand tot de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet te verwachten. Externe effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie zijn vanwege de voorgenomen nieuwbouw ontwikkeling en afstand tot het Natura 2000-gebied op voorhand niet uit te sluiten. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van stikstof wordt noodzakelijk geacht. Dit kan in eerste instantie worden onderzocht middels een modelberekening (AE-RIUS-calculator).

7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt echter wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa 30 meter ten westen van de onderzoekslocatie. In figuur 7.2 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 7.2 Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

Initiatiefnemers van ingrepen binnen of in de directe nabijheid van het Natuurnetwerk Nederland dienen in Noord-Brabant de effecten van de ingreep op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk te

onderzoeken. Gezien de afstand van de onderzoekslocatie tot het dichtstbijzijnde deel van het Natuurnetwerk en gezien de aard van de voorgenomen ingreep zullen de wezenlijke waarden en kenmerken ten opzichte van de oorspronkelijke situatie mogelijk veranderen. Dit zal middels een effectenonderzoek Natuurnetwerk Brabant nader moeten worden onderzocht.

8 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij gedeputeerde staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

De bomen op de onderzoekslocatie vallen niet onder de definitie houtopstanden als bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming. De houtopstand op de onderzoekslocatie is gelegen binnen de bij besluit van gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom. Voor deze houtopstand geldt daarom geen meldingsplicht en herplantplicht.

Het is echter binnen de gemeentelijke verordening mogelijk noodzakelijk een omgevingsvergunning (kapvergunning) aan te vragen. Geadviseerd wordt om hierover contact op te nemen met de gemeente Geertruidenberg.

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Gemeente Geertruidenberg een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd op de locatie Achter de Hoeven te Raamsdonksveer.

De quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie. Aanleiding van huidig onderzoek is dat op de onderzoekslocatie door Econsultancy in 2021 een quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd (rapport 14592.001, versie D1, d.d. 16 maart 2021), die geactualiseerd dient te worden.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

Een deel van het terrein is in de jaren 90 opgespoten met een laag zand om woningbouw te realiseren. De plannen voor woningbouw zijn toentertijd uitgesteld waardoor natuur zich heeft kunnen ontwikkelen op het terrein. De initiatiefnemer is voornemens de woningbouw alsnog door te zetten.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel 9.1. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningstrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel 9.1 Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren, indien binnen het broedseizoen wordt gewerkt een broedvogelinspectie laten uitvoeren.
	categorie 5 (nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaar-rond beschermd)	ja	mogelijk	ja	mogelijk	broedvogelinspectie categorie 5 nestlocaties in combinatie met een omgevingscheck.
	categorie 1-4 (nesten jaar-rond beschermd)	ja	mogelijk	ja	mogelijk	nader onderzoek naar boomvalk, buizerd, havik, ransuil en sperwer; contact opnemen met lokale steenuil werkgroep.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	nader onderzoek verblijfplaatsen gebouwen en boombewonende vleermuissoorten.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
	foerageergebied	ja	mogelijk	ja	mogelijk	nader onderzoek naar foerageergebied in het bebost gebied en de open vlakte / weilanden op de onderzoekslocatie; gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting.
	vliegroutes	ja	mogelijk	ja	mogelijk	nader onderzoek naar vliegroutes bij de bomenrijen aanwezig langs de weilanden en langs de randen van de onderzoekslocatie; gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting.
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	ja	mogelijk	nader onderzoek naar de bever, steenmarter, bunzing en wezel; aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene zoogdieren.
Amfibieën		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene amfibieën.
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000		750 m	mogelijk	ja	mogelijk	uitvoeren van modelberekening (Aerius calculator).
Natuurnetwerk Nederland		30 m	mogelijk	ja	mogelijk	nee, tenzij-toets uitvoeren.
Houtopstanden		ja	ja	nee	nee	-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusies en aanbevelingen

In het kader van de **Wet natuurbescherming** worden vervolgonderzoeken geadviseerd voor diverse soortengroepen om de daadwerkelijke functie van de onderzoekslocatie vast te stellen. Deze aanvullende onderzoeken dienen in de onaangetaste situatie te worden uitgevoerd om overtreding van verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Soortenbescherming

De **boomvalk**, **buizerd**, **havik**, **ransuil** en **sperwer** zijn beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Daarom is het verboden nesten van deze soorten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen. Indien (één van) de grote nesten die op de onderzoekslocatie zijn aangetroffen in gebruik is door één van deze soorten, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te

sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er broedgevallen van roofvogels op de onderzoekslocatie aanwezig zijn dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van de desbetreffende soorten. Daarnaast dient tevens de functie van de onderzoekslocatie als foerageergebied voor roofvogels onderzocht te worden. Ook wordt aangeraden contact op te nemen met de lokale steenuilwerkgroep om de aanname te verifiëren dat de **steenuil** geen negatief effect zal ondervinden van de voorgenomen ingreep.

Vogels met een nestbescherming conform categorie 5 hebben mogelijk geen afdoende alternatieve broedgelegenheid in de omgeving. Het is daarom van belang door middel van een broedvogelinspectie de betreffende soorten vast te stellen. Tevens is een omgevingscheck noodzakelijk om vast te stellen of de omgeving afdoende alternatieven kan bieden voor de aanwezige categorie 5 broedvogels en of de categorie 5 beschermde nesten al dan niet een jaarronde bescherming hebben.

Voor de **algemene broedvogelsoorten** die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot eind augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

De opstallen en de bomen bieden geschikte verblijfplaatsen voor de volgende **vleermuizen**: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Daarnaast kunnen de watergangen en de bosschages in principe geschikt zijn als vliegrouete en foerageergebied. Om de functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen vast te stellen zal een aantal veldbezoeken in de periode mei tot en met september uitgevoerd moeten worden. Tevens dient tijdens en na de realisatie van de woonwijk, gebruik te worden gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting.

In de context van de Wet natuurbescherming zijn vaste rustplaatsen van de **bever** beschermd. Daaronder valt ook de functionele leefomgeving van die plekken, voor zover het functioneren van die plekken als zodanig daarvan afhankelijk is. Verstoring van een vaste rustplaats leidt tot een overtreding van artikel 3.5 lid 2 en 4. Overtreding van dit artikel is aan de orde wanneer een vaste rustplaats direct aangetast wordt. Ook vernietigen of aantasten van het gebied waardoor de kwaliteit zodanig verslechtert dat de rustplaats niet meer kan functioneren geldt als overtreding. Nader onderzoek conform het kennisdocument van de bever (BIJ12, 2017) wordt noodzakelijk geacht.

Ten aanzien van kleine marterachtigen (**bunzing** en **wezel**) en **steenmarter** geldt dat nader onderzoek noodzakelijk is om de functie van de onderzoekslocatie voor deze soorten vast te stellen. Indien kleine marterachtigen en/of de steenmarter vaste rust- of voortplantingsplaatsen hebben op de onderzoekslocatie, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ontwikkeling kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Voor beschermde soorten behorend tot de **overige soortgroepen** zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen, en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient met betrekking tot **algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën** rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht waarbij al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het beschadigen van individuen te voorkomen.

Gebiedsbescherming

Op basis van de ingreep zijn externe effecten op het meest dichtbij zijnde **Natura 2000-gebied** (de Biesbosch) als gevolg van een toename van stikstofdepositie tijdens de gebruiksfase op voorhand niet uit te sluiten. Overige effecten zijn op basis van de voorgenomen ingreep wel uit te sluiten. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van stikstof is noodzakelijk. Dit kan in eerste instantie worden onderzocht middels een modelberekening (**AERIUS-calculator**).

De rivier de Donge welke zich 30 meter ten westen van de onderzoekslocatie bevindt, is onderdeel van het **natuurnetwerk Nederland**. Om de effecten van de voorgenomen herinrichting op de onderzoeklocatie te onderzoeken wordt een **nee, tenzij-toetsing** geadviseerd.

Met betrekking tot de bescherming van **houtopstanden** is er geen meldings- en herplantplicht. Het is echter binnen de gemeentelijke verordening mogelijk noodzakelijk een omgevingsvergunning aan te vragen. Geadviseerd wordt om hierover contact op te nemen met de gemeente Geertruidenberg.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Bouwens S (2017). Provincie Noord-Brabant. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Geraadpleegd op **6 februari 2023**.

BIJ12 (2022). Kennisdocument huismus. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huisumus-1.0.pdf>.

BIJ12 (2017b). Kennisdocument gierzwaluw. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-006-Kennisdocument-Gierzwaluw-1.0.pdf>.

BIJ12 (2017c). Kennisdocument steenuil. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-019-Kennisdocument-Steenuil-1.0.pdf>.

BIJ12 (2017d). Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>.

Limpens H. & Regelink J. (2017). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Sovon (z.d.). Soortenoverzicht. Geraadpleegd op **14 februari 2023** van <https://stats.sovon.nl/stats/soorten>.

Verspreidingsatlas (z.d.). NDFF Verspreidingsatlas. Geraadpleegd op **14 februari 2023** van <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2021). Vleermuisprotocol 2021. Opgehaald van <https://netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol>.

Wet natuurbescherming (2015, 16 december). Opgehaald van: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-02-17>.

www.brabant.nl (NNN en beschermde gebieden in Noord-Brabant)

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a)	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b)	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c)	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bulrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, vriend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimperlblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimperlblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephoelbeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren
Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluits, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihal, duinpieper, dwergmeeuw, dwergstern, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluiter, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggemus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barsijs, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinste waterhoen, kluit, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekelzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboombkruiper, tapuit, tijnfjaf, torenvalk, tuinfluits, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespndief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangstern, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhert, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	vlinders	aardbeivlinder, bosparelmoevlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimperlblauwtje, duinparelmoevlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoevlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommvlinder, pimperlblauwtje, sleedoornpage, spiegeldikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparelmoevlinder, veenhooibeestje, veldparelmoevlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert

Artikel 3.10. Andere soorten	
Planten	akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, beklierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorchis, dregs, echte gamander, franjegotiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiseranjier, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, stijve wolfsmelk, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruiptijm, lange zonnedaauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboompje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: - Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; - Houtopstanden op erven of in tuinen; - Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; - Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; - Kweekgoed; - Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; - het dunnen van een houtopstand; - uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: - ten minste eens per tien jaar worden geoogst; - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	- Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. - Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbepanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbepanting, bedoeld in het eerste lid, herbepanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbepanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbepanting op andere grond, indien de herbepanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2   Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Broedseizoen

Voor het broedseizoen staat in de wet geen vaste periode. De looptijd verschilt per soort en varieert per jaar. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart en 15 augustus.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een diersoort dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Noorderelsweg 4A

3329 KH Dordrecht

Tel. 078-6213921

www.nwcadvies.nl - info@nwcadvies.nl

IBAN: NL48ABNA0428554911

BTW: NL00 69 56 075 B01

KvK 41119400

**AERIUS-berekening t.b.v. woningbouw
aan de Reenweg te Raamsdonksveer**

Juli 2023

P23-037/W2321

Auteur: E.W.H. den Dekker

AERIUS-berekening t.b.v. woningbouw aan de Reenweg te Raamsdonksveer

Opdrachtgever: De gemeente Geertruidenberg

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Samenstelling: E.W.H den Dekker

Aerius-berekening t.b.v. woningbouw aan de Reenweg te Raamsdonksveer. [Samenst.: den Dekker, E.W.H.] Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

P23-037/W2321

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, juli 2023

1. Inleiding

In het plangebied Achter de Hoeven te Raamsdonkveer zal de bestaande bebouwing gesloopt worden en zullen bomen/struwelen worden gerooid om vervolgens nieuwbouw op de vrijgekomen locatie te realiseren.

Vanwege de voorgenomen plannen dient er een berekening uitgevoerd te worden om de stikstofdepositie van de gebruiksfase in kaart te brengen. De aanlegfase is nog niet meegenomen in de uitgevoerde AERIUS-berekening, deze zal later nog moeten worden toegevoegd. Omdat de plannen nog niet bekend zijn, zijn er twee scenario's (worst-case scenario's) uitgewerkt. Scenario 1: er worden 200 gezinswoningen gebouwd. Scenario 2: er worden 200 appartementen gebouwd.

De gemeente Geertruidenberg heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd om deze AERIUS-berekening uit te voeren, dit om zicht te krijgen op de mogelijke uitstoot.

2. Gebiedsbeschrijving

De onderzoeklocatie ($\pm 9,6$ ha) ligt nabij de Reenweg en de Collegeweg, circa 1 kilometer ten noorden van de kern van Raamsdonksveer. In figuur 1 is de ligging van de onderzoeklocatie weergegeven.

De onderzoeklocatie bestaat uit bos, verschillende (paarden)weides en verhard terrein met enkele parkeerplaatsen. Het bos is deels natuurlijk en deels aangeplant. Er zijn poeltjes en in het noordoostelijke deel van de onderzoeklocatie is een kleine zandvlakte aanwezig, wat gebruikt wordt als vrije uitlaatplek voor honden. Het bos bestaat voornamelijk uit eiken en wilgenbegroeiing. Daarnaast komt hier onder andere de volgende vegetatie voor: beuken, zwarte elzen, rode kornoelje, riet, braam, Canadese fijnstraal en teunisbloem. Een deel van het beboste gebied is in de jaren '90 opgespoten met een laag zand. De verschillende paardenweides die zich in het zuiden van de onderzoeklocatie bevinden worden begraasd door paarden. In één van de weides staan twee containers die in gebruik zijn als paardenstal. Ook op het verharde terrein staat een container. Alle containers bestaan uit metalen beplating met houten elementen. In het oosten van de onderzoeklocatie is een vlindertuin aangelegd, welke op het moment van het veldbezoek werd aangetroffen als grasveld.

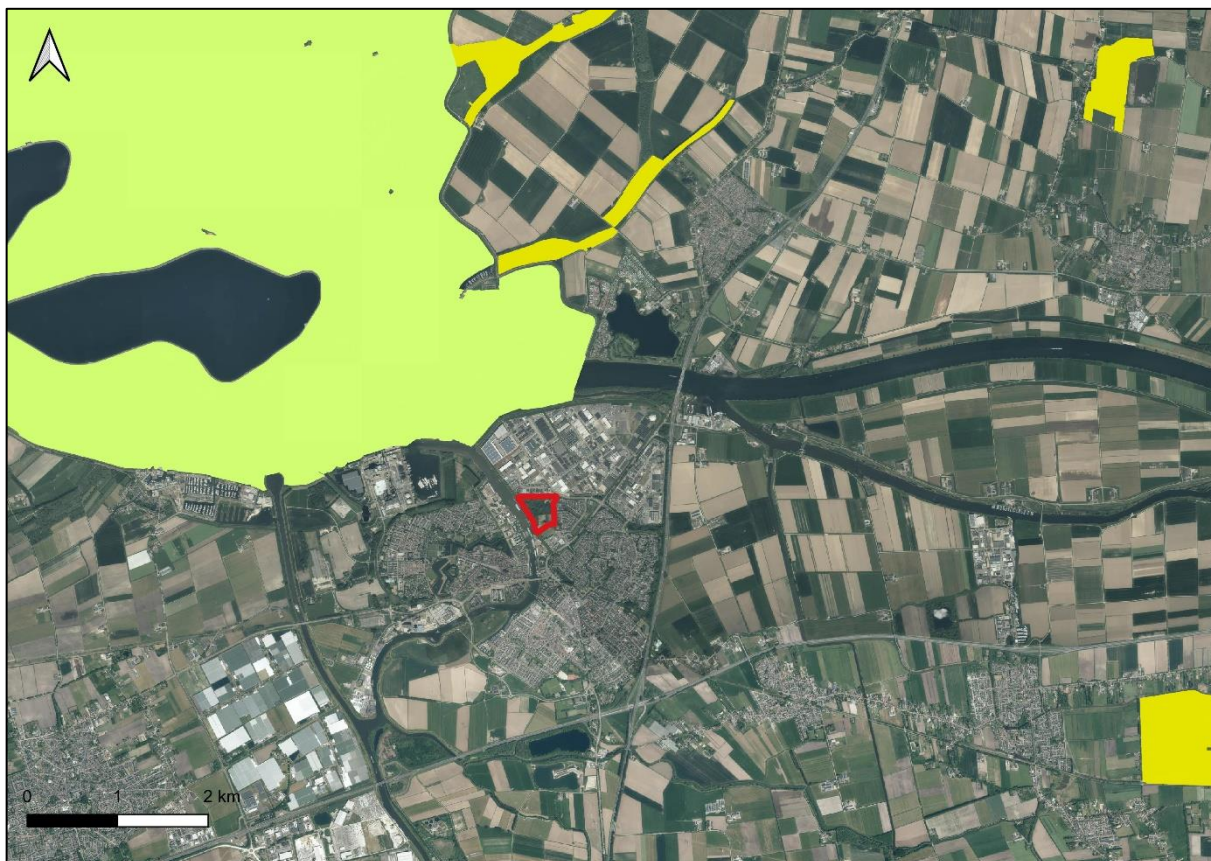

Figuur 1: Ligging van het plangebied aan de Reenweg te Raamsdonksveer

Bron: Econsultancy

Beschermde gebieden

Het plangebied bevindt zich op 750 meter van natura 2000 gebied "Biesbosch", op 7 km van natura 2000 gebied "Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem" en op 6,7 km van het natura 2000 gebied "Langstraat" (figuur 2). Vanwege deze afstand en de aard van de werkzaamheden worden geen significant nadelige effecten verwacht op de habitattypen en instandhoudingsdoelstellingen van deze Natura 2000-gebieden als gevolg van verstoring door geluid, verstoring door licht en andere storingsfactoren. Externe effecten ten gevolgen van stikstof toename van de stikstofdepositie worden in deze notitie besproken.

Figuur 2: Ligging van het plangebied tegen over de dichtstbijzijnde beschermde natura 2000 gebieden Biesbosch, Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem en Langstraat

3. AERUIS-berekening

De AERIUS berekening is uitgevoerd met het meest recente rekenmodel (2023).

Huidige situatie

De huidige situatie bestaat uit een bos, verschillende (paarden)weides, plaats voor een hondenschool en verhard terrein met enkele parkeerplaatsen (figuur 3). De paardenweides hebben ongeveer plaats voor 5 paarden. 1 Paard stoot ongeveer 5 NH₃ uit per jaar. De vijf paarden stoten 25 NH₃ uit per jaar.

De verkeersbewegingen zijn berekend op basis van de hoeveel lessen de hondenschool aanbiedt en de aantal mensen die de paarden komen verzorgen.

Situatie 1 Huidig, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

Naam	Wegverkeer hondenschool	Links	Rechts	NO _x	11,3 kg/j
Locatie	X:119162,21 Y:412904,04	Type scherm	-	-	NO ₂ 2,5 kg/j
Lengte	406,34 m	Hoogte	-	-	NH ₃ 0,8 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-	
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				

Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	320,0 p/etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %

2 Landbouw | Stalemissies

Naam	Paarden	Uittreedhoogte	5,0 m	NH ₃	25,0 kg/j
Locatie	X:119117,89 Y:413185,54	Warmteinhoud	0,000 MW		
		Spreiding	3 m		
Oppervlakte	11,07 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Dierverblijven				

Diersoort	RAV-code - Omschrijving	BWL-code	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Reductie	Emissie
	K1.100 - overige huisvestingssystemen (Paarden; volwassen paarden (3 jaar en ouder))	Overig	5	NH ₃	5	-	25,0 kg/j

Figuur 3: Huidige situatie met ingevulde berekeningen

3.1 Gebruiksfase 200 woningen

Invoer gegevens van de gebruiksfase

In de gebruiksfase bevat het plangebied 200 woningen die niet aangesloten worden op het gasnetwerk, dit betekend dat de huizen zelf geen uitstoot hebben. In AERIUS kunnen geen 200 losse bronnen worden verwerkt. Er is voor 1 bron gekozen die staat voor 200 gezinswoningen.

Op basis van de CROW/ASVV 2021 kan aan de hand van vuistregels een globale inschatting worden gemaakt van de verkeersgeneratie per etmaal. Rekening houdend met het type woonmilieu 'centrum-dorps' en de grove inschatting van de realisatie van 150-200 woningen zal de totale hoeveelheid motorvoertuigbewegingen per etmaal voor de ontwikkeling van Achter de Hoeven circa 1260 voor dit scenario zijn. (figuur 4). Andere vervoersbewegingen zullen plaatsvinden met het OV of met de fiets.

Situatie 2 Gebruikersfase woningen, Rekenjaar 2023						
1 Wegverkeer Weg						
Naam	Wegverkeer woon/werk			Links	Rechts	NO _x 44,6 kg/j
Locatie	X:119162,22 Y:412904,04			Type scherm	- -	NO ₂ 9,7 kg/j
Lengte	406,33 m			Hoogte	- -	NH ₃ 3,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)			Afstand tot de weg	- -	
Rijrichting	Beide richtingen					
Tunnelfactor	1					
Type hoogteligging	Normaal					
Weghoogte	0 m					
Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen		In file		
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	1.260,0 p/etmaal		0,0 %		
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %		
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %		
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %		

Figuur 4: Gebruikersfase zoals ingevoerd in de AERIUS Calculator.

Depositieresultaten na berekening voor de gebruikersfase

De gebruikersfase van de 200 woningen aan de Reenweg te Raamsdonksveer hebben geen uitstoot, vanwege de woningen niet aangesloten worden op gas. De vervoersbewegingen leidt tot een totale emissie NO_x van 44,6 kg/jaar. De totale emissie NH₃ als gevolg van de in gebruik zijnde woningen en de vervoersbewegingen bedraagt 3,1 kg/jaar (figuur 5).

De stikstofdepositie op naastgelegen Natura 2000-gebieden, gedurende de gebruikersfase, heeft volgens AERIUS Calculator geen depositieresultaten boven de 0,00 mol/ha/jaar. Hieruit blijkt dat de uitstoot, als gevolg van de vervoersbewegingen en het gebruik maken van 200 woningen in de gebruikersfase, geen significante nadelige effecten hebben op de kritische depositiewaarden van de naastgelegen Natura 2000-gebieden.

Totale emissie		Rekenjaar	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
Situatie 1 Huidig - Referentie		2023	25,8 kg/j	11,3 kg/j
Situatie 2 Gebruikersfase woningen - Beoogd		2023	3,1 kg/j	44,6 kg/j
Resultaten		Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Situatie 1 Huidig - Referentie		-		
Situatie 2 Gebruikersfase woningen - Beoogd		-		
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)		-		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)		-		
Grootste toename		-		
Grootste afname		-		

Figuur 5: Depositieresultaten na berekening voor de gebruikersfase.

3.2 Gebruiksfase 200 appartementen

Invoer gegevens van de gebruiksfase

In de gebruiksfase bevat het plangebied 200 appartementen die niet aangesloten worden op het gasnetwerk, dit betekend dat de woningen zelf geen uitstoot hebben. In AERIUS kunnen geen 200 losse bronnen worden verwerkt. Er is voor 1 bron gekozen die staat voor 200 appartementen. Op basis van de CROW/ASVV 2021 kan aan de hand van vuistregels een globale inschatting worden gemaakt van de verkeersgeneratie per etmaal. Rekening houdend met het type woonmilieu 'centrum-dorps' en de grove inschatting van de realisatie van 150-200 woningen zal de totale hoeveelheid motorvoertuigbewegingen per etmaal voor de ontwikkeling van Achter de Hoeven circa 945 voor dit scenario zijn. (figuur 6). Andere vervoersbewegingen zullen plaatsvinden met het OV of met de fiets.

Situatie 2 Gebruikersfase appartementen, Rekenjaar 2023					
1 Wegverkeer Weg					
Naam	Wegverkeer woon/werk			Links	Rechts
Locatie	X:119162,21 Y:412904,04			NO _x	33,5 kg/j
Lengte	406,34 m			NO ₂	7,3 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)			NH ₃	2,3 kg/j
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen		In file	
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	945,0 p/etmaal		0,0 %	
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %	
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %	
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %	

Figuur 6: Gebruiksfase zoals ingevoerd in de AERIUS Calculator.

Depositieresultaten na berekening voor de gebruiksfase

De gebruiksfase van de 200 appartementen aan de Reenweg te Raamsdonksveer en de vervoersbewegingen leidt tot een totale emissie NO_x van 33,5 kg/jaar. De totale emissie NH₃ bedraagt 2,3 kg/jaar (figuur 7).

De stikstofdepositie op naastgelegen Natura 2000-gebieden, gedurende de gebruiksfase, heeft volgens AERIUS Calculator geen depositieresultaten boven de 0,00 mol/ha/jaar. Hieruit blijkt dat de uitstoot, als gevolg van de vervoersbewegingen en het gebruik maken van 200 appartementen in de gebruiksfase, geen significante nadelige effecten hebben op de kritische depositiewaarden van de naastgelegen Natura 2000-gebieden

Totale emissie		Rekenjaar	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
Situatie 1 Huidig - Referentie		2023	25,8 kg/j	11,3 kg/j
Situatie 2 Gebruikersfase appartementen - Beoogd		2023	2,3 kg/j	33,5 kg/j
Resultaten		Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
Situatie 1 Huidig - Referentie		-		
Situatie 2 Gebruikersfase appartementen - Beoogd		-		
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)		-		
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)		-		
Grootste toename		-		
Grootste afname		-		

Figuur 7: Depositieresultaten na berekening voor de gebruiksfase.

4. Conclusie

Door middel van bovenstaande berekeningen is depositie berekend tijdens de gebruiksfase. Er is een vergelijking gemaakt met de huidige fase en de twee verschillende gebruiksfases. Hieruit blijkt dat de gebruiksfase in beide scenario's geen significante nadelige effecten heeft op de kritische depositiewaarden van de naastgelegen Natura 2000-gebieden. De depositiewaarden voor deze twee fases leveren geen resultaten boven de 0,00 mol/ha/j op. Er zal voor de aanleg/bouwfase een nieuwe AERIUS-berekening moeten worden uitgevoerd. Dit zal overzicht geven van de gehele stikstof toe- of afname van het te realiseren project.

Bijlage 1: AERIUS-berekening 200 woningen

- Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers

Projectberekening

Contactgegevens

Rechtspersoon

Inrichtingslocatie

Gemeente Geertruidenberg

Reenweg,

4942 VB Raamsdonksveer

Activiteit

Omschrijving

Toelichting

P23-037 Achter de Hoeve

Aerius berekening voor de bouw van 200 woningen.

Berekening

AERIUS kenmerk

Datum berekening

Rekenconfiguratie

RfY6qvYzFcjf

31 juli 2023, 08:45

Wnb-rekengrid

Totale emissie

Situatie 1 Huidig - Referentie

Situatie 2 Gebruikersfase woningen - Beoogd

Rekenjaar

2023

2023

Emissie NH₃

25,8 kg/j

3,1 kg/j

Emissie NO_x

11,3 kg/j

44,6 kg/j

Resultaten

Situatie 1 Huidig - Referentie

Situatie 2 Gebruikersfase woningen - Beoogd

Gekarteerd oppervlak met toename (ha)

Gekarteerd oppervlak met afname (ha)

Grootste toename

Grootste afname

Hoogste bijdrage

-

-

-

-

-

-

Hexagon

Gebied

Projectberekening

Situatie 2 Gebruikersfase woningen (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen

Emissie NH₃

Emissie NO_x

✖ Verkeersnetwerk

3,1 kg/j

44,6 kg/j

Gebouwen

Rekenmaat (LxBxH, oriëntatie)

1 200 Woningen

463,0 m x 388,3 m x 1,0 m, 89 ° (105,0 m x 105,0 m x 1,0 m)

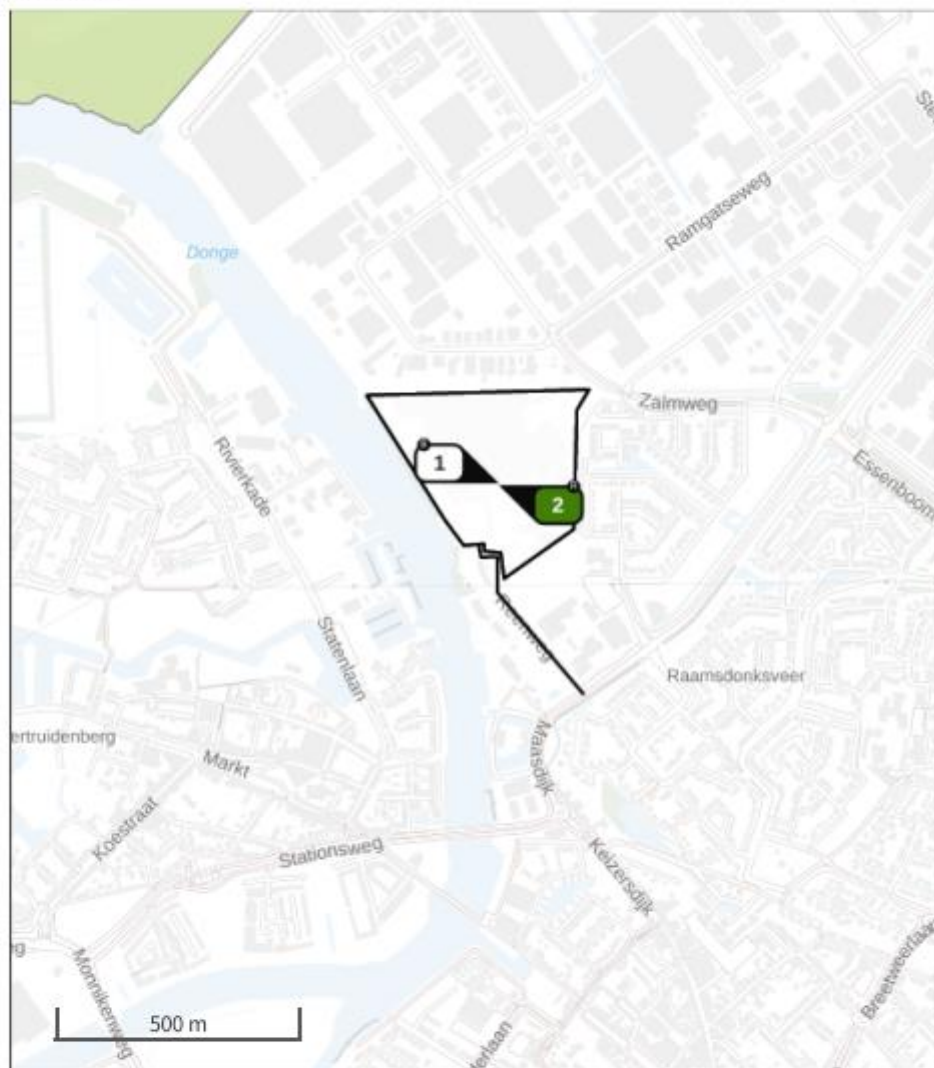
Projectberekening

Situatie 1 Huidig (Referentie), rekenjaar 2023

Emissiebronnen

	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
Landbouw Stalemissies Paarden	25,0 kg/j	-
Verkeersnetwerk	0,8 kg/j	11,3 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

Habitatrichtlijn	Grootste toename (projectberekening)
Vogelrichtlijn	Grootste afname (projectberekening)
Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn	Hoogste totaal (achtergrond + projectberekening)
Niet bepaald	

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Situatie 2
Gebruikersfase woningen" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteed)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteed)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	-	-	-	-	-	-

Situatie 2 Gebruikersfase woningen, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

Naam	Wegverkeer woon/werk	Links	Rechts	NO _x	44,6 kg/j
Locatie	X:119162,22 Y:412904,04	-	-	NO ₂	9,7 kg/j
Lengte	406,33 m	-	-	NH ₃	3,1 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-	
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file		
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	1.260,0 p/etmaal	0,0 %		
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %		
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %		
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %		

Situatie 1 Huidig, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

Naam	Wegverkeer hondenschool	Links	Rechts	NO _x	11,3 kg/j
Locatie	X:119162,21 Y:412904,04	Type scherm	-	NO ₂	2,5 kg/j
Lengte	406,34 m	Hoogte	-	NH ₃	0,8 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-		
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen			In file
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	320,0 p/etmaal			0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal			0,0 %
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal			0,0 %
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal			0,0 %

2 Landbouw | Stalemissies

Naam	Paarden	Uittreedhoogte	5,0 m	NH ₃	25,0 kg./j		
Locatie	X:119117,89 Y:413185,54	Warmteinhoud	0,000 MW				
		Spreiding	3 m				
Oppervlakte	11,07 ha						
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd						
Temporele variatie	Dierverblijven						
Diersoort	RAV-code - Omschrijving	BWL-code	Aantal dieren	Stof	Emissiefactor (kg/dier/j)	Reductie	Emissie
	K1.100 - overige huisvestingssystemen (Paarden; volwassen paarden (3 jaar en ouder))	Overig	5	NH ₃	5	-	25,0 kg./j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie 2022.2_20230704_bb872f8ea4

Database versie 2022.2_bb872f8ea4

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/>

Bijlage 2: AERIUS-berekening 200 appartementen

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- [Overzicht](#)
- [Samenvatting situaties](#)
- [Resultaten](#)
- [Detailgegevens per emissiebron](#)

*Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers*

Projectberekening

Contactgegevens

Rechtspersoon
Inrichtingslocatie

Gemeente Geertruidenberg
Reenweg,
4942 VB Raamsdonksveer

Activiteit

Omschrijving
Toelichting

P23-037 Achter de Hoeve
Aerius berekening voor de bouw van 200 woningen.

Berekening

AERIUS kenmerk
Datum berekening
Rekenconfiguratie

RNeGuX1SeFdp
31 juli 2023, 08:45
Wnb-rekengrid

Totale emissie

Situatie 1 Huidig - Referentie
Situatie 2 Gebruikersfase appartementen - Beoogd

Rekenjaar	Emissie NH ₄	Emissie NO _x
2023	25,8 kg/j	11,3 kg/j
2023	2,3 kg/j	33,5 kg/j

Resultaten

Situatie 1 Huidig - Referentie
Situatie 2 Gebruikersfase appartementen - Beoogd
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)
Grootste toename
Grootste afname

Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
-		
-		
-		
-		
-		

Projectberekening

Situatie 1 Huidig (Referentie), rekenjaar 2023

Emissiebronnen

2 Landbouw | Stalemissies | Paarden

 Verkeersnetwerk

Emissie NH₃

Emissie NO_x

25,0 kg/j

-

0,8 kg/j

11,3 kg/j

Projectberekening

Situatie 2 Gebruikersfase appartementen (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen

Emissie NH₃

Emissie NO_x

 Verkeersnetwerk

2,3 kg/j

33,5 kg/j

Gebouwen

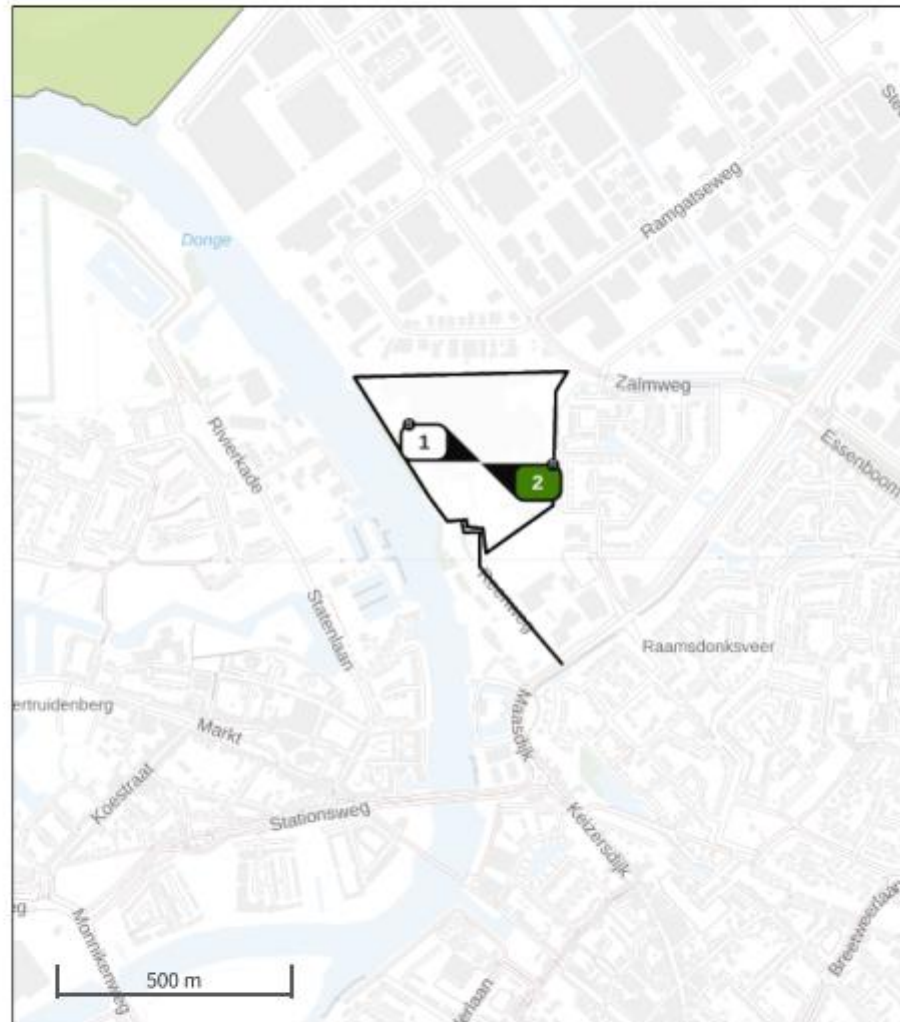
Rekenmaat (LxBxH, oriëntatie)

1 200 appartementen

463,0 m x 388,3 m x 1,0 m, 89 ° (105,0 m x 105,0 m x 1,0 m)

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

De letters bij de bronlabels op de kaart geven bij welke type situaties de bronnen horen: beoogde situatie (B), referentiesituatie (R) en/of salderingssituatie (S).

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Situatie 2
Gebruikersfase appartementen" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteed)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteed)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteed)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	-	-	-	-	-	-

Situatie 1 Huidig, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

Naam	Wegverkeer hondenschool	Links	Rechts	NO _x	11,3 kg/j
Locatie	X:119162,21 Y:412904,04	Type scherm	-	-	NO _x 2,5 kg/j
Lengte	406,34 m	Hoogte	-	-	NH ₃ 0,8 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-	-	
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen	In file		
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	320,0 p/etmaal	0,0 %		
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %		
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %		
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal	0,0 %		

2 Landbouw | Stalemissies

Naam	Paarden	Uittreedhoogte	5,0 m	NH ₃	25,0 kg/j
Locatie	X:119117,89	Warmteinhoud	0.000 MW		
	Y:413185,54	Spreiding	3 m		
Oppervlakte	11,07 ha				
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Dierverblijven				
Diersoort	RAV-code - Omschrijving	BWL-code	Aantal dieren	Stof (kg/dier/j)	Emissiefactor Reductie Emissie
	K1.100 - overige huisvestingssystemen (Paarden; volwassen paarden (3 jaar en ouder))	Overig	5	NH ₃ 5	- 25,0 kg/j

Situatie 2 Gebruikersfase appartementen, Rekenjaar 2023

1 Wegverkeer | Weg

Naam	Wegverkeer woon/werk			Links	Rechts	NO _x	33,5 kg/j	
Locatie	X:119162,21 Y:412904,04			Type scherm	-	-	NO _x	7,3 kg/j
Lengte	406,34 m			Hoogte	-	-	NH ₃	2,3 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)			Afstand tot de weg	-	-		
Rijrichting	Beide richtingen							
Tunnelfactor	1							
Type hoogteligging	Normaal							
Weghoogte	0 m							
Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigbewegingen		In file				
Licht verkeer	Voorgeschreven factoren	945,0 p/etmaal		0,0 %				
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %				
Zwaar vrachtverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %				
Busverkeer	Voorgeschreven factoren	0,0 p/etmaal		0,0 %				

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie 2022.2_20230704_bb872f8ea4

Database versie 2022.2_bb872f8ea4

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/>

NEE, TENZIJ-TOETS T.B.V. MOGELIJK BOUW NIEUWBOUWWIJK ACHTER DE HOEVEN TE RAAMSDONKSVEER

Auteur: E.W.H. den Dekker
P23-037/W2322
Juli 2023

Natuur-Wetenschappelijk Centrum
078-6213921
nwcadvies@nwcadvies.nl
www.nwcadvies.nl

**Nee-tenzij-toets t.b.v. mogelijk bouw nieuwbouwwijk Achter de Hoeven
te Raamsdonksveer**

Opdrachtgever: Gemeente Geertruidenberg

Contactpersoon: Ellen Mulders

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Auteur: E.W.H. den Dekker

Aanleiding: Ten behoeve van de realisatie van een nieuwbouwwijk ter
plaatse van Achter de Hoeven in Raamsdonksveer wordt een
startnotitie opgesteld voor het bouwen van maximaal 180 nieu-
we woningen.

Projectnummer: P23-037/W2322

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Nee-tenzij-toets	4
1.2	Beschrijving en ligging plangebied	4
2	Voorgenomen plannen	6
2.1	Beschrijving van de toekomstige situatie	6
2.2	Natuurbeheertypen	6
3	Toetsing Natuurnetwerk Brabant	7
3.1	Bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem	7
3.2	Aaneengeslotenheid van het Natuurnetwerk Brabant	8
3.3	Bijzondere soorten in het plangebied	8
3.4	Verbindingsfunctie voor soorten en de ecosystemen	9
3.5	Behoud van het oppervlakte	9
3.6	Onderbouwing verwachte effecten van de ingreep	9
4	Conclusie	10

Referenties

Inleiding

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is een Nederlandnetwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit Natuurnetwerk. De bescherming van het Natuurnetwerk is opgenomen in de Verordening Ruimte van de desbetreffende provincie en valt hiermee buiten de Wet natuurbescherming.

Natuurwaarden van het NNN worden afgemeten aan doelsoorten en doeltypen. Het is belangrijk dat verlies van en winst aan belangrijke natuurwaarden hieraan worden afgemeten. Ruimtelijke ingrepen moeten vooraf worden getoetst op hun effect op het areaal, de samenhang en de kwaliteit van het NNN. Ingrepen die geen significant negatief effect op wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN hebben, kunnen in principe doorgang vinden. Als echter het tegenovergestelde geldt, hangt doorgang van de plannen onder meer af van het belang van de plannen en van de mogelijkheden voor mitigatie en compensatie. Hierbij geldt het 'Nee, tenzij-regime'. Per saldo dient de kwaliteit en/of kwantiteit van het NNN te verbeteren. Waar Natura 2000-gebieden met het NNN overlappen, blijft ook het NNN-regime gelden.

1.1 Nee-tenzij-toets

De “Nee-tenzij-toets” is een manier van toetsing om de effecten van plannen, handelingen en projecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in kaart te brengen.

1.2 Beschrijving en ligging plangebied

De onderzoekslocatie ($\pm 9,6$ ha) ligt nabij de Reenweg en de Collegeweg, circa 1 kilometer ten noorden van de kern van Raamsdonksveer. In figuur 1 is de ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

De onderzoekslocatie bestaat uit bos, verschillende (paarden)weides en verhard terrein met enkele parkeerplaatsen. Het bos is deels natuurlijk en deels aangeplant. Er zijn poeltjes en in het noordoostelijke deel van de onderzoekslocatie is een kleine zandvlakte aanwezig, wat gebruikt wordt als vrije uitlaatplek voor honden. Het bos bestaat voornamelijk uit eiken en wilgenbegroeiing. Daarnaast komt hier onder andere de volgende vegetatie voor: beuken, zwarte elzen, rode kornoelje, riet, braam, Canadese fijnstraal en teunisbloem. Een deel van het beboste gebied is in de jaren '90 opgespoten met een laag zand. De verschillende paardenweides die zich in het zuiden van de onderzoekslocatie bevinden worden begraaasd door paarden. In één van de weides staan twee containers die in gebruik zijn als paardenstal. Ook op het verharde terrein staat een container.

Alle containers bestaan uit metalen beplating met houten elementen. In het oosten van de onderzoekslocatie is een vlindertuin aangelegd, welke op het moment van het veldbezoek gekarakteriseerd worden als grasveld.

Figuur 1: Ligging van het plangebied aan de Reenweg te Raamsdonksveer

Bron: Econsultancy

Het plangebied bevindt zich niet in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) maar wel vlakbij (figuur 2). De desbetreffende locatie ligt op ongeveer 30 meter afstand van een NNN gebied. De grootte van de bouw kan mogelijk effect hebben op het naastgelegen NNN gebied. Er zal een effectenonderzoek Natuurnetwerk moeten worden uitgevoerd.

Figuur 2: Ligging van het plangebied tegen over de dichtstbijzijnde Natuurnetwerk Nederland.

2. Voorgenomen plannen

2.1 Beschrijving van de toekomstige situatie

Een bos, verschillende (paarden)weides, hondenschool en verhard terrein met enkele parkeerplaatsen zullen omgezet worden in 180 nieuwbouw woningen. Er zijn nog geen concrete plannen, dit zal later bekend worden.

2.2 Natuurbeheertypen

De volgende natuurbeheertypen is aanwezig, vlakbij het plangebied (figuur 3):

- N03.01 Beken en bronnen

Figuur 3: Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) vlak naast het natuurbeheertypen N03.01 (groen gearceerd).

N03.01 Beken en bronnen

Beken en bronnen zijn kleine waterstromen waaruit grondwater ontspringt en (uiteindelijk) als oppervlaktewater naar zee stroomt. In relatief natuurlijke omstandigheden kronkelen beekjes door bossen en/of graslanden.

Tegenwoordig komen ze echter vaak voor als rechte waterwegen met stuwen, vooral waar ze zich in goed verspreide landbouwgebieden bevinden.

Bronnen komen vaak nog voor in moerassen of bossen en vormen daar het begin van beekjes, maar zijn niet de enige voedselbron. Stroomafwaarts worden ook zijdelings gevoed door grondwater (en takken van zijstromen). Debieten zijn afhankelijk van de helling van het landschap en natuurlijk de hoeveelheid neerslag.

In de ecologie van beken is het van groot belang om op te merken dat er op verschillende schaalniveaus verschillen zijn in watersnelheid, waterdiepte, sediment, lichtinval, etc.(Bij12).

Het desbetreffende beheertype komt voor op löss- en zandgronden van Noord-, Oost- en Zuid-Nederland en in de duinen. Bronnen en beken zijn van groot belang voor fonteinkruiden, waterranonkel en sterrekroossoorten zoals; libellen, waterjuffers, kokerjuffers, waterkevers platwormen en een grote kwantiteit aan vissen zoals; Vlagzalm, Beekprik, Rivierdonderpad, Zeeprik, Beekforel, Kwabaal, Serpeling, etc.(Bij12).

Afbakening

- Beek- en waterbeheertypen omvatten bron- en stromend water (meer dan 10 cm/s gemiddeld) met lentemos, lentegras, kreekend mos, waterboterbloem, sterroos, veergras, waterviolet en sommige vijverkruiden. Zelfs binnen een seizoen varieert de vegetatiebedekking enorm. Omringende wateren en zandbanken zonder deze soorten vallen ook onder het beheertype.
- Langzaam stromende rivieren in lage moerassen en kleigebieden vallen onder de beheertypen Zoete plas.

3. Toetsing Natuurnetwerk Brabant

3.1 Bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem

Het initiatief bevindt zich buiten de groencontour van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). De begrenzing en beschrijving van deze beheertypen zijn vastgesteld in het Natuurbeheerplan Brabant (Provincie Brabant, 2023).

De locatie van het plangebied bevindt zich op ongeveer 30 meter afstand van bestaande natuur met het beheertype N03.01 Beken en bronnen. Er gaat hier geen oppervlakte aan NNB en leefgebied voor soorten die bij de natuurbeheertypen horen verloren. De rivier en oevers zullen intact blijven en de kenmerken zullen wezenlijk niet veranderen.

De Donge is van groot belang voor de Meervleermuis (*Myotis dasycneme*). Deze soort gebruikt de rivier als essentieel foerageergebied en als migratieroute. Uit onderzoek (dat is uitgevoerd door NWC) blijkt dat de Meervleermuis via de rivier Donge, die o.a. als vliegroute gebruikt wordt, uitkomt in de Biesbosch om te foerageren en te paren. De kraamkolonies zijn woonachtig in huizen te Raamsdonksveer/Geertruidenberg. Het is van groot belang dat deze essentiële vliegroute niet verstoord wordt. Dit kan gebeuren door verlichting en uitstraling van verlichting.

Het is van groot belang dat de werkzaamheden (bouw van nieuwbouw woningen) overdag gebeurd. Als er lampen overdag gebruikt worden, dat deze uitgaan in de avond zodat er geen lichtvervuiling ontstaat. Als er toch lichtvervuiling ontstaat, kan er een buffer worden opgebouwd, zodat dit de vervuiling in verlichting tegen houdt. Hoe minder de Donge verlicht is, hoe beter.

De plannen voor de bouw van nieuwbouw woningen/appartementen en infrastructuur zullen geen significant negatief effect hebben op het natuurbeheertype en de bijbehorende soorten, als er overdag gewerkt wordt en de verlichting 's nachts uitgaat.

3.2 Aaneengeslotenheid van het Natuurnetwerk Brabant

Het plan om een nieuwbouwwijk te bouwen zal niet leiden tot versnippering van het natuurnetwerk. Geen van de bouwplannen zullen het natuurbeheer type doorkruisen.

3.3 Bijzondere soorten in het plangebied

De aanwezige natuurbeheertype (N03.01) zijn voor een reeks soorten aangewezen, namelijk (Bij12);

Planten

Beekpunge, Bittere veldkers, Doorgroeid fonteinkruid, Drijvende waterweegbree, Duizendknoopfonteinkruid, Gesteeld sterrenkroos, Gewone dotterbloem, Glanzig fonteinkruid, Groot blaasjeskruid, Groot bronkruid, Grote waterranonkel, Haaksterrenkroos, Klimopwaterranonkel, Kransvederkruid, Naaldwaterbies, Ongelijkbladig fonteinkruid, Paarbladig goudveil, Plat fonteinkruid, Puntig fonteinkruid, Rossig fonteinkruid, Smalle waterweegbree, Teer vederkruid, Verspreidbladig goudveil, Vlottende bies, Vlottende waterranonkel, Waterviolier, Witte waterkers en Witte waterranonkel

Vissen

Barbeel, Beekforel (zeer zeldzaam), Beekprik, Bermpje, Elrits, Gestippelde alver (zeer zeldzaam), Kopvoorn, Kwabaal, Rivierdonderpad, Riviergrondel, Rivierprik, Serpeling, Sneep, Beekrombout, Vlagzalm (zeer zeldzaam), Winde

Libellen

Beekoeverlibel, Blauwe breedscheenjuffer, Bosbeekjuffer, Bronslibel, Gewone bronlibel, Weidebeekjuffer, Zuidelijke oeverlibel

Mogelijk andere bijzondere (strikt beschermde) soorten die in het gebied kunnen voorkomen zijn:

- Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)
- Watervleermuis (*Myotis daubentonii*)
- Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*)

- Otter (*Lutrinae*)
- Bever (*Castor*)

De bovengenoemde soorten zijn een onderdeel van het natuurbeheertype. Omdat het plangebied niet vlak naast het natuurbeheertype ligt, is de kans op verstoring zeer klein. Zoals eerder besproken in hoofdstuk 3.1 zal er wel opgepast moeten worden met lichtvervuiling

3.4 Verbindingsfunctie voor soorten en de ecosystemen

Omdat de te bouwen onderdelen van de voorgenomen plannen geen directe invloed zullen hebben op het natuurtype beken en bronnen, omdat de nieuwbouwwijk midden in het centrum van binnen de bebouwde kom zal worden gebouwd en niet het natuurtypen doorkruist zal de verbindingsfunctie van de natuurbeheertype niet aangetast worden.

3.5 Behoud van het oppervlakte

Door de plannen om een woonwijk aan te bouwen en infrastructuur aan te leggen zal er geen oppervlakteverlies van het Natuurnetwerk Brabant optreden.

3.6 Onderbouwing verwachte effecten van de ingreep

Als gevolg van de voorgenomen plannen treedt er geen ruimtebeslag van het NNB op in vergelijking met de huidige situatie. Er kan mogelijk lichtvervuiling ontstaan maar dit kan voorkomen worden als er geen licht gebruikt wordt in de nacht of een bufferzone wordt aangebracht voor de Meervleermuis.

Conform de provinciale ruimtelijk verordening geldt in NNB het zogenaamde 'Nee, tenzij'-regime. In de gebieden waar het 'nee, tenzij'-regime van kracht is, zijn geen ingrepen toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd. Toestemming kan dan ook alleen worden verleend indien kan worden aangetoond dat er sprake is van een groot openbaar belang en dat reële/aanvaardbare alternatieven ontbreken. Er is geen sprake van een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken.

4. Conclusie

Door het uitvoeren van de voorgenomen plannen Achter de Hoeven te Raamsdonksveer zullen de huidige natuurbeheertypen in stand blijven. De omgevingsfactoren zullen nauwelijks veranderen als extra lichtuitstraling vermeden kan worden. Daarnaast zullen de plannen niet tot versnippering van het NNB leiden.

Referenties

Bij 12. (2023). *N03.01 Beek en bron*. Geraadpleegd op 27 juli 2023, van <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n03-beken-en-bronnen/n03-01-beek-en-bron/>

Gemeente Geertruidenberg. (2023). *Achter de Hoeven*. Geraadpleegd op 27 juli 2023, van <https://www.geertruidenberg.nl/achter-de-hoeven>

Natuurbeheerplan Brabant, 2023, Provincie Brabant

Rijkswaterstaat. (2023). *Donge*. Geraadpleegd op 27 juli 2023, van <https://www.rijkswaterstaat.nl/water/vaarwegenoverzicht/donge>

Uitgevoerde onderzoek in opdracht provincie Noord Brabant (NWC)

Ruimte. Mensen. Toekomst.

Gebiedsvisie Achter de Hoeven
Gemeente Geertruidenberg

BRO

colofon

projectnaam
**Gebiedsvisie Achter de Hoeven
Gemeente Geertruidenberg**

datum
Juli 2023

projectnummer
P06404

opdrachtgever
Gemeente Geertruidenberg

BRO
projectleider
RTa

projectteam
IB, MvdS, TvG

bron kaft
BRO

Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
+31 (0)411 850 400
info@bro.nl
www.bro.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Opgave en doelstelling	4
1.3	Methode	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Verkenning	5
2.1	Huidige situatie	5
2.2	Belevingswaarde	7
2.3	Recreatiewaarde	9
2.4	Ecologische waarden	11
2.5	Draagkracht	14
3	Toekomstperspectief	16
3.1	Structuur op hoofdlijnen	16
3.1.1	Boslandschap	16
3.1.2	Ontwikkelveld - landschapskamer	17
3.1.3	Ontwikkelveld - boswonen	17
3.1.4	Parkzone	17
	Bijlage 1. Verslag resultaten bewonersavond	19
	Bijlage 2. Verslag digitale enquête	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Geertruidenberg is voornemens om het gebied “Achter de Hoeven” in Raamsdonksveer te ontwikkelen voor woningbouw. De locatie was in de jaren '90 in beeld maar is destijds niet ontwikkeld. Door de jaren heen is het gebied spontaan begroeid geraakt en bestaat nu uit bos, weiden en ruigten. Het gebied heeft de bestemming ‘Groen’ (bestemmingsplan Achter de Hoeven uit 2013) en is ca. 10 ha groot.

De bewoners van de naastgelegen wijk hechten veel waarde aan de groene uitstraling van het gebied en de mogelijkheid voor een ommeetje of partijtje voetbal. Daarnaast heeft het huidige groen in ecologisch opzicht ook waarde. De gemeenteraad heeft in 2020 besloten dat er harde voorwaarden worden gesteld aan de ontwikkeling van het gebied. Zo dient er zo min mogelijk bestaande natuur te worden opgeofferd voor woningen en wanneer nodig te worden gecompenseerd. Daarbij zijn er eisen gesteld aan de materialisatie en uitvoering van de nieuwe woningen.

Figuur 1: Ligging Achter de Hoeven

1.2 Opgave en doelstelling

De gemeente wil zorgvuldig omgaan met de bestaande gebiedswaarden en deze waar mogelijk versterken in samenhang met woningbouw. De gemeente is er van overtuigd dat de nieuwe inrichting van het gebied op lange termijn een meerwaarde kan betekenen voor de locatie zelf en haar omgeving. Om inzicht te krijgen in de huidige waarden én handvatten voor natuurversterking in samenhang met woningbouw, is er behoefte aan een gebiedsvisie.

Het gewenste resultaat van de gebiedsvisie is:

- Een waardering van de huidige gebiedswaarden (belevingswaarde, recreatiewaarde en natuurwaarde);
- Een ontwikkelvisie op natuurversterking in samenhang met woningbouw;

1.3 Methode

In de gebiedsvisie is ingezet op de volgende aspecten:

- **Samen waarde(n) bepalen.** Het creëren van een gedragen beeld van de aanwezige waarden in het gebied met bewoners en natuurbeschermers;
- **Ontwikkelen vanuit draagkracht.** De draagkracht van een gebied voor nieuwe ontwikkelingen is bepaald op basis van de karakteristieke waarden, ontwikkelkansen én de kwetsbaarheid van de waarden. De draagkracht bepaalt de aard en omvang van de nieuwe woningbouwontwikkeling;
- **Een toekomstperspectief.** In de visie is een eindbeeld op hoofdlijnen geschets van het plangebied, bestaande uit een ruimtelijk raamwerk en een aantal ontwikkelvelden waarin woningbouw voorstelbaar is.

Op deze manier is een gebiedsvisie opgesteld waarbinnen bestaande gebiedswaarden worden versterkt in samenhang met de ontwikkeling

van woningbouw. Vanuit het toekomstperspectief kan er richting worden gegeven aan de invulling van rood en groen.

1.4 Leeswijzer

Het tweede hoofdstuk geeft een verkenning van het gebied vanuit de ruimtelijke kenmerken, landschappelijke draagkracht en ambities en ontwikkelwensen vanuit de omgeving. Op basis van de draagkracht en ambities in het gebied is in Hoofdstuk 3 een toekomstperspectief gegeven voor de planlocatie ‘Achter de Hoeven’. Dit geeft het gewenste eindbeeld van het gebied en de richting waarin ontwikkelingen worden gestimuleerd.

2 Verkenning

De verkenning geeft inzicht in de aanwezige waarden en de draagkracht van het gebied. De gebiedswaarden zijn onderverdeeld in beleevingswaarden, recreatiewaarden en natuurwaarden. Op basis van een veldbezoek, bureaustudie en input vanuit de omwonenden en bezoekers van het gebied zijn de aspecten die de gebiedswaarde bepalen benoemd. In de verkenning is per waarde aangegeven welke kansen en wensen er zijn voor de instandhouding en versterking van de waarde.

Omdat de omwonenden en gebruikers als geen ander kunnen aangeven hoe het gebied wordt beleefd, is op 30 maart 2023 een bewonersavond georganiseerd om samen de gebiedswaarden te bepalen. Daarnaast is er een digitale enquête uitgezet waarin input is opgehaald vanuit de omgeving. De resultaten van de bewonersavond en het verslag van de digitale enquête zijn bijgevoegd als bijlage van de gebiedsvisie.

2.1 Huidige situatie

Het gebied Achter de Hoeven ligt tussen de dijk van de Donge, het aangrenzend bedrijventerrein Dombosch, de naastgelegen woonwijk en de sportvelden van het Dongemond College. Door jaren lange rust is er op het perceel een bosgebied ontwikkeld. Andere delen zijn opgehoogd met een zandpakket en hebben een tragere ontwikkeling doorgemaakt. Het gebied wordt momenteel gebruikt als wandelgebied. Ook heeft zich een hondensportvereniging gevestigd en zijn er op kleine schaal een paardenweide en een vlindertuin ingericht. Het gebied is daarmee zowel voor mens als dier een groene ruimte binnen de kern van Raamsdonksveer.

Figuur 2: Huidige situatie

Figuur 3: Open gebied langs de dijk aan de westzijde

Figuur 5: Houtsingels rondom de hondensport vanuit het westen gezien

Figuur 7: Watergang en bomenrij langs de Torbecke Singel

Figuur 4: Pad langs een droge greppel langs de zuidzijde van het bosgebied

Figuur 6: Woningen met zicht op de vlindertuin aan de oostzijde

Figuur 8: Pad op de dijk

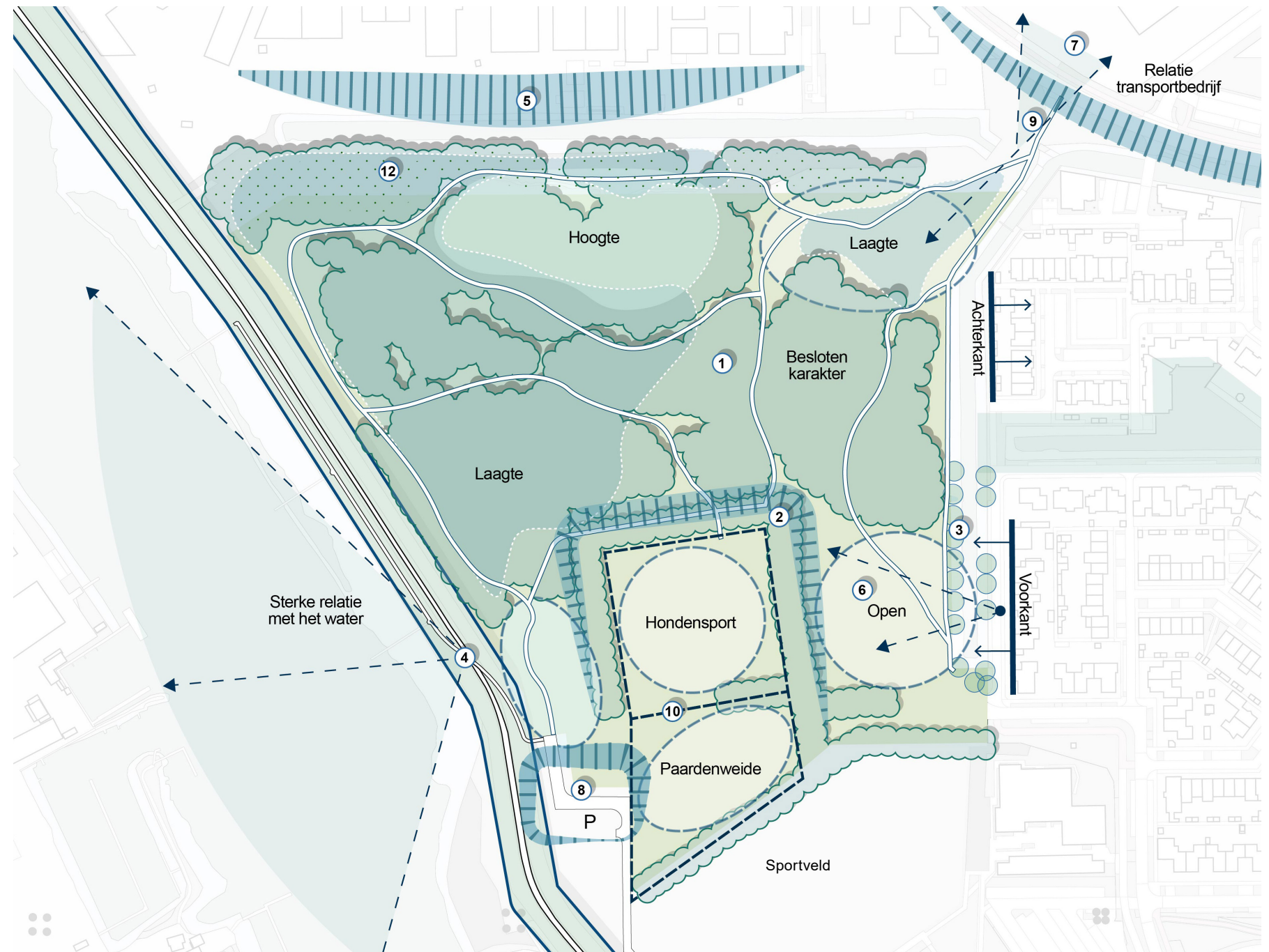
2.2 Belevingswaarde

De belevingswaarde heeft betrekking op de mate waarin de gebruiker een gebied, of het gebruik van het gebied als kwalitatief ervaart. Het is een kwaliteitscriterium bij de beoordeling van een gebied (bebouwd of open) of de directe omgeving.

De kwaliteit van een gebied wordt in sterke mate bepaald door de belevingswaarde. Deze kan betrekking hebben op de ruimtelijke kwaliteit, vorm, inrichting, diversiteit van het gebouwde en onbebouwde terrein. De beleving kan zowel positief als negatief worden beleefd door gebruikers van het gebied. De belevingswaarde vervult een belangrijke rol in de beoordeling van een gebied.

De volgende elementen bepalen de belevingswaarde van Achter de Hoeven:

1. Het bosgebied: De belevingswaarde van het bos wordt bepaald door de compactheid van de aanwezige bomen en struiken. Hierdoor heeft het een besloten karakter. Het bos blokkeert ook geluid en licht afkomstig van de bedrijven aan de rivierkade (overzijde van de Donge). Verschillen in hoogte dragen bij aan de afwisselende beleving van het bosgebied.
2. Houtsingels (boomlanen rondom hondensport en paardenweide) vormen een kamerstructuur die open ruimtes definiëren en kaderen.
3. Laanbeplanting langs de watergang draagt bij aan de kleinschaligheid van het gebied.
4. De Donge is sterk beleefbaar door de paden op en aan de dijk.
5. De achterkanten van bedrijven aan de Brasem vormen een harde overgang en zorgen voor geluidsoverlast.
6. De vlindertuin is slecht onderhouden en heeft niet de gewenste uitstraling.
7. Langs de Zalmweg is het transportbedrijf sterk aanwezig vanuit het gebied qua zicht en geluid.
8. De parkeerplaats ligt deels ingesloten door bos, waardoor deze

Figuur 9: Belevingswaarden

- afgezonderd ligt en door sommige als onveilig wordt ervaren.
- 9. De kruising bij de Zalmweg wordt als onveilig ervaren.
  - 10. De hekwerken rondom de hondensport, paardenweide en het sportveld van het Dongemond College zijn fysieke barrières.

Het gebied kent een duidelijke ruimtelijke functiescheiding. Het noordelijk deel heeft een natuurlijke uitstraling, waar vooral het groene karakter en de beslotenheid de sfeer bepalen. Besloten en open delen wisselen elkaar af, waardoor de ruimtes spannend en divers zijn. Dit deel van het gebied staat vooral in teken van rust, dwalen en genieten van de natuur.

Het zuidelijk deel bevat een aantal functies die niet per se gebonden zijn aan het gebied, zoals de hondensport, een parkeerplaats en de paardenweide.

Wensen en kansen

Op het gebied van beleving zijn o.b.v. veldstudie, bureaustudie en samen met de omgeving kansen en wensen benoemd.

Op de bewonersavond werd duidelijk dat men de meeste waarde hecht aan het bosrijke gebied. Hoe dichter en compacter het bos, hoe mooier men het gebied vindt. Ook de dijk wordt als belangrijke structuur ervaren. Vanaf de dijk is de zonsondergang goed waarneembaar. Echter vinden omwonenden dat de relatie met de naastgelegen wijk ontbreekt. Er liggen kansen voor meer verbindingen met de dijk. Aan de oostzijde van het terrein ziet men kansen voor meer openheid en verbinding. Het zicht op de bestaande vlindertuin is hierbij een goed voorbeeld. Bovendien zien omwonenden graag een (open) parkzone nabij de bestaande wijk.

Een aantal plaatsen in het gebied worden als onveilig ervaren. Dit zijn onder andere de parkeerplaats en de afslag naar de Zalmweg (noord-oostzijde). De parkeerplaats zou volgens de omwonenden en gebruikers betrokken moeten worden in de gebiedsontwikkeling.

Het hondensportterrein en de paardenweide worden als minder aantrekkelijk ervaren. Vooral de hondensport noemt men een geschikte ontwikkellocatie voor wonen en groen.

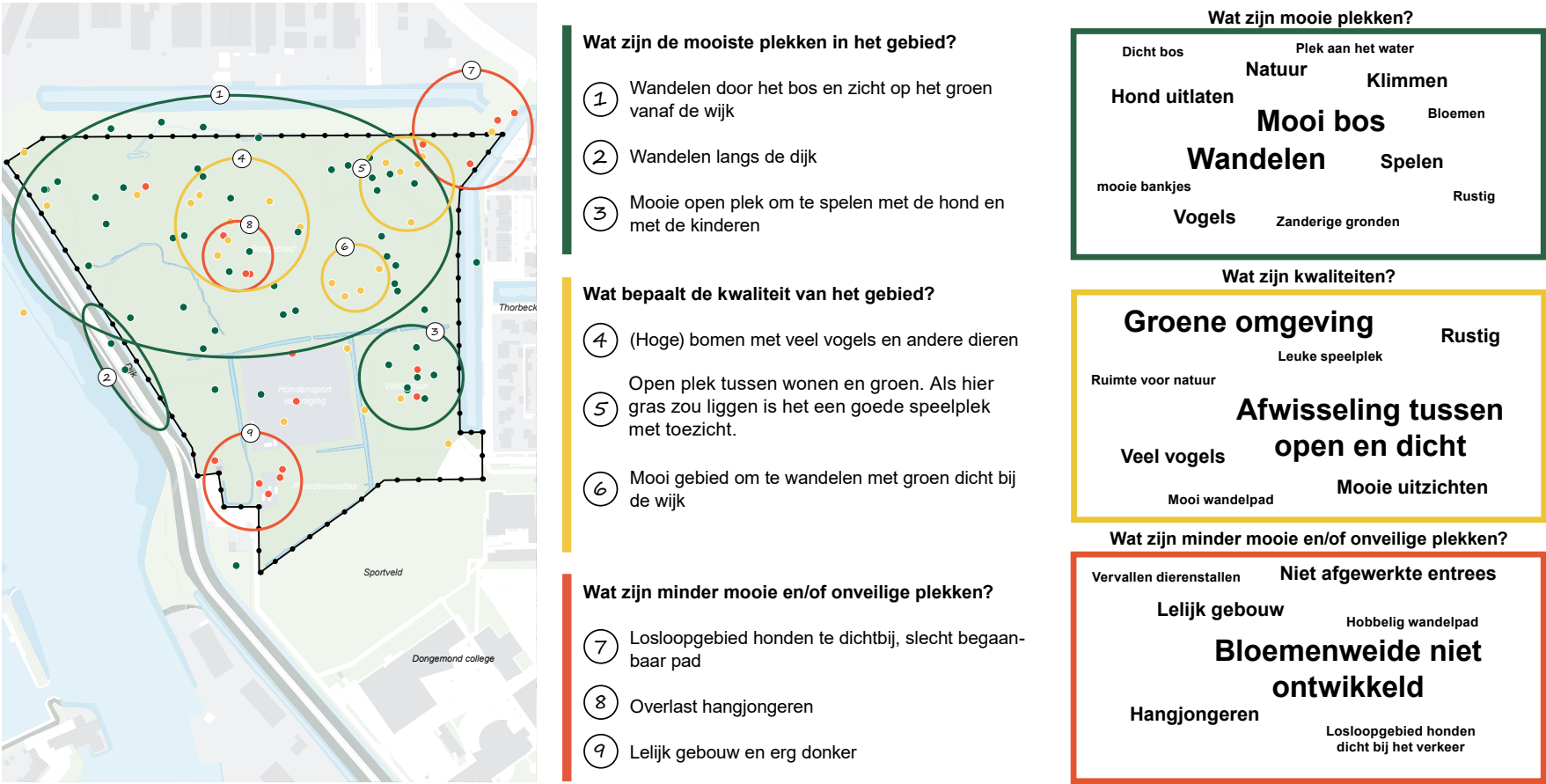
Ook op het gebied van water ontbreekt de verbinding. Vanuit de Thorbecke Singel ziet men graag een overgang vanuit de wijk naar het bos. Op dit moment is deze structuur minder beleefbaar en vooral niet bruikbaar.

Aan de noordzijde van het terrein ligt tevens een dichte groenstructuur, waardoor het zicht op het water beperkt is. Men vindt dat deze

groenstructuur zwaarder mag worden aangezet om geluidsoverlast te beperken vanuit het industriegebied.

Ook ervaart men overlast vanuit de scheepvaart aan de Donge en het industrieterrein. Echter vinden omwonenden niet dat de bedrijvigheid hierdoor zou moeten worden ingeperkt, maar dat de bomen, die de overlast beperken, behouden moeten blijven.

In figuur 10 zijn de resultaten van de digitale enquête m.b.t. de belevingswaarden op kaart gezet (zie 'bijlage 2: verslag digitale enquête' voor verdere toelichting).

Figuur 10: Belevingswaarden - resultaten digitale enquête

2.3 Recreatiewaarde

De recreatiewaarde hangt sterk samen met de aanwezige functies en de bereikbaarheid van een gebied. De soort functies en de onderhoudstoestand van het gebied bepalen of het gebied toegankelijk is voor passanten en recreanten.

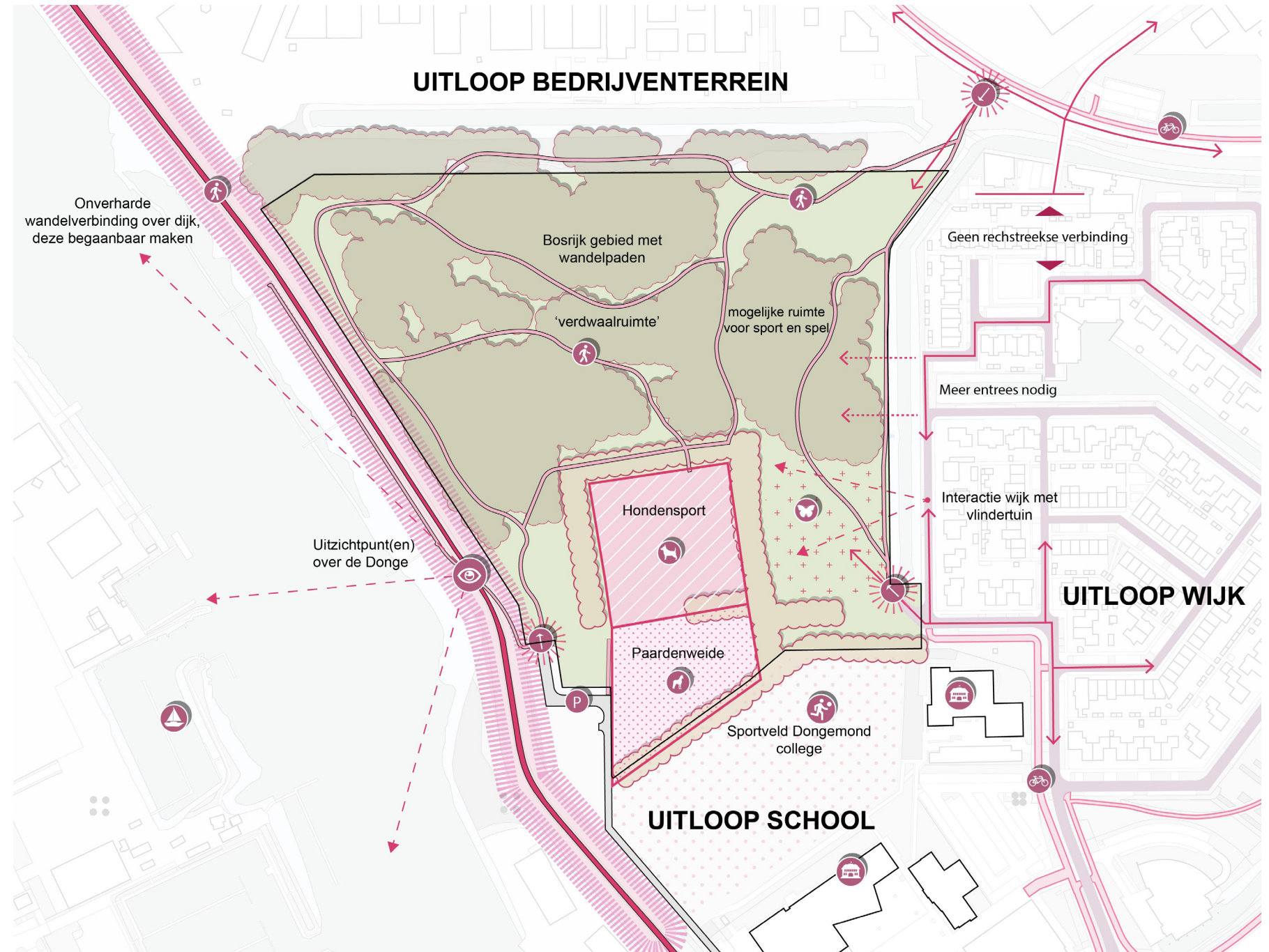
Achter de Hoeven typeert zich door de aanwezigheid van meanderende paden door het compacte bosgebied. De samenstelling en diversiteit van het bos zorgen voor een aantrekkelijke looproute. De paden zijn over het algemeen goed onderhouden en toegankelijk. Het gebied heeft drie toegangen: aan de Collegeweg, vanaf de Zalmweg en vanuit het parkeerterrein ten zuidwesten van de hondensportvereniging (Reenweg).

Door de ligging van deze toegangen is het gebied een uitloopgebied vanuit de naastgelegen wijk, maar wordt het ook gebruikt door werknemers vanuit het industrieterrein Dombosch en leerlingen van het Dongemond College om doorheen te fietsen of wandelen.

Naast wandelroutes en entrees komen er verschillende functies voor in het gebied. Zoals eerder aangegeven liggen het hondensportterrein en de paardenweide vrij afgezonderd en hebben geen directe relatie met het gebied. Het zuidelijk deel van Achter de Hoeven wordt daardoor gebruikt door mensen die specifiek komen voor deze functies. Ook spelen kinderen in de bossen en worden de open plekken gebruikt door de scouting voor sport en spel.

De volgende elementen bepalen de recreatiewaarde van het gebied:

- Aanwezigheid van wandelpaden in het bosgebied.
- Verbinding vanuit de wijk door bestaande fietsroutes.
- Ruimte voor sport en spel: open velden en spelen in het bos.
- Functies buiten het gebied: Dongemond college, sportveld, uitzicht over de Donge (kades).

Figuur 11: Recreatiewaarden

- Functies in het gebied: hondensportvereniging, paardenweide, vliedertuin en parkeerterrein.
- De entrees aan de Collegeweg, Zalmweg en Reenweg.

Wensen en kansen

Op het gebied van recreatie zijn o.b.v. veldstudie, bureaustudie en eveneens samen met de omgeving kansen en wensen benoemd.

Zo missen de omwonenden en gebruikers van het gebied een pad, waarbij één duidelijke ronde kan worden gelopen. Het toevoegen van meer (wandel)entrees in het gebied helpt hierbij. Aangezien het gebied ook wordt gebruikt door mensen verder uit het dorp, wil men graag de toegang tot en van de dijk naar het bestaande woongebied versterken. De weg op de dijk leidt namelijk naar de Biesbosch. Ook vindt men het belangrijk dat er variatie zit in de rondes/ routes. Zo wil men langs oevers kunnen lopen, maar ook door het bos of in een gebied dat meer open is. Toegankelijkheid van de routing is ook van belang. De routes in het bosgebied zijn voor ouderen en invaliden moeilijker begaanbaar

Er zijn in de pauze regelmatig werknemers die vanuit het bedrijventerrein Dombosch een lunchwandeling lopen. Ook vanuit het bedrijventerrein is een veilige en goede entree een pre, net als prullenbakken en bankjes.

De Thorbecke Singel is erg druk, met name voor en na school. Men wil hier graag een extra fietsroute door het gebied, waardoor de Thorbecke Singel wordt ontlast.

Momenteel maken veelal oudere kinderen gebruik van het gebied (hutten bouwen en ravotten). Een zone voor sport en spel dicht op de wijk zou een verbetering zijn, waarbij ook jongere kinderen een speelruimte krijgen. Ook wil men graag een ruimte creëren voor de scouting om hier activiteiten te doen.

In figuur 12 zijn de resultaten van de digitale enquête m.b.t. de beleavingswaarden op kaart gezet (zie ‘bijlage 2: verslag digitale enquête’ voor verdere toelichting).

Figuur 12: Recreatiewaarden - resultaten digitale enquête

Op welke plekken komt u het meeste?

- 1 Wandelronde door het bos en langs de dijk, plekken om met kinderen en hond te spelen
- 2 Wandelen en spelen in open gedeelten van het bos
- 3 In het veld spelen met de kinderen en de hond, dichtbij de wijk

Welke route neemt u het meeste?

- 4 Een rondje door het bos, voor verkoeling en het spotten van dieren. Ook wordt vanuit het rondje over de dijk gelopen

Waar mist u nog routes?

- 5 Vanaf het bedrijventerrein naar de dijk
- 6 Vanaf de Zalmweg naar het Dongemond College
- 7 Rondom de hondensportvereniging

Waar mist u entrees?

- 8 Vanaf de dijk naar het bosgebied
- 9 Vanaf de Thorbecke Singel het gebied in

2.4 Ecologische waarden

De natuurwaarde wordt bepaald door de bestaande of potentiële ecologische en landschappelijke waarden van het gebied, de ligging binnen de natuurlijke structuur en zijn belang voor de natuurlijke waterhuishouding van de omgeving.

Achter de Hoeven is een gebied wat gelegen is op een zeekleibodem, en tot eind jaren '80 in gebruik is geweest als landbouwgebied in de polder 'Achter de Hoeven'. In de jaren '90 zijn grote delen van de polder ingevuld met industrieterrein Dombosch en woonwijken. De bodem en landschappelijke structuren zijn bepalend voor de huidige en potentiële natuurwaarden van een gebied. Voor Achter de Hoeven is een Quicksan Flora en Fauna uitgevoerd (Econsultancy 2021) en een veldbezoek en inventarisatie van ecologische waarden door een ecooloog van BRO in 2023.

Op basis van deze input bepalen de volgende elementen de ecologische waarden van het gebied:

1. De Donge vormt een ecologische verbindingszone (EHS) binnen het NNN.
2. De kortgemaaide dijk kan voor sommige soorten een barrière vormen.
3. Het bosgebied bestaat voornamelijk uit Wilgen, Rode Kornoelje en berken. Dit zijn de eerste boomsoorten die opkomen zonder beheer. Door deze spontane ontwikkeling is er weinig variatie ter plaatse. Er is binnen het bos dan ook geen sprake van 'volwassen' natuur. Dit betekent dat de huidige natuur in hetzelfde successiestadium (ecologische ontwikkelfase) is. De ontwikkeltijd is beperkt waardoor de ecologische waarde wordt gedrukt. De natuur is namelijk snel vervangbaar.
4. Er zijn aan de noord- en oostzijde kruidenrijke graslanden aanwezig. De ontwikkeling van dit grasland is zeer beperkt (0-5 jaar). Het habitat is daardoor gemakkelijk opnieuw te ontwikkelen.
5. Aanwezige ophogingen zorgen voor variatie.

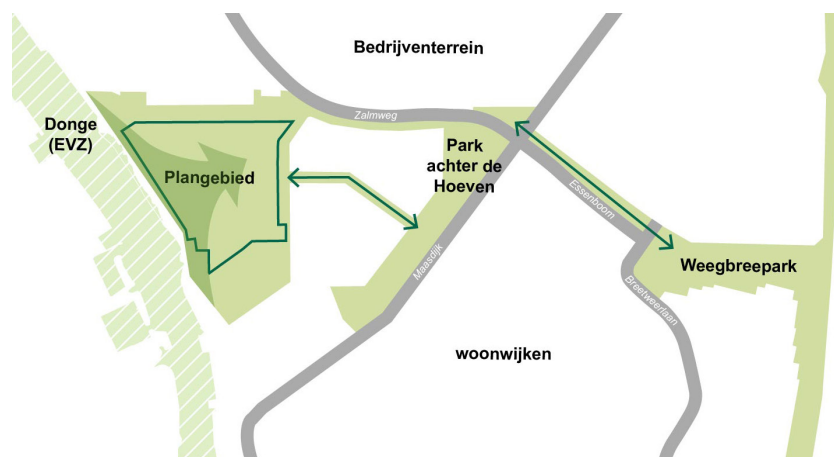

Figuur 13: Natuurwaarden

6. Aan de zuidzijde van het plangebied liggen enkele weides. Deze weides zijn voedselrijk. Er is weinig schuilgelegenheid voor fauna.
7. Het plangebied ligt t.o.v. de omgeving voor een groot deel lager in het landschap, hiermee kan het gebied fungeren als waterbergingsgebied.
8. De aanwezige stroompjes en sloten binnen het bosgebied zijn aan het verlanden.
9. Locatie met witzand, weinig ecologische waarde.
10. Waardevolle Kastanjelaan.
11. Sterke aanwezigheid kamerstructuur door houtwallen.
12. De vlindertuin is slecht onderhouden wat de ecologische waarde drukt.
13. Slib aanwezig door bestaande sloten.

Natuurnetwerk

Ten westen van het plangebied ligt de Donge, die 1 kilometer richting het noorden uitmondt in de Bergsche Maas, ter hoogte van de Biesbosch. Richting het zuiden verbindt de Donge en zijn aftakkingen grote en kleine natuurgebieden die in en rond het beekdallandschap zijn gelegen. De Donge is dan ook aangewezen als Ecologische Verbindingszone

Figuur 14: Ligging ten opzichte van de Donge, Park Achter de Hoeven en Weegbreepark.

(EVZ). Een goed functionerende EVZ is robuust, en bevat verschillende stapstenen. Stapstenen zijn grotere stukken natuur die als stopplek en geschikt habitat kunnen dienen. Door de ligging van Achter de Hoeven aan de Donge heeft dit gebied een functie als stapsteen in de groen-blauwe structuur. De tussengelegen kortgemaaide dijk kan voor sommige soorten echter een barrière vormen.

Bosgebied

Het bosgebied in Achter de Hoeven bestaat voornamelijk uit schietwilg. Daarnaast is er opschot van andere wilgen, rode kornoelje en berk aanwezig. Dit betreft pioniervegetatie. Schietwilg is een snelgroeiende soort met korte levensduur (60-80 jaar). Binnen het plangebied hebben deze zich zonder beheer tot grote bomen kunnen ontwikkelen. Hierbij is ook veel ondergroei ontstaan. Wilgen trekken veel insectenfauna aan, zoals een grote hoeveelheid wilde bijen en (nacht)vlinders.

Dergelijke spontane ontwikkeling zorgt er voor dat je een bosgebied krijgt met weinig variatie aan soorten en leeftijd. In grote lijnen is dit ook zichtbaar. Toch is er vrij veel variatie aanwezig in het gebied, onder andere door de zandophogingen en aanwezige sloten. Oudere of aangeplante bomen(rijen) zijn in het gebied niet aanwezig.

De hoeveelheid dood hout is nog beperkt, maar de wilgen beginnen in een aftakelstadium te komen, waarbij takken of hele boomkruinen afsterven, en ze gevoelig worden voor infecties. Bij stormen kunnen bomen of hele delen van het bos geveld worden. Hierdoor ontstaat meer structuur, en dit geeft ruimte in de successie van het bos, waarbij bijvoorbeeld essen en eiken door kunnen schieten.

Een gevarieerd bos bevat echter verschillende successiestadia (ecologische ontwikkelfasen), wat hier niet het geval is. Het betreft een bos vol in ontwikkeling, waardoor het veel biodiversiteit kan herbergen. Door te dunnen en eventueel bomen aan te planten kan in het bos meer variatie in successie ontstaan. In de huidige staat is de ontwikkeltijd van het bos beperkt, wat de waarde drukt.

Een zeer belangrijke waarde van het gebied is de ligging aan de Donge, waar deze een duidelijke stapsteenfunctie heeft. Bescherming en beheer van de natuur ontbreekt nu. Bescherming, goed beheer en een juiste inrichting versterkt de stapsteenfunctie.

Kruidenrijk grasland

Op enkele locaties in het gebied is kruidenrijk grasland aanwezig. Dit betreft de bloemenweide in het oosten en een terrein in het noordoosten van het plangebied.

Het betreft schrale gronden welke door de aanbreng van voedselarme grond nooit tot bos is ontwikkeld. Het aanwezige wit zand is inmiddels dichtgegroeid, op een enkele locatie na. De kruidenrijke graslanden bieden veel diversiteit. Omdat het grotendeels niet beheerd wordt kunnen populaties van flora en fauna hier ongestoord gedijen. De variatie aan planten zorgt voor voedsel voor een diversiteit aan insecten. Ook zijn er in de open gebieden veel konijnensporen aanwezig. De ontwikkeltijd van kruidenrijk grasland is zeer beperkt (0-5 jaar). Het habitat is daarmee gemakkelijk opnieuw te ontwikkelen.

Weides

In het zuidelijk deel van het gebied zijn enkele weides aanwezig, die gebruikt worden voor hondensport en voor het houden van paarden. Het betreft vrij voedselrijke weilanden, die kort gemaaid of begraaasd worden, en regelmatig bemest. Naar verwachting is hier een relatief lage diversiteit aan planten aanwezig.

Door de dierlijke bemesting zijn de weilanden voedselrijk, en zal dit veel leven bevatten als mieren en regenwormen. Doordat dit gemaaid of begraaasd is, is dit als voedselbron eenvoudig te bereiken. Vogels als groene specht en spreeuw maken hier gebruik van. Het gebied is middels hekwerk min of meer afgesloten voor middelgrote zoogdieren. De weides bieden geen schuilgelegenheid en weinig diversiteit. Ontwikkeltijd is zeer kort (0-5 jaar).

Algemene waarden

Naast de specifieke natuurwaarden is er ook een aantal algemene waarden van het gebied aanwezig, zoals waterhuishouding, kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, openheid en de landschapsstructuur.

Waterhuishouding

Voor de waterhuishouding van de omgeving kan het gebied belangrijk zijn. Het is lager gelegen dan de omliggende gebieden, en kan daar-door als waterberging dienen met een vertraagde afvoer.

Kwaliteit van de bodem, water en lucht.

De bodem is een aantal decennia geleden aangelegd voor een woonfunctie. Door de beperkte leeftijd van de huidige natuur heeft de bodem zich nog niet goed ontwikkeld. Hierdoor heeft de bodem weinig kwaliteit voor natuurontwikkeling. Voordat het gebied braak kwam te liggen is het gedurende lange tijd als landbouwgrond gebruikt. Daarnaast is in een deel van het gebied zand gestort. In het bos ontwikkelt zich een humuslaag. Deze is echter nog beperkt in ontwikkeling. Het bosgebied kan zorgen voor zuivering van lucht, zoals een vermindering van de fijnstof en stikstof in de lucht.

Rust en stilte

De functies in het gebied kunnen vrij veel geluid veroorzaken. Ook wordt het gebied veelvuldig betreden door recreanten. Met name 's nachts zal er veel rust en stilte in het gebied aanwezig zijn. In de omgeving is deze waarde beperkt aanwezig.

Donkerte

Rondom het gebied is verlichting aanwezig. Binnen het plangebied is het echter donker, wat momenteel een belangrijke waarde is.

Openheid en landschapsstructuur

Het gebied is een gesloten tot halfopen terrein. Er zijn veel bosranden en struweellagen aanwezig. Behalve de boskamers wordt de mate van openheid volledig bepaald door de ondergrond. Hierdoor is een

landschapsstructuur buiten de boskamers niet aanwezig.

Wensen en kansen

Op het gebied van natuurontwikkeling en de versterking van ecologische waarden zijn o.b.v. veldstudie, bureaustudie en eveneens samen met de omgeving kansen en wensen benoemd.

Met betrekking tot het bosgebied liggen er kansen voor:

- Bosverbetering: successiestadia bevorderen (selectieve kap) en daarmee de diversiteit van het bos.
- Verzachten barrierewerking dijk: overgang verbeteren door hogere vegetatie.
- Waterberging: Het plangebied ligt t.a.v. de omgeving voor een groot deel lager in het landschap, hiermee kan het gebied fungeren als waterbergingsgebied.
- Bodemverbetering: De bodemkwaliteit is slecht. Voordat het gebied braak kwam te liggen is het gedurende lange tijd als landbouwgrond gebruikt. Daarnaast is in een deel van het gebied zand gestort. Met de ontwikkeling kan er bodemverbetering plaatsvinden.
- Gebiedsvreemde functies uitplaatsen (hondensportterrein en paardenweide) geeft ruimte voor meer bos en ruigtevelden.
- Waardevolle bomenrijen doortrekken en aanvullen versterkt de opgaande structuren.
- Meer betrokkenheid van water/waterelementen (poel/(vis)vijver) in het gebied.
- Verhogen biodiversiteit door het werken met kern, mantel en zoom-vegetatie en kruidenmengsels.
- Gedeeltelijk afsluiten van het bos ter bevordering van flora en fauna: stiltegebieden.

In figuur 15 zijn de resultaten van de digitale enquête m.b.t. de beleevingswaarden op kaart gezet (zie 'bijlage 2: verslag digitale enquête' voor verdere toelichting).

Welke onderdelen van het gebied ziet u als belangrijk voor de natuur?

- 1 Het dichte bos, er zijn veel soorten te vinden
- 2 Het gehele bos met open velden erbij

Wat wilt u graag behouden?

- 3 Alles waar in gewandeld en gespeeld kan worden
- 4 De afwisseling tussen dicht en open gebieden. Het veld waar met de hond gespeeld kan worden en het zicht op het groen vanuit de wijk.

Figuur 15: Natuurwaarden - resultaten digitale enquête

2.5 Draagkracht

Vanuit de verkenning van de gebiedswaarden is de draagkracht bepaald van het gebied. De draagkracht is bepaald door de aanwezige waarden van het gebied, de ontwikkelkansen én de kwetsbaarheid van deze waarden. Door de grens te bepalen, wordt de draagkracht van een gebied vastgesteld. Dit beschermt de kernkwaliteiten van het gebied, maar geeft ook de ruimte aan nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen, zoals woningbouw.

Het resultaat is een verdeling in hoofdzakelijk 4 gebieden, waarbinnen verschillende accenten zijn gelegd. De gebieden zijn:

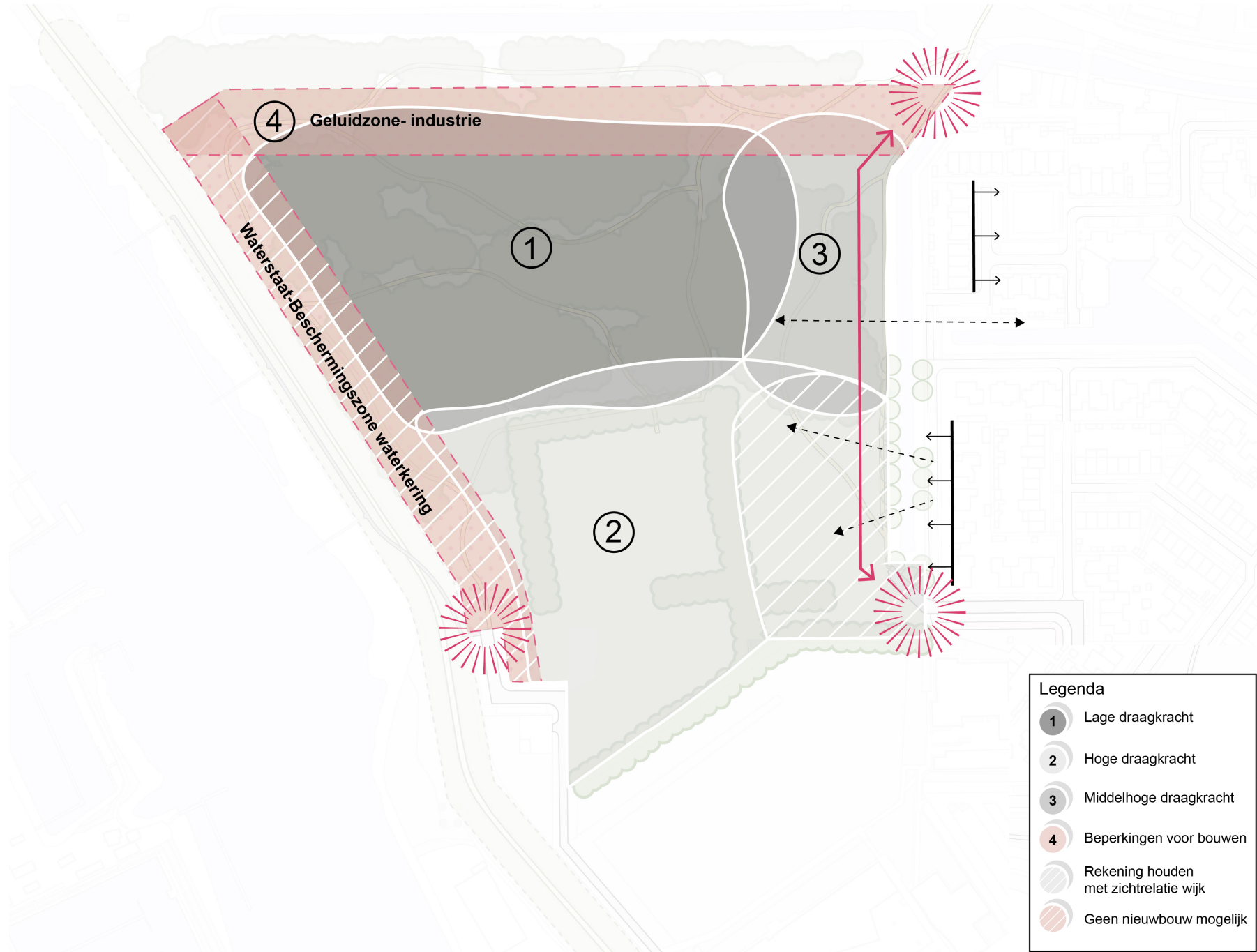
- Boslandschap - lage draagkracht
- Functionele zone - hoge draagkracht
- Overgangszone - middelhoge draagkracht
- Vrijwaringszone - beperkingen voor bouwen

1. Boslandschap

In het deelgebied ‘Boslandschap’, staat het groene karakter absoluut op nummer één. Het belangrijkste doel is hier het beschermen en versterken van het besloten karakter en de aanwezige natuurwaarden. Vanwege de hoge (potentiële) natuurwaarden in dit deelgebied is de draagkracht in vergelijking tot de andere zones beperkt en moet er vooral gezocht worden naar activiteiten die echt in harmonie zijn met de natuurfunctie van dit gebied. De eenheid van het bosgebied is ook van belang bij de ontwikkeling van de directe omgeving. Het opdelen van het bos in kleinere delen doet namelijk afbreuk aan het geheel. Langs de randen liggen er kansen voor het aanvullen van bos en het maken van betere entrees.

2. Functionele zone

Aan de zuidzijde van het gebied bevindt zich een functionele zone met een duidelijke structuur van houtsingels (boomlanen) en open velden. Binnen deze kamerstructuur hebben zich verschillende functies gevestigd. Doordat de aanwezige functies niet per se locatiegebonden zijn

Figuur 16: Draagkracht

heeft deze zone de grootste draagkracht als het gaat om het omvormen van de huidige situatie naar woningbouw. Daarbij dient wel rekening te worden gehouden met de zichtrelatie naar de aangrenzende wijk. Ook is er een grote kwaliteitsslag te behalen door het weghalen van hekwerken en het verbeteren van de doorwaadbaarheid van het gebied.

3. Overgangszone

De overgangszone betreft de zone aan de oostzijde van het plangebied. Hier gaat het bos over naar de naastgelegen woonwijk. De overgangszone wordt begrensd door de Thorbecke Singel en naastgelegen sloot. Deze zone is zowel vanaf de Zalmweg als vanaf de Collegeweg bereikbaar.

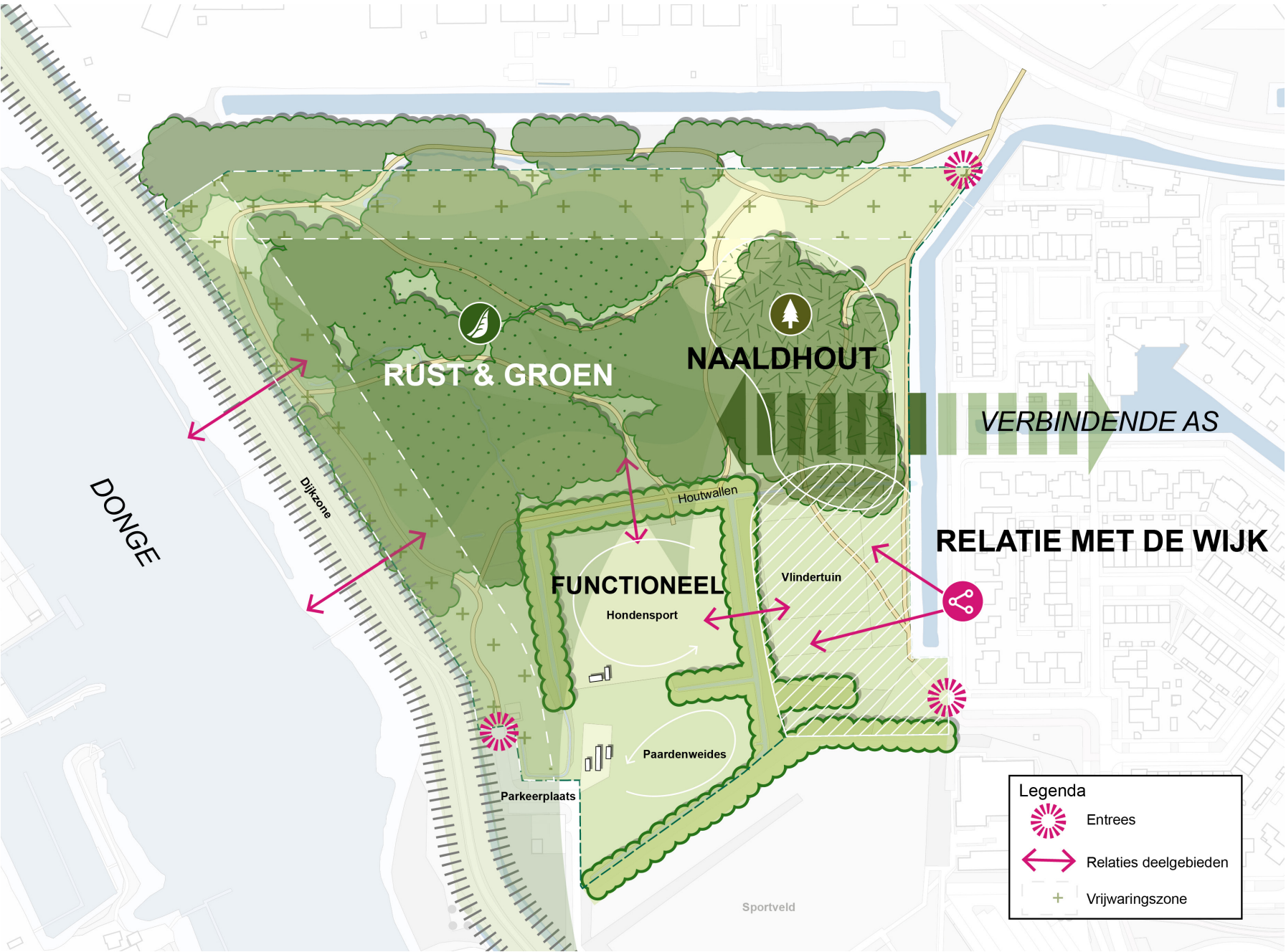
Voor een deel bestaat dit gebied uit een bos met naalddhout. Dit stuk bos heeft beperktere ecologische waarden dan bijvoorbeeld een gemengd loofbos. Dit maakt het onderscheidend t.o.v. het naastgelegen boslandchap. De positie naast en relatie met de huidige woonwijk, een goede bereikbaarheid vanuit bestaande wegen en de beperkte aanwezige ecologische waarden maken dat dit gebied een middelhoge draagkracht voor het omvormen van de huidige situatie naar woningbouw heeft.

4. Vrijwaringszone

Langs de dijk en aan de zijde van het bedrijventerrein liggen vrijwaringszones (bestemmingsplan Achter de Hoeven uit 2013). Langs de dijk betreft dit de dubbelbestemming ‘Waterstaat-waterkering’ en ‘Waterstaat-beschermingszone waterkering’. Aan de noordzijde is een vrijwaringszone ingesteld vanuit de geluidzone industrie.

Voor de zone waterstaat - beschermingszone watergang is nieuwe bebouwing uitgesloten.

In de geluidzone industrie gelden beperkingen voor het bouwen van woningen. De mogelijkheden voor nieuwe woningen binnen deze gebieden is daarmee laag. Alleen aan de noordzijde is nieuwbouw voorstelbaar, met inachtneming van de geldende voorwaarden. Deze zones kunnen een belangrijke rol spelen ter inpassing van het (nieuwe woon)gebied en de versterking van huidige ecologische waarden.

Figuur 17: Draagkracht in relatie tot gebiedskarakter: het plangebied bestaat uit verschillende deelgebieden die een eigen sfeer en karakter kennen. (Potentiële) relaties tussen de deelgebieden (kunnen) zorgen voor eenheid.

3 Toekomstperspectief

Vanuit de draagkracht en ontwikkelkansen is een toekomstperspectief opgesteld voor Achter de Hoeven. Het toekomstperspectief omschrijft op hoofdlijnen het gewenste eindbeeld van het plangebied en de manier waarop nieuwe ontwikkelingen een kwaliteitsimpuls kunnen geven aan het gebied.

Om dit te bereiken is er een aantal vaste elementen benoemd die structuur bieden aan de verschillende woonvelden en andere ruimteclaims. Daarbij is de koppeling gemaakt tussen het woningbouwprogramma en de mogelijkheid voor een impuls in de landschappelijke, recreatieve en ecologische kwaliteit. Per ontwikkelveld is in beeld gebracht welke mogelijkheden er zijn om bij te dragen aan de versterking van gebiedswaarden.

3.1 Structuur op hoofdlijnen

3.1.1 Boslandschap

In dit deelgebied komen volop natuurwaarden voor en is het doel om deze natuurwaarden te beschermen en te versterken. De omvangrijke en besloten boskern is de hoofdstructuurdrager van deze zone en tevens de kwaliteit voor naastgelegen gebieden. Natuurversterking is kansrijk in twee richtingen, de bestaande natuur kan versterkt worden, bijvoorbeeld door deze gevarieerder te maken en gebieden qua typering beter aan te laten sluiten bij de doelsoorten.

Daarnaast liggen er ook kansen om natuurareaal toe te voegen in de directe omgeving van de bestaande natuur. Dit kan bijvoorbeeld door slimme combinaties te maken met 'rode' initiatieven in de naastgelegen deelgebieden en door de invulling van gebieden in de vrijwaringszones.

Het aanleggen van recreatieve paden is belangrijk voor bezoekers om de natuur te beleven en als verbinding tussen de bestaande en nieuwe woongebieden. Het uitgangspunt dat hierbij voorop staat is dat het gebied niet wordt verstoord, maar wel voor een deel kan worden opengesteld. Het beperken van verharding en de uitvoering van recreatieve

Figuur 18: Toekomstperspectief

paden in halfverharding helpt hierbij. Aandacht gaat uit naar het maken van een doorlopende route en een nieuwe entree aan de dijk.

3.1.2 Ontwikkelveld - landschapskamer

Binnen de functionele zone kan er een flinke kwaliteitsslag worden behaald als het gaat om het omvormen van de huidige situatie. De landschapskamers lenen zich goed voor omvorming naar woningbouw, wanneer hiermee tevens een landschappelijke meerwaarde bereikt wordt. Deze transformatie wordt ingepast met behoud van de aanwezige houtsingels (bomenlanen), zodat het groene karakter en de lokale schaal kan worden behouden. Het toevoegen van een nieuwe bomenlaan in het verlengde van Reenweg versterkt deze structuur. De houtsingels geven structuur aan de te ontwikkelen woonvelden en zorgen voor een gebiedseigen inpassing in het landschap.

Bij de ontwikkeling van dit deelgebied is het van belang dat de sterke kamerstructuur gewaarborgd is en er ruimte gehouden wordt tussen de nieuwbouw en de woningen langs de Thorbecke Singel die naar het gebied zijn gericht. Het omvormen van deze zone tot woongebied biedt kansen voor de toegankelijkheid van het bosgebied en daarmee

ook een sterkere verbinding van de woonwijk naar de dijk (Donge). De padenstructuur dient daarbij aan te takken in het bosgebied. Langs de dijkzone liggen er mogelijkheden om bos toe te voegen. Passende woningtypologie in dit deelgebied is grondgebonden woningen in gemengde bouwblokken waar geparkeerd wordt langs de randen of in een hofjesstructuur. Parkeren kan daarbij gecombineerd worden met waterberging (grasbeton).

3.1.3 Ontwikkelveld - boswonen

Het ontwikkelveld - boswonen lijkt in veel opzichten op het ontwikkelveld - landschapskamer. De schaal is echter groter en het gebied heeft een rustigere groenere uitstraling. Het is belangrijk voort te bouwen op de kwaliteiten vanuit het naastgelegen bosgebied. Het deelgebied wordt gekenmerkt door de inpassing van grotere bouwblokken die in een bosrijke omgeving staan. Dit zijn bij voorkeur appartementgebouwen, zodat er geen versnippering van bosareaal plaatsvindt door het uitgeven van tuinen. Parkeerplaatsen zijn rondom en waar mogelijk onder de gebouwen ingepast met veel groen (ook combineren met waterberging), waarbij het bos doorloopt tot tussen de gebouwen. Voldoende afstand

tussen de gebouwen (>25m) is daarom van belang. Uitgangspunt voor de gebouwen is dat de maximale bouwhoogte onder de boomkronen blijft. Oriëntatie van gebouwen is naar de oostzijde. De ontsluiting vindt bij voorkeur plaats via oostwest insteekstraten. De padenstructuur dient daarbij aan te takken in het bosgebied. Aan de noordzijde ligt de mogelijkheid voor toevoegen van bos. Binnen de geluidszone van omliggende bedrijven dient onderzocht te worden wat de mogelijkheid is voor woningbouw

3.1.4 Parkzone

Tussen de twee ontwikkelvelden en langs de oostrand is een parkzone geïntroduceerd, die aansluit op het groenblauwe netwerk langs de Thorbecke Singel. Structurerende elementen hierin zijn de ontsluitingswegen, bomenrij en de huidige watergang. De parkzone heeft een open karakter en biedt ruimte voor sport en spel, verblijven en (extra) water. De parkzone zorgt er voor dat er een gepaste afstand wordt gehouden tot de naastgelegen woningen en functioneert als een overgangszone naar het bos. Een kans binnen de parkzone is het realiseren van een fysieke verbinding naar de Thorbecke Singel, in lijn met de huidige watergang.

Figuur 19: Voorbeelden van woningen en appartementengebouwen direct langs een bosrand of landschapskamer

Figuur 20: Parkzone met sport en spel in het verlengde van het boslandschap

Ruimte. Mensen. Toekomst.

Amsterdam

Rijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
+31 (0)20 506 19 99

Boxtel

Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
+31 (0)411 850 400

Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
+31 (0)77 373 06 01

info@bro.nl
www.bro.nl

Bijlage 1.

Verslag resultaten bewonersavond

Resultaten bijeenkomst 30 maart

In de bijeenkomst op 30 maart is input gevraagd a.d.h.v. 3 werksessies met betrekking tot belevingswaarden, recreatiewaarden en ecologische waarden.

Belevingswaarde

1. Overlast industrie (licht, geluid)
2. Kern bosgebied
3. Groenstructuur blokkeert zicht op bedrijven
4. Sociaal onveilige locaties
5. Kans voor meer openheid naar de wijk
6. Kans voor verbinding met de wijk
7. Minder mooie/ prettige locaties
8. Mogelijkheid voor ontwikkeling
9. Mogelijkheid wonen op water

Recreatiewaarde

1. Wens om route langs de dijk begaanbaar te maken
2. Wens voor extra entrees
3. Verschillende wandelroutes door het gebied zijn belangrijk
4. Wens voor toegang naar naastgelegen wijk
5. Ruimte voor sport en spel (en scouting)
6. Ruimte voor 'dwaalroute'

Ecologische waarde

1. Waardevolle kastanjelaan
2. Waardevolle houtwalstructuur
3. Waardevol bos (vraag naar nieuwe bomen)
4. Wens voor uitbreiding bosgebied
5. Wens om water te betrekken in het plangebied
6. Wens voor betere inpassing industrie
7. Wens voor nieuwe bomen
8. Wens voor aanpak Vlindertuin

Bijlage 2.

Verslag digitale enquête

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4	5	Waar wilt u meer van zien?/Wat wilt u versterken?	11
1.1	Aanleiding	4	5.1	Waar wilt u meer van zien?	11
1.2	Participanten	4	5.2	Hoe kunnen de huidige waarden worden versterkt?	11
2	Belevingswaarde	5	5.3	Welke kansen ziet u voor de verrijking van het gebied?	11
2.1	Wat zijn de mooiste plekken in het gebied?	5			
2.2	Wat bepaalt de kwaliteit van het gebied?	5			
2.3	Wat zijn minder mooie en/of onveilige plekken?	5			
2.4	Is de directe omgeving bepalend voor de beleving van het gebied?	6			
3	Recreatiewaarde	8			
3.1	Op welke plekken komt u het meeste?	8			
3.2	Welke route neemt u het meeste?	8			
3.3	Waar mist u nog routes?	8			
3.4	Waar mist u entrees?	8			
3.5	Hoe bereikbaar is het gebied?	8			
4	Natuurwaarde	9			
4.1	Welke onderdelen van het gebied ziet u als belangrijk voor de natuur?	9			
4.2	Wat wilt u graag behouden?	9			
4.3	Wat betekent het gebied voor het ecosysteem	9			
4.4	Wat bepaalt de diversiteit?	10			
4.5	Wat vindt u van de kwaliteit van de natuur?	10			
4.6	Wat vindt u van de diversiteit van de natuur?	10			

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waarom een visie voor Achter de Hoeven?

- Het gebied is een ontwikkellocatie voor woningbouw;
- De gemeente wil zorgvuldig omgaan met de aanwezig gebiedswaarden. Er wordt veel waarde gehecht aan het gebied: de groene uitstraling (belevingswaarde), de mogelijkheid voor een ommetje (recreatiewaarde) en de huidige ecologische waarde.
- En de gemeente wil een versterking van de huidige waarden bereiken door een nieuwe inrichting van het gebied.

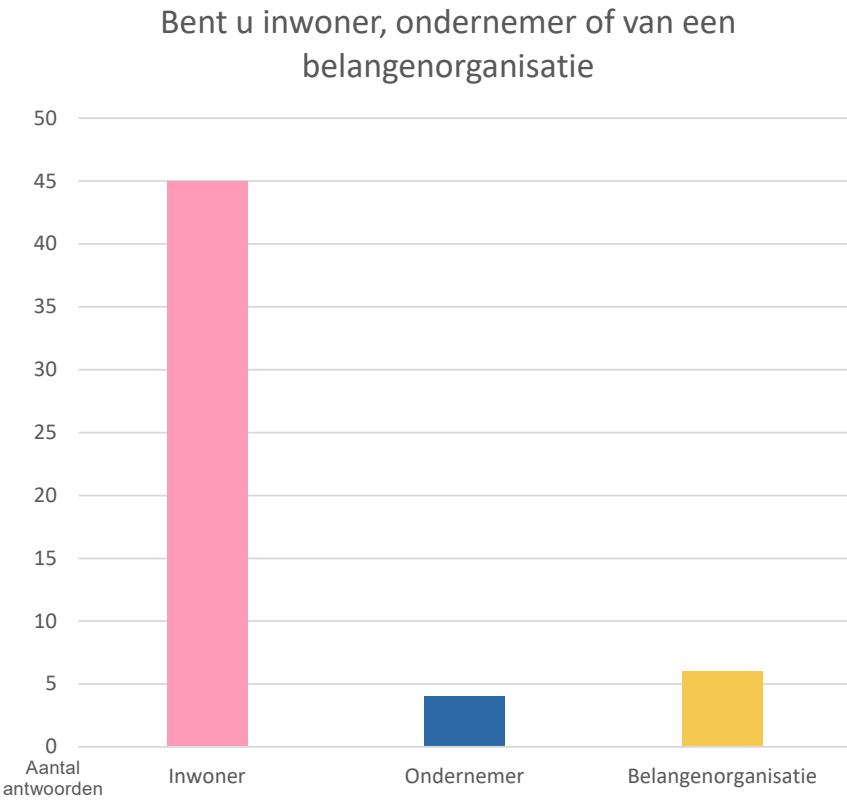
Om inzicht te krijgen in de huidige waarden én handvatten voor natuurversterking in samenhang met woningbouw, is er behoefte aan een ontwikkelvisie.

Het verkrijgen van dit inzicht is gedaan door middel van een online enquête. Deze is in de periode van 30 maart tot en met 17 april 2023 toegankelijk gesteld via de website van de gemeente Geertruidenberg. In deze periode hebben 66 unieke deelnemers de vragenlijst ingevuld. Aan de hand van een aantal open vragen en de mogelijkheid om zelf mee te tekenen op de kaart is informatie opgehaald.

In deze memo zijn de resultaten van de enquête weergegeven.

1.2 Participanten

Het voornaamste deel van de participanten aan deze enquête zijn inwoners. De meeste inwoners kwamen uit de wijk die direct grenst aan de oostzijde van het plangebied. Daarnaast hebben enkele inwoners van overige wijken van de kern geparticipeerd. De overige participanten zijn ondernemers en belangenorganisaties. De ondernemers komen voornamelijk uit het bedrijventerrein ten noorden van het plangebied en aan de overzijde van de Donge. De enquête is door 4 belangenorganisaties ingevuld. Dit zijn Kwispel hondentraining, BMF, koninklijke BLN-Schuttevaer en natuurfederatie Geertruidenberg.

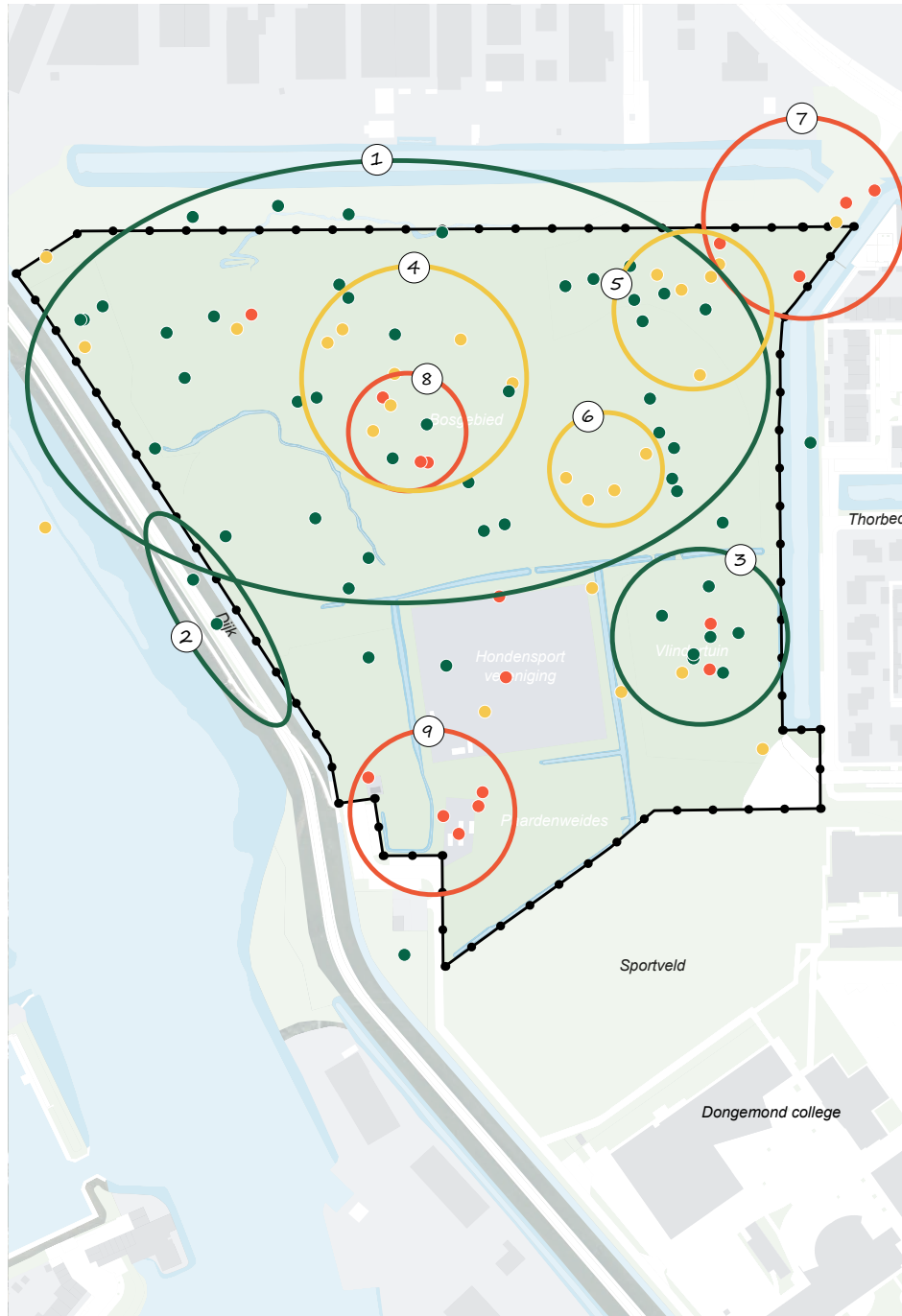

Hieronder in de tabel zijn de verhoudingen weergegeven.

Iets meer dan twee derde van de participanten zegt elke dag het gebied te bezoeken. Bijna een kwart van de participanten bezoekt het gebied elke week. Geen van de participanten zegt nooit het gebied te hebben bezocht.

Wat zijn de mooiste plekken in het gebied?

- ① Wandelen door het bos en zicht op het groen vanaf de wijk
- ② Wandelen langs de dijk
- ③ Mooie open plek om te spelen met de hond en met de kinderen

Wat bepaalt de kwaliteit van het gebied?

- ④ (Hoge) bomen met veel vogels en andere dieren
- ⑤ Open plek tussen wonen en groen. Als hier gras zou liggen is het een goede speelplek met toezicht.
- ⑥ Mooi gebied om te wandelen met groen dicht bij de wijk

Wat zijn minder mooie en/of onveilige plekken?

- ⑦ Losloopgebied honden te dichtbij, slecht begaanbaar pad
- ⑧ Overlast hangjongeren
- ⑨ Lelijk gebouw en erg donker

2 Belevingswaarde

2.1 Wat zijn de mooiste plekken in het gebied?

Wat men voornamelijk mooi vindt aan het gebied is het beboste gedeelte. Men vindt het een mooi gebied omdat het een besloten bos is met informele wandelpaden. Men vindt het fijn dat het groen vanuit de wijk te zien is en er zitten veel vogels. Ook is het een plek waar mensen graag met hun kinderen heengaan om te spelen en hutten te bouwen. Ook laten veel mensen graag hun hond uit in dit gedeelte. Het dichte bos dient als een soort gordijn voor het industrieterrein en scheepswerf, wat verlichting, stof en geluid tegenhoudt. Verder vinden mensen de dijk een fijn gebied om te lopen.

2.2 Wat bepaalt de kwaliteit van het gebied?

De kwaliteiten van het gebied zijn vooral de (hoge) bomen, de vele vogels en de variatie tussen open en dichte plekken. Doordat de open vlaktes dichtbij de wijk liggen is er toezicht op spelende kinderen vanuit de wijk.

2.3 Wat zijn minder mooie en/of onveilige plekken?

Een aantal dingen die men minder vindt is een losloopgebied voor honden vlakbij de weg, slecht begaanbare paden, overlast van hangjongeren en minder mooie gebouwen in het gebied. Ook vindt men sommige delen erg donker waardoor er geen sociale controle mogelijk is. Wat jammer is dat de bloemenweide/ vlindertuin niet ontwikkeld is en er daardoor niet mooi uitziet. Ook benoemt men dat de entree bij de Zalmweg niet goed afgewerkt is. Verder zijn de participanten negatief over de aanwezige gebouwen, vervallen dierenstallen en het parkeerterrein.

Wat zijn mooie plekken?

Wat zijn kwaliteiten?

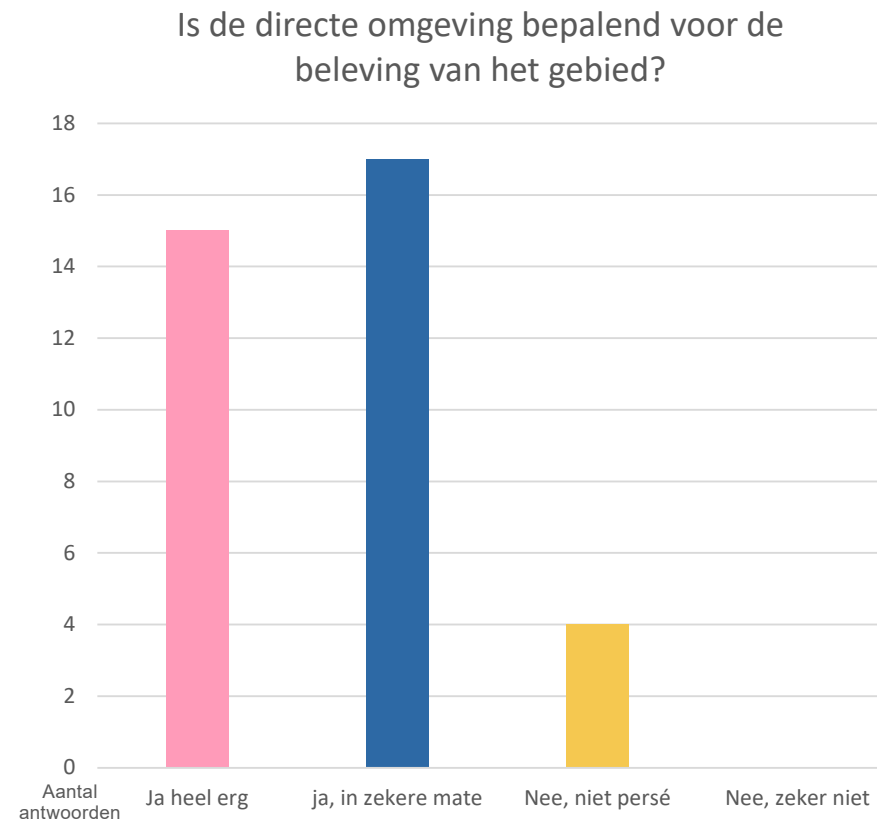

Wat zijn minder mooie en/of onveilige plekken?

2.4 Is de directe omgeving bepalend voor de beleving van het gebied?

Het grootste gedeelte van de participanten vindt de omgeving bepalend voor de beleving van het gebied. Bij deze vraag geeft bijna de helft aan dat de directe omgeving in zekere mate bepalend is voor de beleving van het gebied.

Op welke plekken komt u het meeste?

- ① Wandelronde door het bos en langs de dijk, plekken om met de kinderen en hond te spelen
- ② Wandelen en spelen in open gedeelten van het bos
- ③ In het veld spelen met de kinderen en de hond, dichtbij de wijk

Welke route neemt u het meeste?

- ④ Een rondje door het bos, voor verkoeling en het spotten van dieren. Ook wordt vanuit het rondje over de dijk gelopen

Waar mist u nog routes?

- ⑤ Vanaf het bedrijventerrein naar de dijk
- ⑥ Vanaf de Zalmweg naar het Dongemond College
- ⑦ Rondom de hondensportvereniging

Waar mist u entrees?

- ⑧ Vanaf de dijk naar het bosgebied
- ⑨ Vanaf de Thorbecke Singel het gebied in

3 Recreatiewaarde

3.1 Op welke plekken komt u het meeste?

Men geeft aan het meeste in het beboste gebied te komen, de dijk, het beboste gebied dat overloopt naar het open grasveld en de vlindertuin. Er wordt aangegeven dat men graag wandelt door het bos en over de dijk. In het open veld en de vlindertuin wordt graag in gespeelt met de hond. Ook spelen kinderen hier veel omdat het dicht bij de wijk ligt. Ook verblijft men langer in het gebied om bijvoorbeeld te lunchen, dieren te spotten of gewoon om tot rust te komen.

3.2 Welke route neemt u het meeste?

Op de kaart is te zien welke route men het vaakst neemt. Dit is vanuit de Thorbecke Singel een rondje door het gebied. Een aantal participanten nemen een ronde over de dijk, andere slaan af of beginnen bij de Zalmweg.

3.3 Waar mist u nog routes?

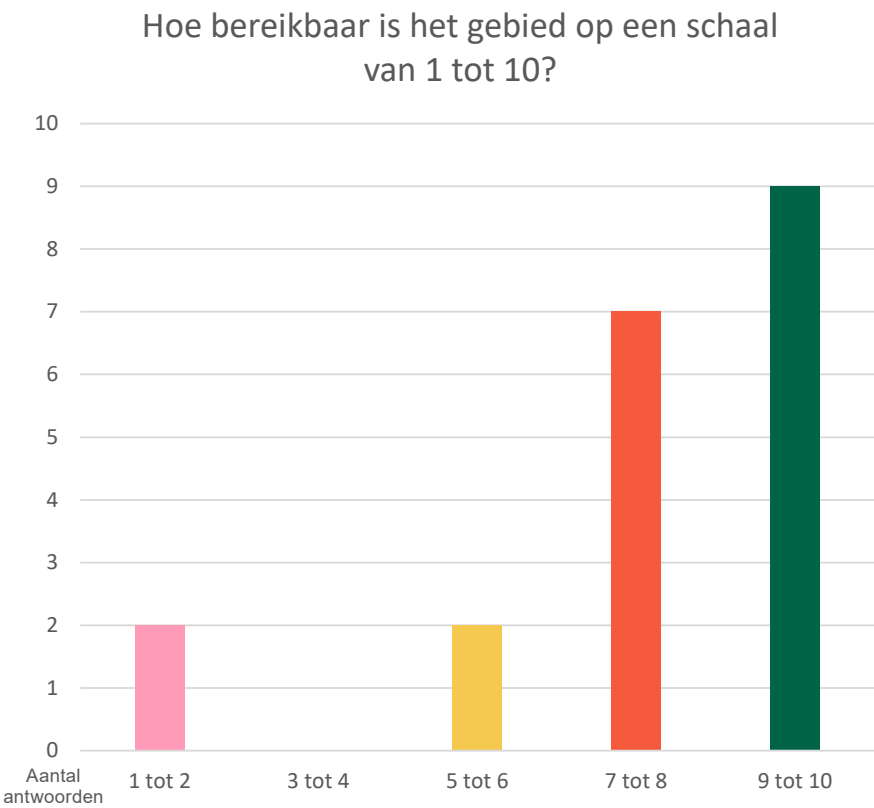
Op de kaart is te zien dat men graag een route heeft vanaf het industriegebied naar de dijk. Verder mist men een route van de Collegeweg tot de Zalmweg voor de scholieren en forenzen. Ten slotte werd aangegeven dat men graag een rondje om de hondensportvereniging heen wil kunnen wandelen.

3.4 Waar mist u entrees?

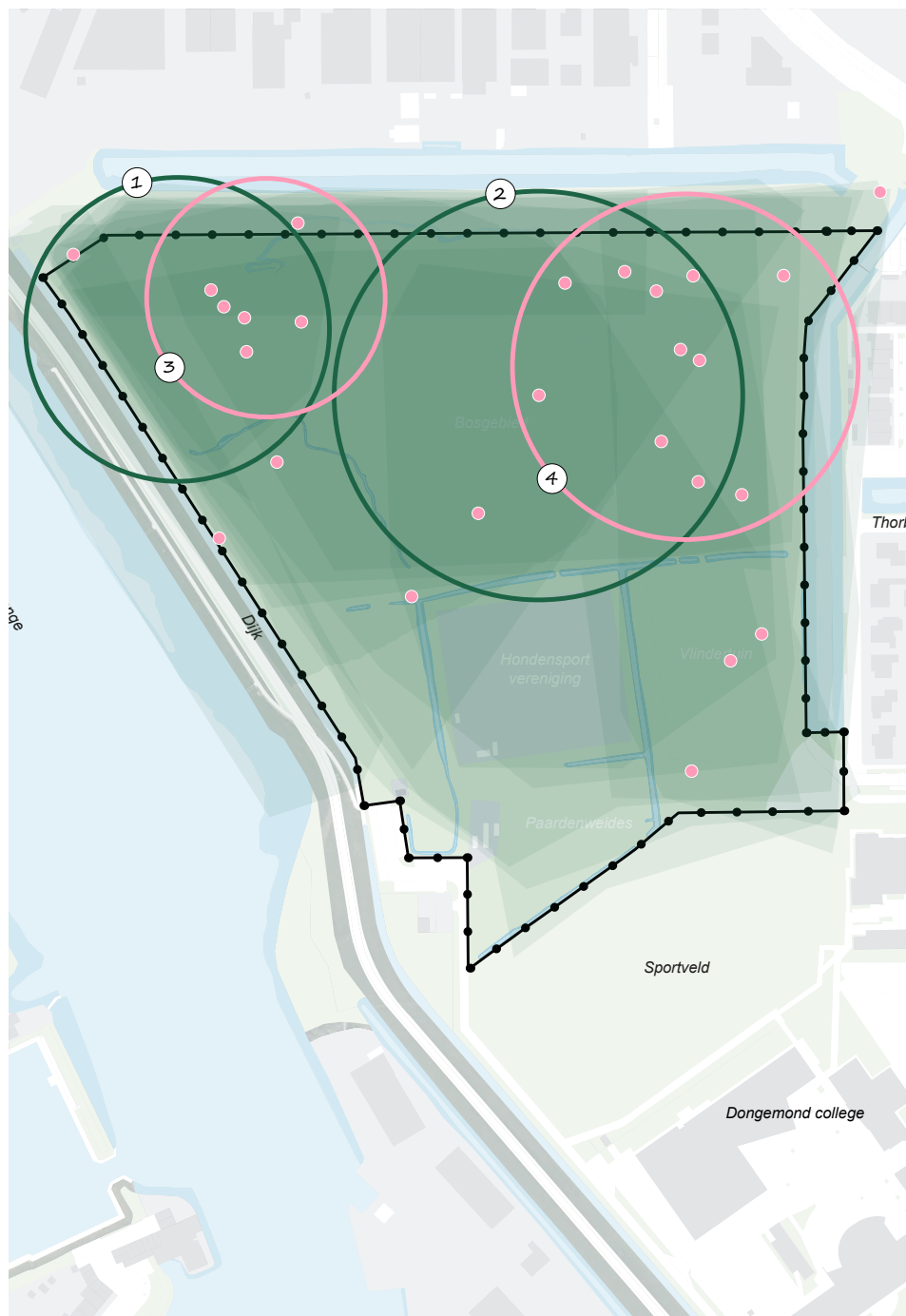
Waar men routes mist, ontbreken vaak ook entrees. Het is nu niet makkelijk om bijvoorbeeld vanaf de dijk het gebied in te komen. Ook geeft men aan een entree te willen hebben bij de Thorbecke Singel zodat men vanuit midden van de wijk het gebied kan betreden.

3.5 Hoe bereikbaar is het gebied?

In de tabel is te zien dat het grootste gedeelte van de participanten de bereikbaarheid in het gebied goed vindt. Bijna de helft van de participanten geeft het een 9 tot 10, Het voornaamste gedeelte van de participanten geeft de score tussen de 7 tot een 10.

Welke onderdelen van het gebied ziet u als belangrijk voor de natuur?

- ① Het dichte bos, er zijn veel soorten te vinden
- ② Het gehele bos met open velden erbij

Wat wilt u graag behouden?

- ③ Alles waar in gewandeld en gespeeld kan worden
- ④ De afwisseling tussen dicht en open gebieden. Het veld waar met de hond gespeeld kan worden en het zicht op het groen vanuit de wijk.

Wat wilt u behouden?

Losloopveld

Afwisseling open en dicht

Wandelpaden

Bos

Bomen

Zicht op groen vanuit wijk

Speelveld

Groen in de wijk

4 Natuurwaarde

4.1 Welke onderdelen van het gebied ziet u als belangrijk voor de natuur?

Op de kaart is te zien dat de deelnemers het gehele gebied belangrijk vinden voor de natuur. Voornamelijk het beboste gebied en het gebied bij de oever van de Donge vindt men belangrijk. Men zegt veel verschillende soorten dieren in het gebied te zien. Ook wordt de beplanting vergeleken met de beplanting in de Biesbosch.

4.2 Wat wilt u graag behouden?

De componenten die men graag wil behouden zijn het beboste gebied, de oevers en het overgangsgebied naar het open veld. Men wil graag een plek behouden om te wandelen, een gebied voor vogels en andere dieren, open plekken om te spelen en het zicht op groen vanuit de wijk.

Op het figuur hier links is te zien wat de meeste participanten benoemd hebben om te behouden. Zo wil men graag dat het bos behouden blijft en ook de afwisseling met open en dichte gebieden is belangrijk. Het open veld wordt gebruikt als speelveld en losloopveld. Verder wil men kunnen blijven wandelen door het gebied en dus dat de wandelpaden blijven. Ten slotte wil men het zicht op groen behouden en ook groen naar de wijk halen.

4.3 Wat betekent het gebied voor het ecosysteem

Er wordt aangegeven dat er veel verschillende dieren in het gebied zitten, vooral veel vogels en insecten. Ook zijn er veel verschillende soorten bomen en planten in het gebied. Het bos dient als een groene buffer voor het bebouwde gebied.

4.4 Wat bepaalt de diversiteit?

Men vindt dat diversiteit voornamelijk te maken heeft met verschillende soorten planten en dieren, zoals vogels, insecten, oeverbeplanting en veel bloemen. De sloten in het gebied dragen volgens de participanten hier ook aan bij.

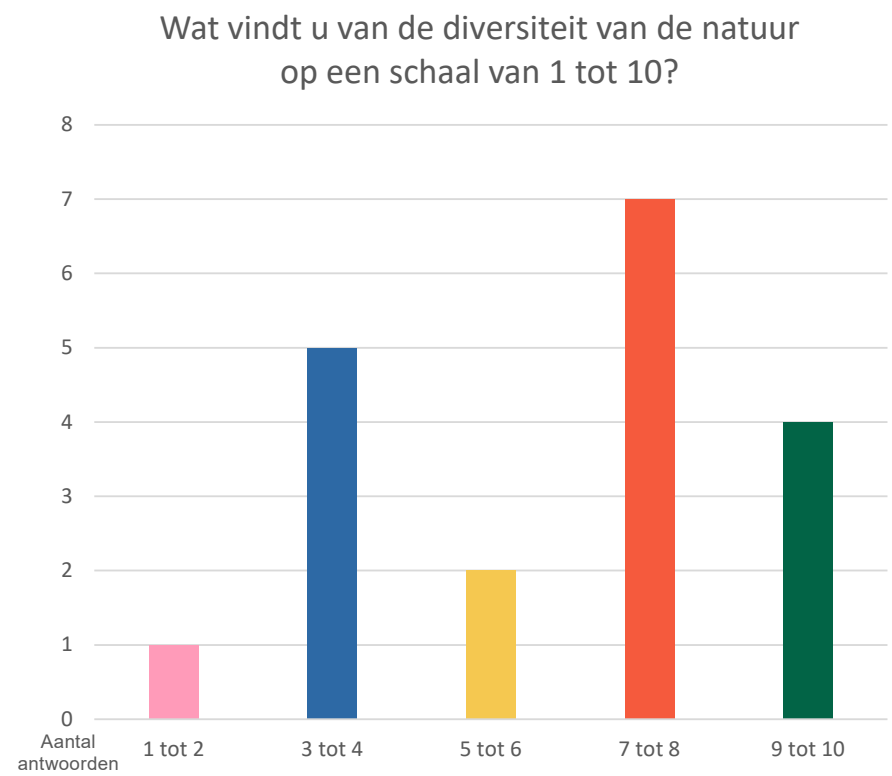
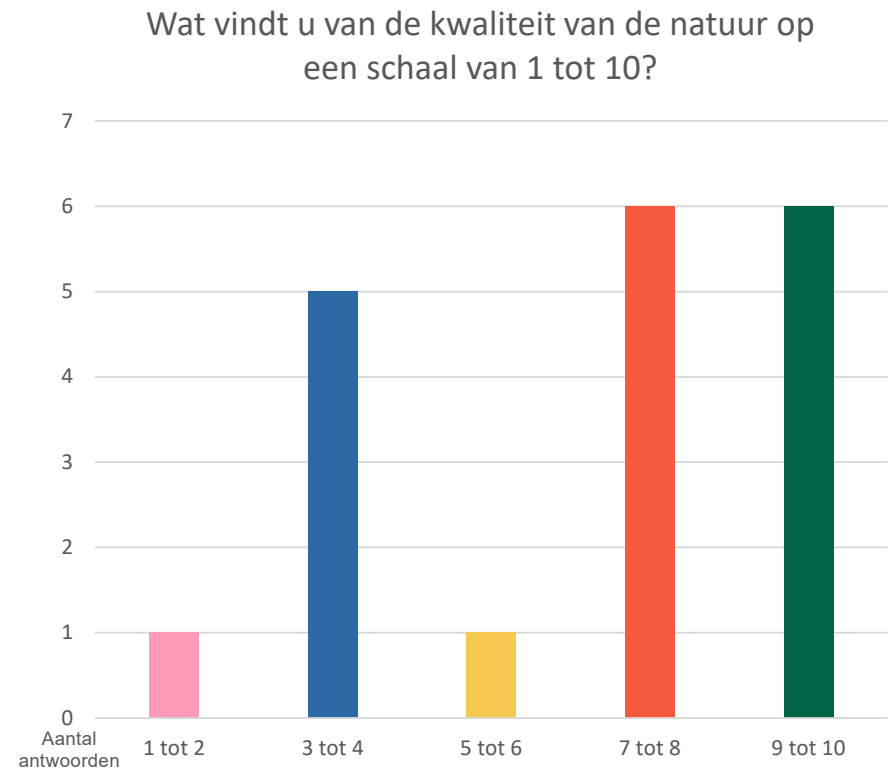
4.5 Wat vindt u van de kwaliteit van de natuur?

Het grootste gedeelte van de participanten vinden dat de kwaliteit van de natuur in het gebied tussen een 7 en 10 ligt. Echter is een kwart van de participanten minder tevreden en geeft de kwaliteit een 3 of 4. Over het algemeen is men tevreden over de kwaliteit van de natuur in het gebied.

4.6 Wat vindt u van de diversiteit van de natuur?

Bij de vraag wat men vindt van de diversiteit van de natuur zijn de meningen verdeeld. Alsnog vinden veel dat het tussen een 7 en een 10 ligt, echter zijn de meningen meer uiteenlopend bij deze vraag. Een aantal participanten vinden de diversiteit in het gebied tamelijk laag.

5 Waar wilt u meer van zien?/ Wat wilt u versterken?

5.1 Waar wilt u meer van zien?

Wat voornamelijk terugkomt op de vraag waar men graag meer van wil zien is groen en bos. Ook wil men dat het gebied beter onderhouden wordt. Enkele dingen die zijn genoemd: wandelpaden, een losloopveld en een speelbos. Ook wordt benoemd dat als er woningbouw zou komen, dit voor senioren en/of starterswoningen zou moeten zijn. Iemand benoemt ook dat de woningen ecologisch verantwoord moeten worden en dat het groen zoveel mogelijk behouden moet worden. Ten slotte wil men graag een veilige weg naar het Dongemond College.

5.2 Hoe kunnen de huidige waarden worden versterkt?

Bij de vraag wat men graag wil versterken benoemt het grootste gedeelte van de deelnemers het bos en over het algemeen de natuur in het gebied te willen versterken. Wandelpaden en het verbeteren van deze paden komt ook terug in de antwoorden. Men wil graag dat het gebied beter begaanbaar is. Daarbij zegt ook iemand bankjes te willen hebben in het gebied en meer afvalbakken. Vervolgens wordt gezegd dat de waarden versterkt worden als de gebouwen en de gevaarlijke bomen in het gebied weggehaald worden. Ten slotte is benoemd dat men meer toezicht wil in het gebied.

5.3 Welke kansen ziet u voor de verrijking van het gebied?

Veel participanten benoemen dat het betrekken van de dijk een verrijking van het gebied zou zijn. Ze vinden het een mooie route om langs te lopen, alleen nu is het lastig om vanaf het gebied een ronde over de dijk te kunnen lopen. Daarnaast wordt benoemd dat men graag speel en sporttoestellen in het gebied wil en ook een algemene pluk/moestuin voor de buurt is genoemd. Ook wil men ruimte voor bos behouden en er is aangegeven dat de oeverzone en het bos beter in elkaar over zouden kunnen lopen.

Ruimte. Mensen. Toekomst.

Amsterdam

Rhijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
+31 (0)20 506 19 99

Boxtel

Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
+31 (0)411 850 400

Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
+31 (0)77 373 06 01

info@bro.nl
www.bro.nl

In gesprek over deel 1 van de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven

Participatieaanpak

Gemeente
Geertruidenberg

In gesprek over de uitgangspunten voor de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven

In deze participatieaanpak vindt u informatie over het participatieproces voor de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven. Over het doel, de invulling en randvoorwaarden van het participatieproces en de planning. Om zo te komen tot uitgangspunten in het aanbestedingsdocument voor het selecteren van een projectontwikkelaar voor de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven. Dat is deel 1 van de gebiedsontwikkeling. Deel 2 vindt plaats nadat er een projectontwikkelaar voor de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven is geselecteerd.

Het maken van een aanpak is essentieel voor een succesvol participatieproces. Voor het maken van de aanpak hebben we de 4 sleutels van de methodiek Relevant Gesprek® gebruikt. Iedere sleutel kent een aantal hulpvragen. Met de antwoorden op deze hulpvragen heb je de bouwstenen voor je participatieaanpak.

Participatieaanpak op basis van de methodiek Relevant Gesprek®

De [methodiek Relevant Gesprek®](#) is een praktische methodiek om een participatievraagstuk te vertalen in een participatieaanpak en te helpen bij het doorlopen van een succesvol participatieproces. Als publieke organisatie krijg je steeds vaker te maken met participatieprojecten. Om inwoners en partners te betrekken bij het maken van beleid of om samen een fysieke omgeving in te richten.

Hoe bereik je ander publiek dan de usual suspects? Waar ga je het over hebben? En wat is een passende gespreksvorm? De visie achter de 4 sleutels van een slimme participatieaanpak is dat participatie relevant moet zijn voor de deelnemer. Met de 4 sleutels gaan we op zoek naar die relevantie. De 4 sleutels van Relevant Gesprek® Aanpak zijn:

Afbeelding 1. De 4 sleutels van een slimme participatieaanpak

Een korte toelichting op de 4 sleutels:

1. **Waarom ga je in gesprek?** Wat is je beleidsdoel of projectdoel en hoe draagt participatie hieraan bij? Hoeveel invloed hebben de deelnemers op het besluitvormingsproces?
2. **Waarover ga je in gesprek?** Wat is het onderwerp van gesprek? Waar gaan we het wel/niet over hebben? We formuleren de participatievraag die we aan het einde van het participatieproces beantwoord willen hebben.
3. **Met wie ga je in gesprek?** Wie heb je nodig voor het beantwoorden van je participatievraag? We bepalen de publieksgroepen die je wilt uitnodigen. En we kijken naar afzenderschap. Ben jij zelf de meest relevante afzender?
4. **Hoe ga je in gesprek?** Met welke gespreksvorm ga je in gesprek? Een digitale enquête, een wijkshow of een online bijeenkomst?

Met de antwoorden op de vragen van de 4 sleutels leg je de basis voor een participatieaanpak. Het maken van een participatieaanpak is een belangrijke succesfactor in een participatieproces. Het voorkomt dat je met deelnemers gelijk het inhoudelijke gesprek gaat voeren zonder te weten hoe de verhoudingen liggen en hoe de besluitvorming verloopt. We hebben de methodiek het Relevant Gesprek® gebruikt voor deze participatieaanpak.

Totstandkoming participatieaanpak

Deze participatieaanpak is het resultaat een Relevant Gesprek® sessie met de projectleider Achter de Hoeven, programmamanager Donge Oevers en ambtenaren van verschillende beleidsvelden zoals Ruimtelijke Ontwikkeling, Groen, Verkeer, Economische Zaken, Toerisme en Wonen.

In het vervolg van deze participatieaanpak leest u wat het resultaat is van dit proces. Daarmee krijgt u antwoord op de vragen vanuit de 4 sleutels; waarom, waarover, met

wie en hoe gaan we in gesprek met de omgeving? Voor een gedeelte van het participatieplan is dat een beschrijving van datgene wat we in de afgelopen periode reeds hebben uitgevoerd. Voor het gedeelte na vaststelling van de startnotitie is het beschrijving van hoe de participatie er uit zal zien.

De participatieaanpak

De gemeente Geertruidenberg vindt het belangrijk dat inwoners en bedrijven vanaf de start goed betrokken worden bij de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven. In deze participatieaanpak wordt omschreven wie waarover wordt betrokken, zodat de opgehaalde input kan worden meegenomen in het aanbestedingsdocument. En de projectontwikkelaar na gunning met deze inbreng verder kan.

Waarom een gebiedsontwikkeling voor Achter de Hoeven?

De druk op de woningmarkt in Nederland is hoog, ook in Raamsdonksveer. Om die reden moet er in de gemeente worden gezocht naar mogelijkheden voor woningbouwontwikkeling. De gemeenteraad besloot op 23 april 2020 dat het gebied Achter de Hoeven een woningbouwlocatie wordt. Er is nog geen besluit genomen over het aantal woningen, het type woningen en de inrichting van het gebied. De gemeente vindt het belangrijk dat natuur behouden blijft. Daarmee is project 'Achter de Hoeven' een gebiedsontwikkeling geworden waarbij natuur(behoud), woningbouw en de inrichting van de openbare ruimte zo goed mogelijk geïntegreerd gaan worden.

Enkele omwonenden hebben laten weten het niet eens te zijn met de plannen voor woningbouw van de gemeente. Begin 2022 heeft de gemeente hierover persoonlijk gesproken met enkele bewoners. Daarnaast is de gemeente per mail benaderd. Echter werd uit zowel de gesprekken als de mails niet duidelijk waar nu daadwerkelijk de weerstand van de bewoners zit. Zijn zij bang voor hun uitzicht? Willen zij het gebied behouden zoals het is? Of maken ze zich bijvoorbeeld zorgen om de verkeersveiligheid? De gemeente Geertruidenberg wil hierover graag duidelijkheid krijgen, zodat er rekening mee kan worden gehouden in de verdere plannen voor de gebiedsontwikkeling.

De ontwikkeling van Achter de Hoeven vraagt om een integraal stedenbouwkundig plan en ontwerp. Dit betekent dat er een overkoepelende visie en richtlijnen komen voor de ontwikkeling en inrichting van Achter de Hoeven. De gemeente wil daarom dat de stedenbouwkundige afwegingen onderdeel uitmaken van het selecteren van een projectontwikkelaar voor het gebied. Dit in de vorm van een aanbesteding. De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners en bedrijven tijdens het gehele proces goed betrokken worden. Door ze goed te informeren, maar ook door met hen in gesprek te gaan. De gemeente gaat in gesprek over de uitgangspunten voor de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven. Deze uitgangspunten krijgen een plek in het aanbestedingsdocument op basis waarvan een projectontwikkelaar geselecteerd gaat worden.

*Afbeelding 1.
Gebiedsgrenzen Achter
de Hoeven*

Hoe gaan we dat doen? In gesprek met de omgeving

We gaan op meerdere momenten in gesprek met omwonenden, inwoners, ondernemers, bezoekers, belangenorganisaties en woningzoekenden. Zie bijlage 1 voor een omschrijving van alle publieksgroepen. Om invulling te geven aan het aanbestedingsdocument organiseren we in de periode t/m mei 2024 verschillende momenten om met elkaar in gesprek te gaan en te blijven.

Onderstaand een omschrijving van de gesprekken die met de omgeving zijn gevoerd en die er nog aan komen. Daarbij staat steeds vermeld met welke publieksgroepen (zie bijlage 1) we in gesprek gaan en welke mate van betrokkenheid deze partijen krijgen. In bijlage 2 is een specifieke planning opgenomen, waarbij ook rekening is gehouden met de besluitvormingsmomenten.

Globale planning	
Kaders, eisen, randvoorwaarden bepalen met interne sessies	Januari – maart 2023
Peiling met een informatieavond en digitale vragenlijst	Maart – mei 2023
Uitgangspunten formuleren met dialoogsessie	Oktober 2023 – Januari 2024

Kaders, eisen, randvoorwaarden bepalen met interne sessies

januari t/m maart 2023

Voordat je in gesprek gaat met de omgeving is het belangrijk dat de kaders, eisen en randvoorwaarden voor de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven helder zijn. Deze bepaal je met name vanuit beleid. Wat ligt al vast en waar is nog ruimte voor de omgeving om over mee te praten? Deze eerste gesprekken zijn met name intern

gevoerd binnen de ambtelijke organisatie. Daarnaast met Woningcorporatie Thuisvester waarbij er specifiek werd ingegaan op het thema Wonen. Op basis van deze eerste interne gesprekken is er een redelijk beeld van welke kaders al vastliggen. Maar er zijn ook thema's waarover wél het gesprek gevoerd kan worden met de omgeving. In ieder geval moeten de volgende thema's een plek krijgen in de plannen én over deze thema's kunnen betrokkenen meepraten:

- Klimaatadaptatie
- Bereikbaarheid en verkeer
- Recreatie (gebruik van het groen)
- Sociale veiligheid
- Geluid- en lichthinder
- Biodiversiteit
- Natuurbeleving
- Wonen
- Ondernemen

Naast deze thema's wilde de gemeente ook graag weten wat er leeft bij de omgeving en waarom er mogelijk weerstand is tegen de plannen voor woningbouw op Achter de Hoeven. Deze thema's, kansen, zorgen, sterke punten, verbeterpunten zijn tijdens een informatieavond en door middel van een digitale vragenlijst opgehaald bij de omgeving.

Peiling met een informatieavond en digitale vragenlijst

maart t/m mei 2023

Het gewenste eindresultaat in deze fase van het participatieproces was om de kaders, eisen, randvoorwaarden voor de gebiedsontwikkeling scherp te krijgen. Daarnaast levert de participatie input op voor de gebiedsvisie. In de gebiedsvisie komt te staan hoe de huidige waarden van het gebied kunnen worden behouden en versterkt, terwijl er woningbouw wordt ontwikkeld. Uiteindelijk vormen deze kaders, eisen, randvoorwaarden en de gebiedsvisie met elkaar de startnotitie voor de gebiedsontwikkeling van Achter de Hoeven.

De direct omwonenden en aangrenzende ondernemers van Achter de Hoeven zijn via een brief actief uitgenodigd voor een informatieavond. Waarbij de participatievraag

'We zien het proces rondom de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven als volgt voor ons. Dit zijn de kaders, eisen en randvoorwaarden die vanuit beleid al vastliggen. Maar we horen ook graag wat u belangrijk vindt. Waar moeten we volgens u rekening mee houden bij de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven? Wat vindt u sterk in het gebied en waar zitten verbeterpunten?' centraal stond. In totaal waren er 15 deelnemers die tijdens de informatieavond hebben meegepraat.

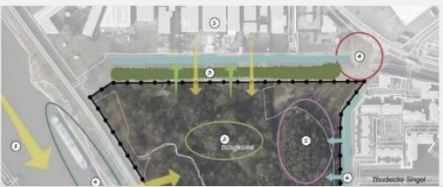
Tijdens de informatieavond op 30 maart 2023 is als eerst in beeld gebracht hoe het (participatie)proces eruitziet, om aan te geven op welke momenten de gemeente graag met de omgeving in gesprek gaat en waarover. Vervolgens gingen de deelnemers in groepen uiteen en in drie rondes in gesprek over de waarden in het gebied Achter de Hoeven: 1) belevingswaarden, 2) recreatiewaarden en 3) ecologische waarden. Er lag een kaart op tafel, zodat deelnemers specifiek konden aanwijzen / tekenen waar ze sterke en verbeterpunten zagen. Deze gesprekken werden geleid door een ecooloog, een landschapsarchitect en een stedenbouwkundige van adviesbureau BRO¹. Zij zijn de objectieve en onafhankelijke experts met de inhoudelijke kennis, waardoor tijdens de gesprekken met de omgeving de juiste onderwerpen aan bod kwamen en goede vragen werden gesteld.

Inwoners van de wijk Achter de Hoeven, het Dongemond College, bezoekers van het gebied en belangenorganisaties zijn niet uitgenodigd voor de informatieavond, maar kregen een uitnodiging via een brief of per mail voor een digitale vragenlijst waarin dezelfde participatievraag centraal stond. Ook hier werd om de waarden in het gebied gevraagd en konden punten worden aangegeven op de kaart. Overige ondernemers, woningzoekenden en inwoners van de gemeente Geertruidenberg zijn geïnformeerd over de digitale vragenlijst via de website, digitale nieuwsbrief en sociale media van de gemeente en via het lokale weekblad De Langstraat. Bij interesse konden zij deze vragenlijst dus ook invullen. In totaal is de digitale vragenlijst door 66 deelnemers ingevuld.

¹ BRO is een ruimtelijk adviesbureau. Een team van ecologen, landschapsarchitecten en stedenbouwkundigen van BRO stelt de gebiedsvisie voor Achter de Hoeven op.

Belevingswaarde

1. Overlast industrie (licht, geluid)
2. Kern bosgebied
3. Groenstructuur blokkeert zicht op bedrijven
4. Sociaal onveilige locaties
5. Kans voor meer openheid naar de wijk
6. Kans

Recreatiewaarde

1. Wens om route langs de dijk begaanbaar te maken
2. Wens voor extra entrees
3. Verschillende wandelroutes door het gebied zijn belangrijk
4. Wens voor toegang naar naast
5. Ruimt scouti
6. Ruimt

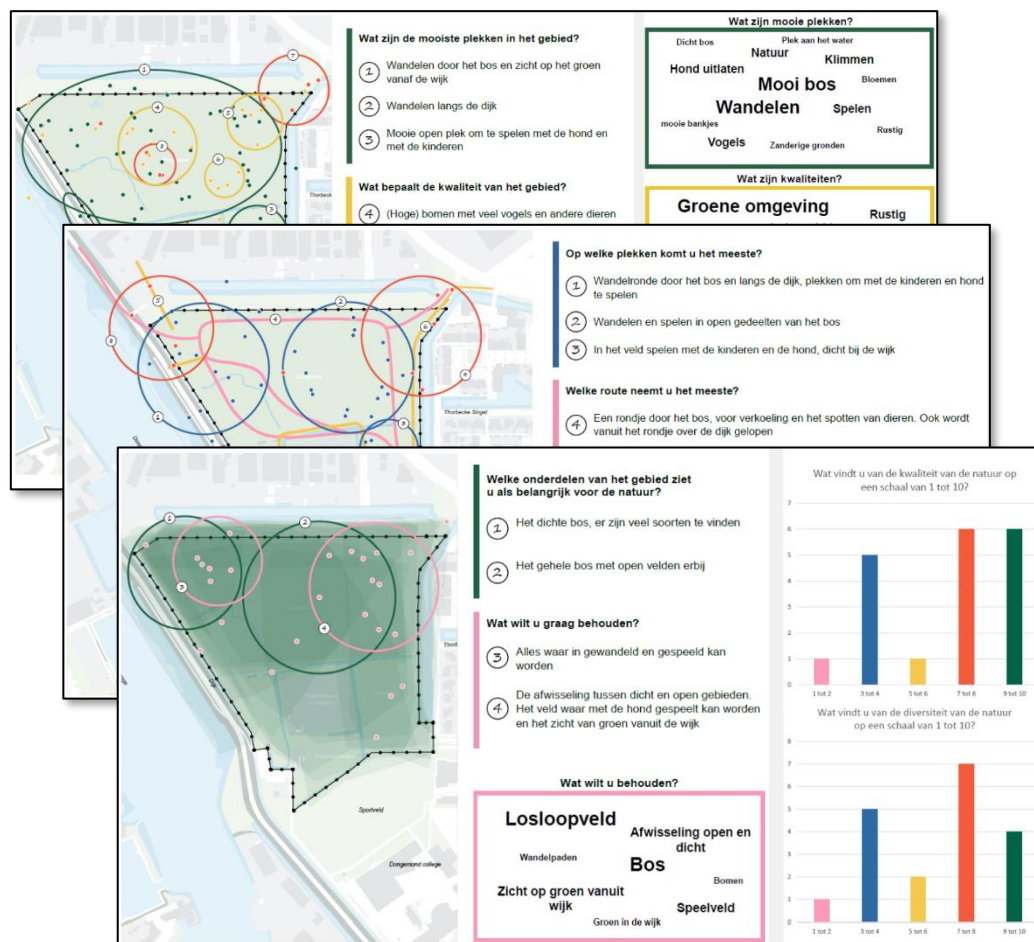

Ecologische waarde

1. Waardevolle kastanjelaan
2. Waardevolle houtwalstructuur
3. Waardevol bos (vraag naar nieuwe bomen)
4. Wens voor uitbreiding bosgebied
5. Wens om water te betrekken in het plangebied
6. Wens voor betere inpassing industrie
7. Wens voor nieuwe bomen
8. Wens voor aanpak Vlindertuin

Afbeelding 2. Weergave presentatie resultaten informatieavond

Afbeelding 3. Weergave presentatie resultaten digitale vragenlijst

De resultaten van de informatieavond en digitale vragenlijst zijn verwerkt in de gebiedsvisie, die ook een plek krijgt in de startnotitie. De concept gebiedsvisie is in een tweede informatieavond op 11 mei 2023 gepresenteerd. Hierbij waren 12 deelnemers aanwezig. Zij kregen de gelegenheid om vragen te stellen over de gebiedsvisie. Onderwerpen die onder andere aan bod kwamen, waren de ontsluiting van de wijk, de hoogte van bebouwing en de Vlindertuin. Indien nodig en mogelijk zijn de onderwerpen verwerkt in de gebiedsvisie. Indien het onderwerpen zijn die later in het proces aan de orde komen, zijn ze genoteerd zodat ze op dat moment meegenomen kunnen worden.

Daarnaast is de concept gebiedsvisie gepubliceerd op www.geertruidenberg.nl, zodat iedereen hier kennis van kon nemen. Bij het publiceren op de website (dat is ook weer via alle kanalen bekend gemaakt) is er de mogelijkheid gegeven om gedurende twee weken een mail te sturen met vragen. Dat is door een vijftal personen gedaan, deze personen hebben een reactie ontvangen. En indien nodig is het verwerkt in de gebiedsvisie.

De startnotitie geeft op deze manier een goed beeld van wat er leeft bij de omgeving en wat zij belangrijk vinden voor de gebiedsontwikkeling. En doordat een breed publiek actief benaderd is en zijn mening heeft gegeven, krijg je een helder beeld van hoe de omgeving tegenover de plannen staat.

Uitgangspunten formuleren met botsproeven en dialoogsessie oktober 2023 t/m januari 2024

Op basis van de startnotitie is er een helder beeld van wat er leeft bij de omgeving, welke waarden in het gebied belangrijk zijn en waar verbeterpunten liggen. In de volgende fase van het participatieproces is het eindresultaat een beeldkwaliteitsplan en een aanbestedingsdocument met daarin de uitgangspunten waar een projectontwikkelaar rekening mee moet houden in zijn plan.

Om tot dit beeldkwaliteitsplan en het aanbestedingsdocument te komen willen we voordat we in gesprek gaan met de omgeving in gesprek met interne beleidsambtenaren. Hierin staat de volgende participatievraag centraal: *‘Wat betekent inzetten op thema X voor thema Y? Welke dilemma’s komen we dan tegen?’*. Keuzes binnen thema’s hebben namelijk gevolgen voor de kaders van een ander thema. Het is belangrijk dat deze dilemma’s op tafel komen om vervolgens een richting te kunnen bepalen in het aanbestedingsdocument.

Samen met de interne beleidsambtenaren wordt er gewerkt aan een praatstuk voor het volgende gesprek met de omgeving. In de startnotitie zijn al belangrijke kaders en randvoorwaarden gesteld. Deze zijn vastgesteld door de gemeenteraad en staan dus niet meer ter discussie. Deze kaders en randvoorwaarden leg je naast de kansen, verbeterpunten en waardes die benoemd zijn door de omgeving. Door zogenoemde botsproeven te doen, krijg je de dilemma’s op tafel. Met botsproeven toets je de concept uitgangspunten op voorbeelden uit de praktijk. Het is belangrijk dat er vanuit verschillende invalshoeken naar de thema’s gekeken wordt. Daarom zit er van ieder thema een beleidsadviseur aan tafel.

Op basis van het praatstuk worden inwoners uit de wijk en het bedrijventerrein, direct omwonenden, Dongemond College, aangrenzende ondernemers, bezoekers van het gebied en belangenorganisaties uitgenodigd om mee te denken tijdens een dialoogsessie. Aan het einde van dit gesprek willen we antwoord op de vraag: *‘Op basis van uw inbreng en de kaders die al vastliggen, komen we deze dilemma’s tegen bij de gebiedsontwikkeling van Achter de Hoeven. Hoe denkt u over dilemma X? Welk thema vindt u het belangrijkste en waarom?’*.

Tijdens deze dialoogsessie wordt het gesprek gevoerd aan de hand van stellingen. Deze stellingen zijn bepaald in het praatstuk dat is gemaakt met de interne

beleidsambtenaren. Door stellingen te gebruiken, probeer je op tafel te krijgen welk kader of thema het belangrijkste is en waarom iemand dat vindt. En doordat je verschillende perspectieven aan tafel hebt, is er bewustwording van het feit dat er diverse belangen spelen in deze opgave.

Overige ondernemers Dombosch, woningzoekenden, inwoners Geertruidenberg, de huurder van de paardenwei en de hondentrainer en de sporthal worden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen via de website en (sociale) media. Ze worden niet uitgenodigd om mee te denken, want voor hen is dit gesprek minder relevant en verder weg.

Tot slot wordt de inbreng uit de dialoogsessie verwerkt als uitgangspunten in het beeldkwaliteitsplan en in het aanbestedingsdocument. Betrokkenen worden geïnformeerd en kunnen (informatieve) vragen stellen over de uitgangspunten die zijn geformuleerd. De gemeenteraad wordt tijdens een raadplegende raadsvergadering gevraagd om hun mening over de uitgangspunten. Het is aan het college om dit aanbestedingsdocument uiteindelijk vast te stellen tijdens een besluitvormend overleg.

Als het aanbestedingsdocument vastgesteld is, kan de aanbestedingsprocedure worden gestart. Deel 1 van het participatieproces voor de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven is dan afgerond.

Bijlagen

Bijlage 1. Omschrijving publieksgroepen

De gebiedsontwikkeling van Achter de Hoeven is voor verschillende publieksgroepen van belang. Zij zullen de effecten ervan ervaren en/of kunnen invloed uitoefenen. Daarom is het belangrijk om de publieksgroepen goed mee te nemen in het proces. Onderstaand een omschrijving van de publieksgroepen die betrokken worden.

Gemeenteraad

De gemeenteraad zal de startnotitie aan het eind van projectfase 1 vaststellen. Ook worden ze goed meegenomen en geïnformeerd gedurende het participatieproces en het aanbestedingstraject. Eventueel kan daar de raadsvergadering "De raad luistert" voor gebruikt worden. Deze vergadering wordt zeven keer per jaar georganiseerd en staat los van het besluitvormingstraject.

College van B&W

Het college legt de startnotitie aan het eind van projectfase 1 voor aan de gemeenteraad. Daarnaast stelt het college aan het einde van projectfase 2 het aanbestedingsdocument vast en nemen zij aan het einde van projectfase 3 het besluit over aan welke projectontwikkelaar de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven gegund wordt.

Interne beleidsambtenaren

Interne beleidsambtenaren van de gemeente Geertruidenberg worden vanuit hun eigen terrein en expertise aangehaakt. Deze expertise is grotendeels vertegenwoordigd in de projectgroep. Overige beleidsambtenaren worden gevraagd om mee te werken aan de voorbereiding voor de gesprekken met de omgeving en worden goed op de hoogte gehouden van het proces.

Woningcorporatie Thuisvester

Thuisvester is een woningcorporatie met zo'n 15.500 huurwoningen in de gemeenten Oosterhout, Geertruidenberg, Rucphen en Zundert. Thuisvester wordt vanaf de start van het proces goed betrokken. Zij denken mee over de kaders en eisen op het gebied van wonen, zodat dit meegenomen kan worden in de plannen voor de gebiedsontwikkeling.

Belangenorganisaties

Bij de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven hebben we te maken met diverse thema's op het gebied van natuur, klimaat, duurzaamheid, wonen, bereikbaarheid, recreatie, inclusiviteit, etc. Daarom betrekken we de belangenorganisaties waarvoor deze onderwerpen relevant zijn. Denk aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK), Natuurfederatie, Verenigde Ondernemers Geertruidenberg (VOG), Toeristenplatform en Stichting Toegankelijk Geertruidenberg.

Direct omwonenden

Met direct omwonenden bedoelen we de huishoudens die aangrenzend aan het gebied Achter de Hoeven wonen (in de woonwijk én op bedrijventerrein Dombosch). Zij zijn de eerste strook percelen die direct tegen het gebied aan liggen. Het is belangrijk hen vanaf de start van het proces goed mee te nemen, omdat zij ook de directe gevolgen ondervinden van de ontwikkelingen. We vragen hen actief mee te denken over belangrijke thema's en uitgangspunten voor het vervolg.

Inwoners wijk en bedrijventerrein

Naast direct omwonenden betrekken we ook de overige bewoners van de wijk die grenst aan Achter de Hoeven. Net als de bewoners van de bedrijfswoningen op het bedrijventerrein Dombosch (in de nabijheid van het gebied Achter de Hoeven). Zij ondervinden ook de directe gevolgen van de gebiedsontwikkeling. Niet alleen omdat zij in de buurt wonen, maar wellicht ook omdat ze er nu recreëren, hun hond uitlaten of sporten.

Dongemond College

Het Dongemond College is een school voor Voortgezet Onderwijs. Deze school bevindt zich in de wijk die grenst aan het gebied Achter de Hoeven. We vragen het bestuur en de leerlingenraad van de school met ons mee te denken in het participatieproces.

Ondernemers aangrenzend

Aangrenzend aan Achter de Hoeven zijn enkele ondernemers gevestigd (aan Brasem en een gedeelte van de Zalmweg, op de percelen die (via openbaar gebied) grenzen aan het gebied Achter de Hoeven) die we graag betrekken voorafgaand aan de aanbestedingsprocedure. Net als de overige genoemde gebruikers nodigen we hen uit mee te denken.

Overige ondernemers Dombosch

Er zijn uiteraard ook ondernemers die niet grenzen aan Achter de Hoeven. Deze ondernemers moeten ook betrokken worden in het participatieproces en goed op de hoogte worden gehouden.

Bezoekers gebied

Het gebied Achter de Hoeven wordt nu gebruikt voor diverse activiteiten. Hondenbezitters, wandelaars, spelende kinderen en sporters maken er gebruik van. We geven deze bezoekers van het gebied de gelegenheid mee te denken.

Woningzoekenden

Achter de Hoeven is een gebiedsontwikkeling met woningbouwopgave. Een gebied dat interessant is om in de gaten te houden door woningzoekenden, zeker later in het proces wanneer er woningen gebouwd worden en beschikbaar komen. In deel 1 van de gebiedsontwikkeling, in de projectfasen nog vóór de aanbestedingsprocedure, houden we de woningzoekenden indirect op de hoogte. Door de informatie die bekend is over het proces beschikbaar te stellen, via de gemeentelijke kanalen maar ook via

lokale makelaars en woningcorporatie Thuisvester.

Paardenwei en hondentrainer

In het gebied Achter de Hoeven zit een paardenwei en een hondentrainer. Dit zijn echter tijdelijke functies; zij zijn hier ook van op de hoogte. Uiteraard worden beide partijen geïnformeerd over het proces.

Sporthal

Er bevindt zich een sporthal in het gebied dat grenst aan Achter de Hoeven. We informeren de gebruikers van de sporthal over het participatieproces en vervolg.

Inwoners Geertruidenberg

De gebiedsontwikkeling vindt plaats in Raamsdonkveer, in de gemeente Geertruidenberg. Inwoners van de gemeente worden via de gemeentelijke kanalen op de hoogte gehouden van het proces.

Bijlage 2. Planning

Onderstaand de planning voor het uitvoeren van de participatieaanpak van deel 1 van de gebiedsontwikkeling Achter de Hoeven.

Projectfasen	Wanneer?
Kaders, eisen, randvoorwaarden bepalen met interne sessies	Januari – maart 2023
Peiling met een informatieavond en digitale vragenlijst	Maart – mei 2023
Besluitvorming startnotitie	Juni – oktober 2023
Stellingen formuleren met botsproeven (praatstuk dialoogsessie)	Oktober – november 2023
Uitgangspunten formuleren met dialoogsessie	November 2023 – Januari 2024
Besluitvorming aanbestedingsdocument	Januari – april 2024
Aanbestedingsprocedure	Vanaf mei 2024

Colofon SIR communicatie & participatie

Deze publieksversie van de participatieaanpak is het resultaat van de Relevant Gesprek® sessie op 7 november 2022. Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Uitgave

SIR communicatie & participatie
Voortsweg 131
7523 CD Enschede
(053) 430 70 44

Versienummer 2.0

Datum: 29 juni 2023